ALp 2766
1986 Nr. 29, 30, 31/32

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr.31-32 (1902-1903) 1986 LIEPA-JULY 29 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • .50 ct.

Muziejiniai rūpesčiai

Pokario lietuvių ateivija, per ketvertą dešimtmečių išvariusi gilią vagą įvairiose gyvenimo srityse, atsidūrė saulėlydžio šešėliuose. Daugelis jau mato savo vagos pabaigą. Žvelgiant atgal, iškyla visa eilė sukurtų vertybių, kurių sunaikinimas būtų ne tik asmeninis, bet ir visuomeninis bei tautinis nuostolis. Dėl to atsiranda vis daugiau balsų, bylojančių apie meno galerijų, archyvų bei muziejų steigimą, nes tik tuo būdu galima išsaugoti daug vertybių ateinančiom kartom ir ateivijos istorijai. Tie balsai primena, kad praeityje buvo sunaikinta daug vertingos istorinės medžiagos, nes niekas ja nesirūpino, jos nevertino. Tad dabar, pasimokius iš praeities klaidų, reikia rimtai susirūpinti lietuviškų vertybių išsaugojimu. Kai kur ta linkme jau daug kas padaryta. Čikagoje veikia lietuvių meno galerijos, Pasaulio lietuvių archyvas, Putname tvarkomas senokai prel. Pr. Juro įsteigtas muziejus, Čikagoje plečiamas bei remontuojamas Balzeko lietuvių kultūros muziejus. Girdėti, kad ir Pietų Amerikoje ta linkme einama. V. Vokietijoje įsteigtas Lietuvių kultūros institutas, kuris iš dalies atlieka ir muziejaus-archyvo pareigas. Australijos lietuviai tikriausiai toje srityje irgi neatsiliks. Be to, yra apsčiai privačių asmenų, sutelkusių savo namuose nemažus archyvus.

KANADOJE archyvine medžiaga pradėta labiau rūpintis tik prieš keletą metų. Anksčiau tuo rūpinosi tiktai privatūs asmenys, telkdami savo namuose įvairias istorines vertybes arba jas perduodami Kanados archyvams. Bet privati iniciatyva tokioje plačioje srityje negali būti pakankama. Dėl to Kanados Lietuvių Bendruomenės vadovybė pradėjo tuo rūpintis ir pavedė kultūros komisijai išstudijuoti archyvo reikalą bei sudaryti konkretų planą. Komisija savo darbą atliko, sudarė sąmatą, pateikė KLB tarybai, kuri tos sąmatos nenusigando, bet projektas nepajudėjo iš vietos, nes trūko tik vieno dalyko, būtent patalpų. Pasirodė, kad tai pagrindinė kliūtis, dėl kurios archyvas negali pajudėti. Dairytasi Toronte, kur gyvena gausiausias lietuvių telkinys Kanadoje. Čia veikia trys parapijos, Lietuvių namai, Lietuvių vaikų namai, du bankai, dvi stovyklavietės, pensininkų rūmai "Vilnius". Daugelis tautiečių turi gana erdvius nuosavus namus. Atrodė, kad archyvo patalpų klausimas bus lengvai išspręstas. Deja, įvyko atvirkščiai — pasirodė, kad tai sunkiausiai sprendžiama problema. Kanados lietuvių archyvui reikia gana didelių patalpų. Rastas kur nors kampas esamame pastate problemos neišsprendžia. Visos lietuvių turimos visuomeninio pobūdžio patalpos yra užimtos. Jokiam archyvui jose vietos nėra.

KURĮ laiką atrodė, kad Kanados lietuvių archyvo projektas jau palaidotas, kad reikia dar rūpintis gyvais žmonėmis — statydinti slaugos namus paliegusiems tautiečiams Toronte. Visai neseniai archyvo idėja susidomėjo Anapilio sodybos korporacija, turinti savo žemės plotą, didžiules sales, kapines. Po ilgoko svarstymo nutarta statydinti priestatą prie esamų salių ir ten įrengti archyvą. Beplanuojant architektui naująjį priestatą, kilo mintis steigti didesnį dalyką, būtent lietuvių kultūros muziejų su dailės, tautodailės ir archyvo skyriais. Architektas paruošė atitinkamą provizorinį planą, kuriam jau gautas savivaldybės leidimas. Beliека išspręsti lėšų klausimą. Anapilio sodybos korporacija, nors ir stovi ant sveikų ekonominių pagrindų, bet pati viena negali sutelkti visos reikalingos lėšų sumos. Būtina plačiosios visuomenės ir valdžios parama. Projektas jau yra gerokai pažengęs, bet kelias iki jo realizavimo dar tolimas. Reikia betgi tikėtis, kad projekto iniciatoriai, turėję drąsos jį pradėti, nepabūgs jį ir užbaigti. Muziejaus–archyvo pastatymas Anapilyje būtų didelis laimėjimas ne tik Kanados lietuviams, bet ir visos Š. Amerikos tautiečiams. Tai būtų kultūrinis židinys, kuriame dvelktų Lietuvos praeitis per kultūrines savo vertybes ateinančiom lietuvių kartom ir kitataučiam. Tad linkėkime, kad šis projektas taptų tikrove!

Toronto gatvėmis žygiuoja laisvojo pasaulio latvių aštuntosios dainų ir tautinių šokių šventės dalyviai į "Maple Leaf Gardens" areną, kur dalyvavo apie 1200 dainininkų iš daugelio pasaulio kraštų Nuotr. J. Ligerio

Nykstantis komunizmas Europoje

Faktus ir samprotavimus pateikia amerikiečių žurnalistas Robert A. Manning Europoje savaitiniame žurnale "U.S. News a. World Report" 1986. VII. 14 laidoje

Prieš dešimtį metų eurokomunizmas žadėjo V. Europos komunistams atidaryti duris į valdžią. Šiandien jis yra vos gyvas ir bando atsinaujinti.

Kodėl jis iškilo?

Eurokomunizmas atsirado iš nepasitenkinimo senąja tvarka — kapitalistine ir komunistine, ypač dėl JAV vaidmens Vietnamo kare. Jam vadovavo Italijos, Ispanijos, Prancūzijos komunistai, žadėdami nepriklausomybę nuo Maskvos ir galą nekenčiamos demokratijos.

1970-jų dešimtmetyje atsakingi JAV politikai buvo susirūpinę komunistų veikla Atlanto sąjungos kraštuose — Portugalijoje ir Italijoje, kur atrodė, jie taikiu būdu laimės pergalę. Jaunimas, priešingas karui Vietname ir JAV kietai laikysenai prieš Maskvą, ypač dėl nusiginklavimo, atrodė bus gera dirva radikalių kairiųjų įsigalėjimui.

Tačiau tas politinio ir ekonominio sąjūdžio įkarštis praėjo. Komunistų partijų vadovai pastebėjo, kad jiems reikia jėgų derinimo, kurio jie nesugebėjo atlikti. Demonstrantų skaičius vis mažėjo. Jie buvo daugiau susirūpinę svarų, frankų ir markių gaudymu. Kaip politinė ir intelektualinė jėga marksizmas pamažu nyksta iš politinio Europos gyvenimo.

Nuosmukio linkme

Ispanijoje komunistų vadovas S. Carrillo pastaruosiuose rinkimuose prarado savo vietą parlamente. Gegužės mėn. Olandijos komunistai, buvę parlamente nuo 1922 m., prarado tris savo vietas. Prancūzijos komunistai, kadaise gaudavę iki 25% balsų, kovo mėn. nukrito žemiau 10%. Panašaus pralaimėjimo susilaukė Belgijos komunistai 1985 m. spalio mėnesį.

Trys aiškios priežastys paaiškina šią tendenciją.

• Vis didėjantis neigiamas Sov. Sąjungos vaizdas. Eurokomunistų dauguma žiūrėjo į Maskvą kaip ideologijos šaltinį. Bet socialinis ir ekonominis sovietų modelis darosi vis daugiau nepatrauklus Europos darbininkams. Diktatūrinė Maskvos laikysena, Afganistano okupacija ir lenkų disidentinio sąjūdžio "Solidarumas" numalšinimas prisidėjo prie iliuzijų išsklaidymo.

• Europos sunkiosios pramonės sumažėjimas. Posūkis į aukštosios technikos pramonę, Europos kraštų gerovės pakilimas ir nebalsuojančių imigrantų darbininkų antplūdis susilpnino komunistų darbo klasės bazę.

• Senojo stiliaus partijos struktūros sustingimas. Nelankstumas nuslopino vidines partijos reformas ir paliko komunizmą be dinamiškų vadovų. Juos pralenkė populiarūs socialistų vadovai, kaip pvz. pragmatiškasis Ispanijos F. Gonzalez, atstovaujas naujai, praturtėjusiai Europai.

Pralaimėjimai

Prancūzų komunistų partijos silpnėjime atspindi Europos problemos. Prancūzijos komunistai tiktai žaidė su eurokomunistais, neatsisakydami glaudžių ryšių nei su Maskva, nei su leninine organizacija. Paskutiniuose kovo mėn. rinkimuose jų kandidatai gavo tiktai 9,8% balsų. Tai blogiausia pasekmė per 50 metų. Jų vadovas P. Juquin sako, kad partija nepajėgė suprasti pasikeitimų visuomenėje, jaunimo revoliucijos, ekologinio ir moterų sąjūdžių. Buvusi prancūzų komunistų vadovė A. Kriegel, dabar konservatyvaus laikraščio "Le Figaro" bendradarbė, sako, kad partijai gresia paramos sumažėjimas dėl pasikeitimo visuomeninėje srityje — sumažėjimo juodadarbių ir padidėjimo baltarankių darbininkų. Partijoje prasidėjo narių mažėjimas ir protesto sąjūdis.

Gilus susiskaldymas vyksta Ispanijoje, kur trys atskiros partijos varžosi dėl marksistų paramos. Mažos partijos Graikijoje, Belgijoje ir Suomijoje jau seniai yra negausios. Graikijos kompartija pakeitė net savo pavadinimą, norėdama gauti daugiau paramos. Britanijoje tėra 12,000 senstančių kompartijos narių.

Vienintelė Europos komunistų partija, išlaikanti savo poziciją, yra Italijoje, kur ji gavo 30% italų balsų. Tai didžiausia partija kapitalistų pasaulyje, iki šiol išlaikiusi tradicinę nepriklausomybę nuo Maskvos. Ji yra daugiau itališka, negu komunistiška. "La Stampa" komentatorius pareiškė: "Italijos kompartija yra keistas dalykas. Ji nerodo silpnėjimo ženklų, tačiau nebėra grėsminga". Vis dėlto ir ji nukentėjo — rinkimuose gavo 30% balsų, kurių anksčiau turėjo 34.5%.

Norėdama išvengti stagnacijos, italų kompartija prie eurokomunizmo prišliejo eurokairiuosius. Kaip sako tyrinėtojas L. Colletti, tai yra bandymas pralaužti izoliaciją ir atsiremti į Europos kairiuosius, būtent Britanijos darbiečių ir V. Vokietijos socialdemokratų partijas. K. Develin, "Laisvosios Europos radijo" darbuotojas, įžiūri toje kompartijos laikysenoje bandymą atitolti nuo kitų kompartijų ir atitraukti socialistus nuo JAV-bių.

Bet ir posūkis eurokairiųjų pusėn nesumažino partijos mažėjimo. Tyrinėtojai sako, kad europiečiai įžiūri tik mažą skirtumą tarp senųjų prosovietinių komunistų ir liberalesniųjų.

Ateities viltis

Dabar eurokomunistai sudeda viltis į sovietų vadovą M. Gorbačiovą. Jie mano: jeigu tas sugebės sumoderninti sovietų ekonomiją, susitars dėl nusiginklavimo su JAV ir padarys šiokių tokių nuolaidų civilinių laisvių srityje, blizgesio dalis gali atiteksi ir Europos kompartijoms. Bet ligšioliniai duomenys mažai teikia vilčių, kad eurokairieji ar Gorbačiovas galėtų sustabdyti kompartijų nykimą. Prancūzų aktorius Y. Montand, artimai susijęs su prancūzų kompartija per du dešimtmečius, pareiškė: "Eurokomunizmas yra komunizmas, o komunizmas pagaliau reiškia Gulagą".

Paruošė **J. Str.**

Pasaulio įvykiai

BRITŲ BENDRUOMENĖS VADAI VIS GARSIAU REIKALAUJA, kad Britanija paskelbtų griežtas sankcijas P. Afrikos respublikai, siekdama skubaus rasisitinės apartheido politikos atsisakymo, pilnos laisvės negrų daugumai bei kitiems nebaltųjų rasės gyventojams. Premjerė M. Thatcher atmeta stipresnes ekonomines sankcijas. Panašiai elgiasi ir JAV prez. R. Reaganas, kuriam spaudimą daro pigios propagandinės naudos siekiantis senatas, jau tiriantis sankcijų sustiprinimą. Savo poziciją prez. R. Reaganas išdėstė per televiziją tartame žodyje. Jis dar kartą pareiškė negalįs priimti griežtų ekonominių sankcijų prieš P. Afriką, dėl kurių labiausiai nukentėtų šios respublikos negrai bei kaimyninės negrų respublikos. Nemažų laimėjimų buvo pasiekta diplomatinio spaudimo dėka. Rasistinė prez. P. Bothos vyriausybė negrams jau leido darbo unijas, teisę įsigyti nuosavybes, panaikino privalomą dokumentų nešiojimą, grąžino P. Afrikos pilietybę šešiems milijonams negrų, sustabdo negrų atskyrimą universitetuose, viešose įstaigose, pripažino teisę kurti rasiniu požiūriu mišrias šeimas. Prez. R. Reaganas dabar reikalauja išleisti iš kalėjimų Tautinio Afrikos kongreso vadą N. Mandelą, kitus politinius kalinius, viešai paskelbti rasistinės apartheido politikos oficialaus atšaukimo datą. P. Afrikos respublika yra vienintelė šalis toje srityje, turinti tvirtus ekonominius pagrindus, kurių negalima griauti dėl jos pačios ir kaimyninių valstybių gerovės.

Blaivus žvilgsnis

Prez. R. Reaganas ir premjerė M. Thatcher nenori griežtų sankcijų, visiško P. Afrikos atskyrimo nuo pasaulio. Tai atneštų ekonominį chaosą ne tik P. Afrikai, bet ir kaimyninėms valstybėms. Negalima užmiršti, kad Vakarų pasauliui yra labai svarbūs iš P. Afrikos gaunami mineralai — vanadis, manganas, chromas ir platina. Jų reikia pramonei, ypač lėktuvų gamybai. Tokių žaliavų pakankamai turi Sovietų Sąjunga, bet jų trūksta laisviesiems vakarams savo teritorijose. Maskva jau dabar remia Tautinio Afrikos kongreso partizanus ir P. Afrikos komunistus. Siekiama chaoso, kad vyriausybę P. Afrikoje perimtų negrų dauguma ir ją paskelbtų marksistine valstybe, savo uostuose leidžiančia bazes sovietų karo laivams. P. Afrika turi daug įtakos kaimyninėm negrų valstybėm. Kasyklų rajonas Zaire iš jos gauna net tris ketvirtadalius maisto ir naftos gaminių, Mozambikas — pusę elektros srovės savo sostinei. Per P. Afrikos uostus Zambija pasaulin išsiunčia trečdalį savo viso eksporto, Zimbabvė — net 65%. P Afrikos kasyklose dirba nemažai darbininkų iš kaimyninių valstybių. Prez. R. Reaganas savo kritikus klausia: "Jeigu mes sugriausim P. Afriką ekonominėm sankcijom, kas iškils jos vietoje? Kuri valstybė pasinaudos tuštuma, kai P. Afrikos ryšiai bus nutraukti su Vakarų pasauliu?" Ir be atsakymo yra aišku, kad tokios progos labiausiai laukia Sovietų Sąjunga.

Reikalauja reformų?

Vakarus nustebino per amerikiečių NBC televiziją ir Londono laikraštį "The Guardian" atkeliavęs 17 puslapių atsišaukimas iš Sovietų Sąjungos, pasirašytas Leningrade 1985 m. lapkričio 21 d. Atsišaukimas išleistas pogrindyje Socialinio atsinaujinimo sąjūdžio vardu. Tikrieji autoriai nėra žinomi, bet panaudoti duomenys įtaigoja, kad jie priklauso aukštesniems pačios kompartijos sluoksniams. Politinėje srityje reikalaujama didesnio pasirinkimo, kurį atneštų kitų komunizmui tarnaujančių organizacijų įjungimas, ir spaudos laisvės. Atsišaukime pabrėžiamas ekonominis Sovietų Sąjungos atsilikimas nuo Vakarų pasaulio, sparčiai auganti skola užsieniui, 1983 m. siekusi $41 bilijoną. Pranašaujama, kad tai skolai padengti 2005 m. Sovietų Sąjunga turės skirti net 75% savo biudžetinių pajamų. Pogrindinį atsišaukimą kompartija laiko provokaciniu ekonominių duomenų iškraipymu. Spėjama, kad atsišaukimą paruošė M. Gorbačiovui norintys pakenkti partiečiai.

Netikėtas vizitas

Maroko karalius Hassanas susilaukė netikėto svečio — Izraelio premjero Š. Pereso, mėginusio išjudinti taikos derybas su arabais. Abu politikai bandė žengti 1977 m. Egipto prez. A. Sadato ir Izraelio premjero M. Begino pramintomis pėdomis, bet šį kartą tas bandymas buvo nesėkmingas. Karalius Hassanas pasiūlė 1982 m. Fezo konferencijoje arabų vadų priimtą planą, reikalaujantį, kad Izraelis pripažintų palestiniečių PLO organizaciją ir atitrauktų kariuomenę iš okupuotų sričių. Premjeras Š. Peresas atsisakė patenkinti tokį reikalavimą. Netikėtam abiejų vadų susitikimui pritarė tik Egipto prez. H. Mubarakas.

KANADOS ĮVYKIAI

Lėtas ir nuostolingas paštas

Valdinė Kanados pašto bendrovė vis dar nėra išsprendusi problemų panaikinti dabartiniam metiniam $243 milijonų deficitui. Pradžioje buvo pradėta šnekėti apie kasdieninio laiškų pristatymo pakeitimą vienu laiškanešio apsilankymu kas dvi ar trys dienos. Vėliau tokios minties buvo atsisakyta dėl kanadiečių skundo per daug lėtomis pašto paslaugomis. Tada iškilo kita idėja — vienoje gatvės vietoje išdėstytos pašto dėžutės daugeliui gyventojų, kurie iš jų laiškus turėtų patys pasiimti. Taip dabar jau daroma naujuose augančių miestų rajonuose, neturinčiuose normalaus pašto siuntų pristatymo į namus. Planuojamas tokių pašto dėžučių įvedimas bendrose vietose, sekančiais metais galintis apimti 200.000 namų. Tokią taktiką griežtai pasmerkė dienraštis "The Toronto Star" savo vedamuoju "Tegu Kanados paštas aplanko visų durų slenkstį". Vedamajame teisingai rašoma, kad paštas pažeistų kanadiečių lygybės principą, vieniems siuntas pristatydamas iki gyvenamo namo durų, o kitiems — iki gatvėse sutelktų bendrų dėžučių. Laiškų pristatymas gavėjui į namus paštui kasmet kainuoja $113, į sutelktas dėžutes — $83. Kadangi sekančiais metais numatoma turėti tik 200.000 tokių grupinių dėžučių, sutaupymas $243 milijonų deficitui sumažinti siektų tik labai menkus $6 milijonus.

Viešųjų diskusijų Kanados paštui pagerinti pareikalavo paštininkų unijos vadas J. C. Parrotas dienraščio "The Toronto Star" redakcijai atsiųstame laiške, kuris buvo paskelbtas birželio 30 d. J. C. Parrotas, pasižymėjęs gausiais ir ilgais paštininkų unijos streikais, atnešusiais pasakiškus atlyginimus, tapusius chroniškų deficitu, staiga apkaltino Kanados vyriausybę. Esą ji visiškai nesirūpina pašto paslaugų pagerinimu, kurio laukia

(Nukelta į 8 psl.)

Šiame numeryje:

Muziejiniai rūpesčiai
Planuojamas lietuvių kultūros muziejus Anapilio sodyboje
Nykstantis komunizmas Europoje
Taiklios amerikiečio pastabos apie eurokomunizmą
Sovietinio kalinio atsiminimai
Vlado Lapienio tardytojas Urbonas, jo pamokslai, kratos
Karo nusikaltėliai sąjungininkų eilėse
Istorikas Nikalojus Tolstojus atskleidžia slepiamus dalykus
Užmirštos tiesos, vertos prisiminti
Atsiliepiant į A. Kalniaus straipsnį apie lituanistinę konferenciją
Kai vaikščiojom Kauno ąžuolyne
Atsiminimai apie a. a. evangelikų-liuteronų vyskupą Ansą Trakį
"Į žemę neatsirėmęs dangaus nepasieksi"
Amžinybėn palydint visuomenės veikėją a. a. Jurgį Strazdą
Vasario 16 gimnazijos mokiniai Paryžiuje
Įdomi išvyka autobusu, atskleidusi skirtingą kultūrą
Tarp Vašingtono ir Čikagos II
Įspūdžiai aplankius Jaunimo centrą ir Kviklių namus
Šimtametis lietuvių susivienijimas Amerikoje
Reikšminga sukaktis, paminėta specialiomis iškilmėmis Čikagoje

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672 USPS 740-550
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis. Metinė prenumerata — $20, pusmetinė — $11, rėmėjo — $25 (Amerikoj – JAV doleriais).
Pavieniai numeriai – 50 ct.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $20.00 per year, $11.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509. U.S.A. Second class postage paid at Lewiston, N.Y. U.S. Post master send address changes to P.O. Box 255 Lewiston, N.Y. 14092. Printed in Canada weekly except 4th week in December and 1st and 2nd week of August

Aukso veršis mūsų gyvenime

Noras turėti priklauso žmogaus prigimčiai. Tai nesunku pastebėti, sakykim, kad ir ugdant vaikus. Ir tai labai svarbi žmogaus prigimties dalis, be kurios nebūtų įmanoma jokia pažanga. Noras turėti skatina darbštumą, uolumą, lavina apsukrumą, išradingumą, žodžiu, padeda žmogui vystytis ir patogiau gyventi. Pavyzdžiai rodo, kad geriau ekonomiškai susitvarkę žmonės dažnu atveju būna naudingi ir bendrųjų uždavinių sprendimuose. O kas atsimena — mūsų laisvasis sodietis buvo natūralus praktiškų siekių modelis, ryškus savo kiemo ir sodybos mylėtojas, tačiau neužtrenkęs nei durų, nei širdies tiems, kurie buvo pagalbos reikalingi. Toks derinys galėtų būti ir šiandieninio gyvenimo pavyzdžiu, kai galimybių vilionės žmogų ne kartą perveda anapus ribos minėto derinio, išveda į plačiąsias lankas, peršančias grynai matematišką laikyseną: prie milijono dar galima pridėti šimtinę, kitą, o prie viso to dar ir dar. Ir čia jau prasideda būsena, kuri paprastai vadinama praktiniu materializmu.

Praktika rodo, kad toji būsena žmogų uždaro siauroje vienutėje, pro kurios langelį tematomas pinigas. Dažnai su turto augimu auga ir savotiška baimė, kad viskas išsilaikytų, kad nežūtų, kad vaikams užtektų, kad ir vaikaičiams pakankamai liktų... Kas bent kiek ilgiau pagyveno Šiaurės Amerikoje, kone kasdien susiduria su stebimais ar spaudoje skaitomais pavyzdžiais, peržengiančiais tą viliojančią ribą. Nuolatiniai streikai yra apėmę jau beveik visas darbo sritis ir profesijas. Dauguma jų rengiami ne todėl, kad iš tikrųjų kas stokotų pinigų, bet todėl, kad jų dar ir dar galima išsidėrėti.

Šitokiose laisvo gyvenimo santvarkose nėra per daug nuostabu, kad šitaip reiškiami gobšumai, nes daugelis į šiuos kraštus suvažiavo "aukso pasikasti". Be abejonės, toji aukso jieškotojų dvasia dar nėra išblėsusi. Kiek nuostabiau ir bendriniu požiūriu apgailėtina, kad vadinamieji mūsų "politiniai pabėgėliai" — ačiū Dievui dar ne visi — per 40 metų asimiliavosi materialistinių polinkių visuomenėje ir šiuo metu verčiami reikštis dviveidiškai: kilme ir praeities sentimentuose lietuvis, kasdienybės tikrovėje — tik savosios gerovės kūrėjas ir saugotojas. Ne mažesnę nuostabą kelia ir kai kurie tautiečiai okupuotoje Lietuvoje. Po karo kentėję, buvę ištremti ar kalėję, dabar taip sumedžiaginti, kad žūt būt trokšta gyventi bent jau vidutinio amerikiečio gyvenimu. Kiti, to siekdami, nebesibijo partijos, nevengia draugų, kurie tarnauja okupantui — žodžiu, daro viską, kad tik kaip nors iškopus į tą vadinamą geresnį gyvenimą.

Įdomi savanaudiškumo lygiagretė — ribą peržengusio išeivijos tautiečio ir okupuotoje Lietuvoje pasilikusio. Abu nusivylę, abu praktiški ir abu kartu pasakę: nieko kito nebesulauksim, o gyventi reikia. Rodos tai gyvenimiška. Deja, toji nusivylimo ir prisitaikymo dvasia šiuo metu, regis, bene ir bus pats didžiausias mūsų bendrinių uždavinių priešas. Trijų okupacinių bangų žudymai, trėmimai ir kalinimai, tiesa, išnaikino nemažą mūsų tautos dalį. Bet ar mes patys, kantrybės ir ištvermės pritrūkę, "aukso veršio" kulte, savęs nenaikiname dar didesniais ir pasibaisėtinais skaičiais? Pokariniai dešimtmečiai mus nualino, iškreipė, išvedžiojo skirtingais keliais ir takeliais, ir nebežinia, ar kada vėl susirinksime į vieną vietą iš naujo pakartoti duotų priesaikų?

Gilesnė įžvalga ir drąsesnė savikritika padėtų mums labiau susiorientuoti tikrovėje, užuot kartojus vis tuos pačius raminiančius ir dažnai apgaulingus pareiškimus apie šviesią tautos ateitį, tarsi ji ne nuo mūsų dabartinių pastangų priklausytų. Vienas iš tos orientacijos išeities taškų galėtų būti krikščionybė kaip gyvenimo būdas, labai reikalingas ir ekonominių užmojų pusiausvyrai išlaikyti. Jos sukakties išvakarėse šalia viso kito savęs peržvelgimas labai tiktų ir būtų naudingas.

Č. Senkevičius

Sovietinio kalinio atsiminimai

Ilgus metus kalėjusio VLADO LAPIENIO atsiminimai, spausdinami Lietuvos pogrindžio "Aušroje" – 48 ir 49 numeriuose

VLADAS LAPIENIS
(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Laiškai

Urbonas 1976 m. spalio mėnesio pabaigoje pasakė:

— Jums bus leidžiama rašyti kiekvieną mėnesį po vieną laišką.

Aš tuojau parašiau žmonai laišką ir jame paminėjau tardytojo pažadą. Ji apsidžiaugė. Parašiau žmonai spalio, lapkričio, gruodžio ir sausio mėn. po vieną laišką. O žmona sausio mėnesį savo laiške rašė, kad ji iš manęs vieną laišką gavo lapkričio 23 d., o kitą — sausio 11 d. Vadinasi, du mano laiškus čekistai konfiskavo ir apie tai man nieko nesakė. O juk Urbonas tardydavo mane kiekvieną savaitę po kelis kartus, apie laiškų konfiskavimą puikiai žinojo, nes visi laiškai ėjo per jo rankas.

Urbonas ne kartą man sakė, kad laiškuose galima rašyti tik apie buitinius reikalus. Apie mūsų dienotvarkę, maitinimąsi bei gyvenimą izoliatoriuje ir apie tardymą rašyti negalima. Kadangi tų "negalima" buvo daug, todėl nežinodavau kas ir berašyti.

1976 m. lapkričio mėnesį Urbonas man sako:

— Jeigu jūs tardymo metu neatsakinėsite į klausimus, nepasirašinėsit apklausos protokolų, mes neleisime rašyti laiškų.

— Neleisite — aš apsieisiu ir be laiškų, — pasakiau Urbonui. Apie šį tardytojo ketinimą parašiau žmonai. Laiško tardytojas išsiųsti neleido.

Cenzūra

Nors mano butas nuo saugumo kalėjimo buvo visai netoli (gal nė kilometro nebuvo), tačiau laiškai keliaudavo savaitę ir ilgiau... Štai aš padaviau Urbonui 1977 m. vasario 6 d. laišką išsiųsti, o po 18 dienų (vasario 24 d.) jis man laišką grąžino ir pasakė: "Cenzūra jūsų laiško nepraleido". O ta "cenzūra" buvo pats Urbonas, nes dar lapkričio mėnesį man pasakė: "Aš esu pagrindinis jūsų tardytojas, todėl man teks peržiūrėti jūsų laiškus".

1976 m. gruodžio 25 d. laiške žmonai (ji laišką gavo 1977. I. 11 prašiau išrašyti iš "Maldyno" (išleisto 1968 m.) rytmetinę maldą. Ji šią maldą savo laiške įrašė. Tardytojas Urbonas tą jos laišką su rytmetine malda man tik parodė ir tuojau paslėpė sakydamas: "Šio laiško jums duoti negalima, jį grąžinsime atgal siuntėjui". Ar jis norėjo iš manęs pasityčioti, ar, būdamas ateistas, nekenčia maldų ir nenori, kad ir kiti melstųsi, ar turėjo kokius kitus motyvus, — aš nesupratau.

Vėliau, grįžęs į laisvę sužinojau, kad daug man rašytų laiškų — žmonos, giminių bei pažįstamų konfiskavo ir nei man, nei siuntėjams apie tai nepranešė. Ar tai pagarba žmogui?! Yra posakis: kaip šauksi, taip ir atsišauks. Kaip valdžia elgiasi su savo krašto piliečiais, taip ir jie elgiasi su valdžia.

Urbono pamokslas

Tardytojas Urbonas mane įtikinėjo, kad laisvėje būdamas nusikaltau visuomenei, todėl liaudis jau dabar mane smerkianti, o kai sužinosianti plačiau apie mano antitarybinę, šmeižikišką veiklą, dar labiau nuo manęs nusigręš, visai pasmerks mane. Nusigręš nuo manęs net ir tikintieji, piktinsis, net pirštais badys... Nieks neparašys nė laiško. O kai grįšiu į laisvę, esą niekas nenorės su manimi susitikti ir kalbėti, bet kai pamatysią einant gatve, žmonės pereisią į kitą gatvės pusę...

(Čia noriu pastebėti, kad grįžęs į laisvę 1981 m. liepos mėnesį ėjau Vilniaus gatvėmis Viršuliškių rajone netoli parduotuvės "Saturnas" ir pamačiau visai arti priešais ateinantį tardytoją Urboną, norėjau jį pasveikinti, pasakyti "labą dieną", bet kai tik jis mane pamatė, staigiai pasuko į šalį ir labai greitais žingsniais, beveik bėgte nubėgo šalin nuo manęs. Taigi tardytojas bėgo nuo buvusio savo tardomojo, kuris po penkerių metų nelaisvės grįžo į savo namus Vilniuje. Nė vienas žmogus, išskyrus tardytoją Urboną, nuo manęs nebėgo, nėjo į kitą gatvės pusę ir niekas nuo manęs nenusigręžė).

Priminiau, kad tardytojas nesivargintų su tokiomis prognozėmis, nes jos gali neišsipildyti. Tikinčioji Lietuvos visuomenė manęs nesmerks, nes aš ne tik savo, bet ir jos interesus ginu. O apie ateistus, kurie sudaro gyventojų mažumą, pasakyti nieko negaliu.

— Gerai pagalvokite, tardytojau, kad, bekalbant liaudies vardu, besidangstant liaudies skraiste, ryt poryt jūsų pačių bei jūsų veiklos nepasmerktų liaudis, jūsų darbų nepavadintų antiliaudiniais, kaip XX partijos suvažiavimas pasmerkė Stalino epochos veiklą, konstatuodamas: "Buvo prileisti rimti tarybinio teisėtumo pažeidimai, dėl kurių nekaltai nukentėjo daug tarybinių žmonių". Jūs, gindami neteisėtus mažumos veiksmus, o gyventojų daugumai palikdami teisę vargti, tylėti ir kentėti, vedate šalį į aklavietę. Siekdami užslėpti gyvenime pasitaikančias negeroves, darote meškos patarnavimą. Krikščionis privalo ginti savo ir kitų teises bei laisves, ypač religijos laisvę, kuri yra visų kitų laisvių pagrindas. Taikstydamasis su pareigūnų savivaliavimais, jis negali atlikti savo pareigų Dievui, Tėvynei, bendruomenei.

Atsakas į kaltinimus

— Jūs pažeidinėjote tarybinius įstatymus! — tvirtino Urbonas.

— Kai valdžios skatinami bei remiami ateistai persekioja katalikus ir jų vaikus, kai bedieviai kišasi į Bažnyčios vidaus gyvenimą, kai neteisėtai suimami kunigai ir tikintieji, — kiekvieno kataliko šventa pareiga pasipriešinti tokiems neteisėtiems veiksmams, nes "gerbti piliečių asmenybę, saugoti jų teises ir laisves — visų valstybinių organų ir pareigūnų pareiga" — skelbia konstitucijos 57 str.

Jūs sakėte, kad stovite tarybinių įstatymų sargyboje, veikiate ne savo, bet valstybės vardu. Bet jums atrodo, kad valstybė — tai ateistai, o tikintieji ir kitokių pažiūrų piliečiai yra žemesnės kategorijos žmonės, kuriuos reikia atitinkamai traktuoti. Šitaip darydami jūs kurstote nesantaiką ir dalijate visuomenę į dvi dalis — į privilegijuotus ateistus ir beteisius tikinčiuosius...

Tardytojas mane subarė:

— Jeigu jums duodi valią, tai jūs ir čia užsiimate antitarybine agitacija!

Kratos ir prižiūrėtojai

Saugumo kalėjimo kamerose, kuriose man teko būti, kratos buvo daromos ne rečiau kaip kartą per savaitę. Dažniausiai kratų metu išvesdavo iš kameros ir uždarydavo į boksą (siaura dėžė, kurioje vos telpa žmogus). Tačiau būdavo ir tokių dienų, kai nevesdavo į boksą, o kratos metu reikėdavo stovėti kameroje prie durų. Kratydami išversdavo patalynę, apčiupinėdavo drabužius, braukydavo jų siūles, apžiūrėdavo kiekvieną daiktą, esantį spintelėje, lentynoje. Jei rasdavo dienoraščius, atimdavo ir atiduodavo tardytojams. O tie kai kada grasindavo net karceriais.

Prižiūrėtojai ne visi buvo vienodi. Vienas kitas buvo žmoniškesnis. Bet buvo ir tokių, kurie kibdavo prie kiekvieno menkniekio, mesdavo užgaulų žodį. Vienas iš tokių, vesdamas į prausyklą, kai atsilikau nuo kito, daug jaunesnio kalinio, griebė mane už rankos ir, grieždamas iš pykčio dantimis, suriko:

— Ja tebia naučiu! (Aš tave pamokysiu!) — ir užsimojęs kumščiu vos susilaikė nesmogęs į veidą. Jis kibdavo ir prie kitų kalinių dėl kiekvieno menkniekio. Buvo ir daugiau žiaurių prižiūrėtojų, kuriems kalinių kančios sudarydavo malonumą. Jie nuožmiai vargindavo kalinius.

Saugumo kalėjime izoliacija ir drausmė buvo labai griežta. Jeigu tik su kitu kaliniu, esančiu toje pačioje kameroje, pradedi garsiau kalbėti, prižiūrėtojas jau ir daužo raktais į kameros durų spyną. Koridorius išklotas kilimu, kad nesigirdėtų kai vaikščioja žmonės. Išvedus pasivaikščiojimui, vienas kalinys garsiai sučiaudėjo — už tai jį nuvarė atgal į kamerą. Garsiai kosėti irgi draudavo.

Kalėjime yra daug šnipų. Kalbėtis čia kur kas pavojingiau, negu laisvėje. Mat čekistai bei kalėjimų administracija stengiasi pasiklausyti įtaisytais pasiklausymo įrenginiais, bet priverčia ir kai kuriuos kalinius pranešinėti apie savo nelaimės draugus.

Beveik kiekvieną kartą tardytojas pradeda klausinėti su paruoštu iš anksto klausimų lapu. Nuo tų klausimų priklauso ir atitinkama nuotaika — arba rūsčiai barasi, arba maloniai kalba. Bet tikslas vienas — apkaltinti tardomąjį ir išgauti žinias apie draugus, pažįstamus, bendradarbius...

Įtarinėjimai

1976 m. gruodžio mėn. Urbonas man sako:

— Kaip matote, sakiau tiesą — jūs leidote ir redagovate "KLB kroniką". Jūs izoliuotas, ir "Kronika" jau nebepasirodo, nebeleidžiama.

Tik po to, kai pasirodė "LKB kronikos" 25 numeris, nustojo mane kaltinti jos leidimu ir redagavimu, o kaltino tik dauginimu ir platinimu.

Kitą dieną tardytojas autoritetingai tvirtino, kad aš prieš karą ir vokiečių okupacijos metais gyvenau jėzuitų vienuolyne Krakėse ar Kražiuose. Nors šis jo tvirtinimas neturėjo jokio ryšio su baudžiamąja byla, tačiau tardytojui pasakiau, kad nesu girdėjęs, kad kada nors tuose miesteliuose būtų buvęs jėzuitų vienuolynas. Tai kaip aš ten galėjau būti?

Nesilaiko įstatymų

Parengtinio tardymo eigoje buvo aiškiai matyti, kad tardytojas visai nepaiso LTSR BPK 18 str., kur pasakyta: "Teismas, prokuroras, tardytojas ir kvotėjas privalo imtis visų įstatymo numatytų priemonių, kad būtų visapusiškai, pilnutinai ir objektyviai ištiriamos bylos aplinkybės, privalo išaiškinti tiek kaltinamąjį kaltinančias, tiek jį teisinančias aplinkybes." Mano byloje tardytojas aiškino tik mano įkaltinančias ir sunkinančias aplinkybes, ignoravo teisinančias bei legvinančias aplinkybes. Kad tai nebūtų tušti žodžiai, pateiksiu keletą faktų.

1. Prieš II pasaulinį karą ir pirmosiomis Vokietijos – Sovietų Sąjungos karo dienomis (1941 m.) aš gyvenau ir dirbau Pažaislyje. Ten gyveno ir dirbo Marija Jančiauskaitė (brigadininkė), Ražukas Jonas, Stanelis Povilas, Žąsytis Kazys, Ražukaitė Agota, B. Patricija. Parengtinio tardymo metu visi jie buvo pakviesti į saugumą apklausimui. Visi jie (išskyrus K. Žąsytį) liudijo objektyviai, teisingai — nei prieš mane, nei už mane. Tačiau šių penkių liudytojų objektyvūs parodymai tardytojams nepatiko, todėl jų daugiau nei apklausimui, nei akistatai, nei į teismą nebekvietė. O K. Žąsyčio aiškiai melagingi, tendencingi parodymai prieš mane saugumo tardytojams patiko, todėl jie kvietė jį dar kartą į saugumą apklausai, kvietė akistatai, kvietė duoti parodymus ir į teismą. O jis davė melagingus parodymus prieš mane todėl, kad mūsų santykiai buvo nekokie. Dar Pažaislyje (sic) gyvenant, ne kartą Žąsyčiui sakiau: "Kazimierai, kam tu vilioji iš vienuolyno Macelytę? Argi maža pasauliečių mergaičių? Be to, ji už tave daug vyresnė ir mokytesnė. Ji yra mokytoja, o tu paprastas darbininkas. Ji visai tau netinka į žmonas. Pasijieškok mergaitės pagal save..." Už tokius priekaištus K. Žąsytis pyko. Jis net savo parodymuose saugumui pasakė: "Kai Lapienis apsigyveno Tauragėje, aš nenorėdavau su juo susitikti, nes man atrodė, jog jis nori sužinoti, kaip aš su buvusia vienuole gyvenu".

Anie penki liudytojai pirmosiomis karo dienomis gyveno ir dirbo drauge su manimi, todėl kiekvieną mano žingsnį neblogiau žinojo už K. Žąsytį. Jonas Ražukas ir Povilas Stanelis net gyveno su manimi viename kambaryje. Tai kodėl jų objektyvūs, teisingi parodymai buvo ignoruojami? Kodėl K. Žąsyčio melagingi parodymai buvo įrašyti į mano baudžiamąją bylą? Savaime peršasi išvada, kad teisėtvarkos darbuotojai jieškojo ne teisybės, bet susidorojimo, todėl ir iš liudytojų laukė tik kaltės "įrodymų", o ne objektyvios tiesos.

K. Žąsytį, kaip buvusį bendradarbį, aš mylėjau ir myliu, o už jo melagingą parodymą, už jo nuodėmes aš gedėjau ir liūdėjau. Taigi išėjo pagal Šv. Rašto žodžius: "Neteisingi liudytojai sukilo prieš mane ir smerkė dėl dalykų, kurių aš ir žinote nežinojau" (pagal Psalmę 34).

(Bus daugiau)

A†A
ATANAZUI JACKUI
Čikagoje mirus,

nuoširdžiai užjaučiame seserį EUGENIJĄ, brolius – BENIŲ ir ZIGMĄ –

Gabrielė, Henrikas, Andrius, Mykolas Chvedukai

PRANEŠIMAS
A. a. JADVYGOS AMBROZAITIENĖS
vienerių metų mirties metines prisimenant,

Mišios už jos vėlę bus atnašaujamos 1986 metų rugpjūčio 9 dieną, 10.30 v.r., Prisikėlimo parapijos šventovėje Toronte. Kviečiame draugus bei pažįstamus ją prisiminti.

Velionės vyras Aleksas ir sūnus Kazimieras su šeima

PADĖKA
A. a. ELENAI CHINIENEI

mirus, dėkojame giminėms, draugams ir pažįstamiems, aukojusiems šv. Mišioms, prisiuntusiems gėles bei pareiškusiems užuojautą.

Reiškiame padėką karsto nešėjams ir visiems dalyvavusiems koplyčioje, gedulingose pamaldose šventovėje ir laidotuvėse.

*Dėkingi – **duktė Eleonora, žentas Jurgis Skardis ir vaikaitis Jurgis-Mykolas su žmona***

PADĖKA
Mylimai žmonai, mamytei ir močiutei
a. a. Emai Javienei

mirus 1986 metų birželio 18 dieną, nuoširdžiai dėkojame Lietuvos kankinių parapijos klebonui kun. J. Staškui ir kun. E. Jurgučiui, OFM, už maldas koplyčioje, laidotuvių pamaldas šventovėje ir kapinėse.

Taip pat nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie užprašė šv. Mišias, atsiuntė taip gražias gėles, nešė velionės karstą, aukojo šv. Mišioms, pagerbė velionę savo atsilankymu laidotuvių namuose, palydėjo ją į kapines, pareiškė mums užuojautą per spaudą.

Nuoširdus ačiū solistei L. Marcinkutei už giedojimą šv. Mišių metu, B. Stanulienei už paruošimą skanių pietų, ponioms už gausius ir skanius tortus, S. Andrulienei, kuri daug padėjo kritiškiausiu metu.

Česys ir Vida su šeima

PADĖKA
Mirus mūsų mylimai motinai, močiutei ir seseriai
ALEKSANDRAI BALSIENEI
1986 m. birželio 9 d.,

gilią padėką reiškiame: kun. K. Kaknevičiui už maldas koplyčioje, atnašautas šv. Mišias ir atliktas laidotuvių apeigas kapinėse; sol. S. Žiemelytei ir muz. J. Govėdui už giedojimą bei vargonavimą gedulinėse Mišiose.

Nuoširdžiausia mūsų padėka dalyvavusiems laidotuvėse, užprašiusiems šv. Mišias, atsiuntusiems gėles ir pareiškusiems užuojautą mūsų didžiojo liūdesio dienomis.

Dėkojame, mielom poniom, prisidėjusiom prie prieš-piečių stalo.

*Liūdinti **duktė Vida, jos vyras Remigijus Gaška, vaikaičiai – Gintautas, Indrė, Gilius, sesuo Adelė Mickūnienė ir kiti giminės***

A†A
ELENAI CHINIENEI
mirus,

jos dukrą ELEONORĄ ir žentą JURGĮ SKARDŽIUS nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

Gabrielė ir Henrikas Chvedukai

Mielai mamytei
A†A
PRANEI SIMINKEVIČIENEI
mirus,

dukterį PRIMĄ – ilgametę choristę, jos šeimą, gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

Prisikėlimo parapijos choras

Mylimai seseriai
A†A
VERONIKAI VYDRIENEI
Suvalkų trikampyje mirus,

nuoširdžiausią užuojautą reiškiame MAGDULEI PARGAUSKIENEI ir jos šeimai –

KLK moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyrius

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4
LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529
Atstovas – St. Prakapas.
Tel.233-4486

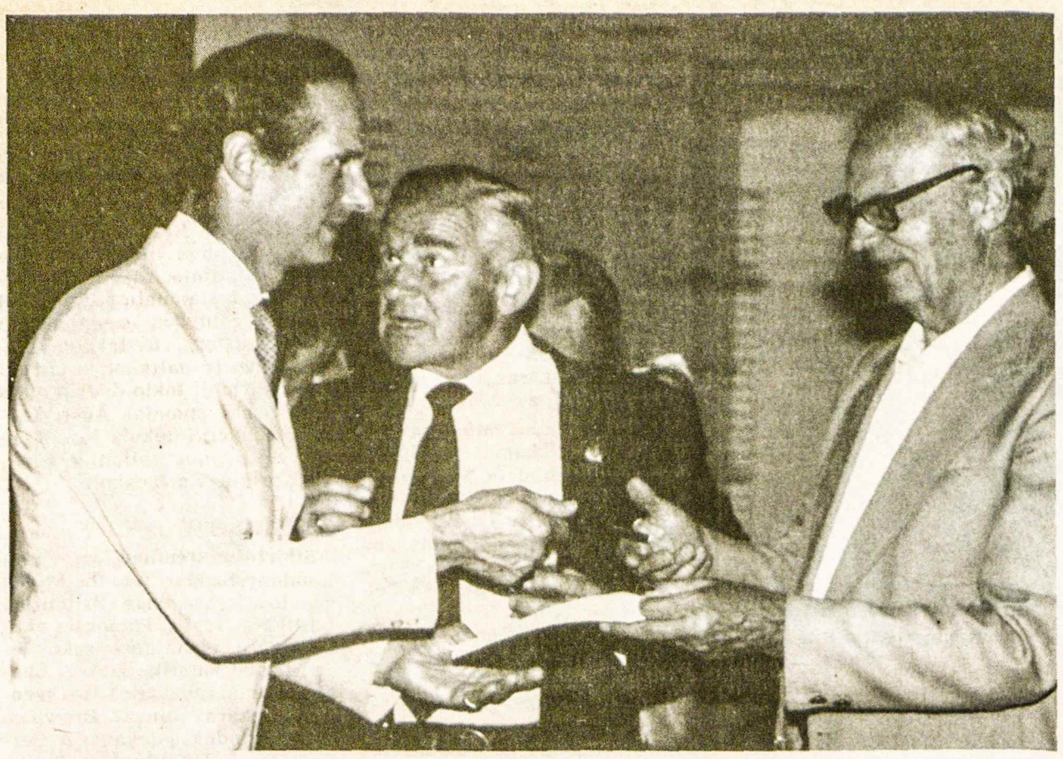

NIKALOJUS TOLSTOJUS knygos "The Minister and Massacre" autorius (kairėje) pasirašo autografą inžinieriui J. V. DANIUI Otavoje, kur buvo surengta paskaita Carletono universitete 1986.VI.20. Minėtoje knygoje autorius, gyvenantis Britanijoje, atskleidė sąjungininkų vykdytą priverstinę repatriaciją serbų, slovėnų ir kroatų į komunistinę Jugoslaviją, kazokų – į Sovietų Sąjungą. Knyga Kanados knygynuose buvo greitai išpirkta Nuotr. L. Giriūno

Karo nusikaltėliai sąjungininkų eilėse

Nikalojaus Tolstojaus knygos ir paskaitos apie priverstinę pabėgėlių repatriaciją karo metu ir Kanados nacių karo nusikaltėlių pajieškas

J. V. DANYS

Kanados ukrainiečių bendruomenės civilinių laisvių komitetas surengė Nikalojaus Tolstojaus paskaitas Toronte, Otavoje ir Montrealyje. Tai dalis ukrainiečių akcijos prieš nepagrįstus kaltinimus nacių karo nusikaltimais.

N. Tolstojus, I. D. karo rusų pabėgėlio sūnus, gimė Anglijoje, ten išėjo visus mokslus ir parašė kelias istorines knygas. Daugiausia žinoma yra "Victims of Yalta" (Jaltos aukos), išleista 1978 m. ("Nepriklausomoje Lietuvoje" buvo ištraukų vertimas), kurioje dokumentuotai aprašyta, kaip keliasdešimts tūkstančių ukrainiečių ir rusų, dalyvavusių kariniuose daliniuose, kovojusiuose prieš sovietus, buvo prievarta išvežti į Rusiją, kur NKVD pasirūpino jų likvidavimu ar ištrėmimu į stovyklas Sibire. Tų vežimų metu įvyko daug savižudybių.

1986 m. išleistoje knygoje "The Minister and the Massacres" (Ministeris ir skerdynės) aprašo prievartinį serbų, slovėnų ir kroatų išvežimą į Tito Jugoslaviją ir jų perdavimą partizanų daliniams, kurie juos žudė ir stengėsi panaikinti visus tų žudynių ženklus. Kocevje miške įvyko žudynės, panašios į Katyno žudynes. N. Tolstojus surado išlikusius tų įvykių liudininkus.

Pagal Jaltos susitarimą, Vakarų sąjungininkai pasižadėjo grąžinti sovietų piliečius, kurie gyveno Sovietų Sąjungoje 1938 m. Taigi serbai, slovėnai ir kroatai, buvę Jugoslavijos piliečiai, kaip ir "baltieji rusai", pabėgėliai po rusų revoliucijos, aiškiai nepriklausė grąžinamųjų kategorijai. Taip pradžioje jie buvo ir traktuojami. Staigus pasikeitimas įvyko 1945 m. gegužės 13 d., kai Harold Macmillan, tuometinis specialus anglų ministeris sąjungininkų karo štabe, o vėliau Britanijos ministeris pirmininkas, atsilankė britų karo korpuso štabe ir buvo išleistas įsakymas serbus, slovėnus, kroatus, kaip ir "baltuosius rusus" — karius, grąžinti jugoslavams arba sovietams. Britų kariuomenė sodino karius į gyvulinius vagonus ir pradėjo vežti. Jugoslavijos piliečiams buvo sakoma, esą juos veža Italijon. Po poros savaičių paaiškėjo, kad jie buvo vežami Jugoslavijon, kur komunistiniai partizanų daliniai vykdė žudynes. Tada britų kareiviams teko jėga ir su durtuvais varyti serbus, slovėnus ir kroatus į gyvulinius vagonus. Kruvinas epizodas pasibaigė, kai birželio pradžioje karo lauko maršalas Alexander, sąjungininkų armijos vadas, sužinojo kas vyksta ir tuoj pat vežimus sustabdė.

Tie įvykiai buvo slepiami nuo visuomenės bei spaudos ir gal būtų nuėję užmarštin, bet atsirado gyvų liudininkų, taip pat ir iš anglų armijos karių, ir Tolstojus aprašė tuos tragiškus, gėdingus įvykius.

Tie įvykiai rodo, kokioje padėtyje karo metu būna kareiviai ir net karininkai, kai jiems įsakoma vykdyti įsakymus. Anglų kariškiai tapo savotiški žudynių pagalbininkai, patys to nenorėdami. Kai dabar etninės grupės kaltinamos tariamu prisidėjimu prie nacių karo nusikaltimų, reiktų prisiminti: "Kas be kaltės, tegu pirmas meta akmenį (į kaltinamąjį)".

Ši Tolstojaus knyga, kaip ir ankstyvesnioji "Jaltos aukos", vaizdingai parodo, kad ne tik naciai, bet ir sovietai bei jų satelitai vykdė masinius karo nusikaltimus. Tolstojus kaltina sovietus ir jų komunistinius satelitus kriminaliais nusikaltimais, lygiai kaip ir nacius. Taip pat iškelia faktą, kad kai kurie sąjungininkai prisidėjo prie žiaurių ir neteisėtų repatriacijų pagal jų pačių nustatytas taisykles. Tos repatriacijos vežamiesiems buvo kelias į mirtį.

N. Tolstojus savo paskaitoje Otavoje, Carletono universitete, 1986 m. birželio 20 d., kalbėjo ir apie nacių karo nusikaltėlių pajieškas Kanadoje bei tam tikslui sudarytą Deschenes komisiją. Jis tuo klausimu parašė 21 psl. brošiūrą "Trial and Error" (išleista "Justinian Press", 28 Riverview Gardens, Toronto, Ont. M6S 4E5).

Joje autorius įžvalgiai ir kritiškai svarsto Deschenes komisijos sudarymą ir polinkį priimti sovietų pateiktą informaciją. Daugeliu pavyzdžių nurodo tokios informacijos nepatikimumą. Stipriai kritikuoja Kanados vyriausybės pasirinktą procedūrą ir nevengia pasakyti, kad kai kurie pareigūnai yra naivūs.

Jis kritikuoja Sol Litmaną, Simono Wiesenthalio centro atstovą Kanadoje, kuris vyriausybei, spaudai ir komisijai pateikė daug kaltinimų dėl tariamų nacių karo nusikaltėlių Kanadoje. Pavyzdžiui, įtaigota, kad Joseph Mengele, pajieškomas nacių karo nusikaltėlis, galėjo ar mėgino imigruoti į Kanadą. Greitai buvo nustatyta, kad tokio mėginimo nebuvo (be to, jis buvo miręs prieš keletą metų). Kai beveik po metų vienas advokatas komisijos posėdžio metu paprašė Litmaną pateikti dokumentus paremti įtaigojimams, jis buvo priverstas prisipažinti, kad iš tikrųjų jokių dokumentų neturėjo, kad tai buvo tik jo spėliojimas.

Tas prisipažinimas labai sukompromitavo Kanados vyriausybę ir asmenis, kurie sudarė specialią tyrinėjimų komisiją, nes nepatikrino kaltinimų ir vienu iš svarbiausių komisijos uždavinių buvo įrašytas Mengele suradimas. Komisija jau kainavo valdžiai milijonus dolerių.

Brošiūra parašyta naudojantis paskutinių metų Kanados spaudos pareiškimais ir paties Tolstojaus per keliolika metų surinkta medžiaga apie sovietų teismų praktiką, teisines jų instrukcijas ir priverstinį pabėgėlių grąžinimą į Sovietų Sąjungą. Kanadoje vykdoma tariamų nacių karo nusikaltėlių pajieškų procedūra aštriai kritikuojama. Tokios atviros ir aštrios kritikos Kanados spaudoje dar neteko matyti.

Ukrainiečių civilinių laisvių komitetas su kitų ukrainiečių organizacijų parama šalia paskaitų organizavo pasikalbėjimus su spaudos, televizijos, parlamento atstovais ir kitais. Otavoje buvo pasamdyta profesionali agentūra kontaktams užmegzti.

Prof. Romas Vaštokas, kuris nemažai rašo Kanados angliškoje spaudoje, yra palaikęs ryšius su Tolstojumi ir anksčiau. Šiuo metu jis yra ukrainiečių komisijos patarėjas. Buvo pakviestas lydėti Tolstojų Otavoje ir Montrealyje.

Reikia džiaugtis ukrainiečių veikla, nes, gindami ukrainiečių vardą, gina kartu ir kitas tautines grupes nuo nepagrįstų kaltinimų. Į paskaitą Otavoje buvo pakviesti įvairių grupių atstovai, ir jų nemažai dalyvavo.

PASTABOS IR NUOMONĖS

Lietuvos ateitis ir lenkai

JONAS PRUNSKIS

Taip pavadintame straipsnyje "TŽ" 1986 m. 27 nr. M. Blynas išbarė mane. Žinau, kad M.B. yra kelių knygų autorius, o aš neturiu tokių literatūrinių gabumų, kad M. B. mano straipsniai patiktų. Aš rašau ne M. B., bet tiems lietuviams, kurie kartoja rusiškus gandus: esą Lietuvai atgavus laisvę lenkai ją arba jos dalį užims. Tie rusiški gandai lietuviams kenkia: 1. mažina lietuvių kovingumo dvasią už laisvą Lietuvą; 2. tie gandai mus pratina prie rusų okupacijos ir skatina būti rusams palankiais; 3. tie gandai gadina lietuvių-lenkų santykius, kad ateity neįvyktų jokio lietuvių-lenkų "Žalgirio" prieš rusus.

Kad lenkų laisvės judėjimas naudingas ir Lietuvos laisvės judėjimui, patyriau būdamas okup. Lietuvoje. Mano kartojimas, kad lenkai dabar Lietuvai nepavojingi, manau kiekvienas tai patvirtins. Kaip bus ateityje, t.y. ar lenkai Lietuvai bus pavojingi, yra tolimos ateities klausimas. Viena yra tikra: politinė ir geografinė padėtis pasikeitė Lenkijoje ir Lietuvoje tiek, kad ateityje reikia laukti geresnių santykių tarp tų tautų. Kai lenkai išvys rusus iš Lenkijos, tada, galimas dalykas, ir lietuviai išvys juos iš Lietuvos. Panašiai buvo ir 1919 m. Tačiau to laukti greitai negalima. Galima betgi spėti, kad santykiai tarp Lietuvos ir Lenkijos vystysis gerėjančia kryptimi, nes tuos kraštus riša tos pačios laisvės troškimas.

Santykių puoselėjimas tarp lietuvių ir ukrainiečių, kaip rašo M. B., yra sveikintinas, bet Lietuvai ukrainiečiai gali padėti ateityje tik tada, kai ukrainiečiai bus ne tik tauta, bet ir valstybė su savo kariuomene. Vienu žodžiu, be karinės jėgos ukrainiečių pagalba Lietuvai ateityje bus nedidelė.

Apie Vilniaus krašto dalį, kuri dabar yra Gudijoje, M.B. rašo: "Mes turime remtis 1920 m. sutartimi su Sov. Rusija ir siekti tų sienų atstatymo... Tai buvo ir lieka teisinis aktas, kuriuo legaliai, abišaliu susitarimu nustatyta..." Labai gaila, kad rusai savo sutarčių nesilaiko. Kiek sutarčių buvo sudaryta tarp Lietuvos ir Sov. Rusijos? Kur jos? Sov. Rusijai sutartys — tai bereikšmis popieriaus gabalas. Mano supratimu, reikia eiti mūsų tėvų 1918—1921 m. nustatytu keliu. Jie išvijo rusus 1919 m., o kai 1920 m. lenkai puolė Lietuvą, jie juos atstūmė iki Širvintų; būtų atsiėmę ir Vilnių, jeigu nebūtų klausę sąjungininkų. Mums reikia pirmiausia stengtis išstumti rusus, o tai pasieksime būdami geruose santykiuose ir bendradarbiaudami su latviais, estais, ukrainiečiais, lenkais, vokiečiais. Išstūmus rusus, reikės ginti Lietuvos teritoriją kas į ją kėsintųs. To mes jau nesulauksime — tai būsimos Lietuvos vyriausybės pareiga. Jei brautųsi į Lietuvą lenkai, reikės jiems pastoti kelią, kaip tai darė mūsų tėvai 1920 m.

Ateityje Lietuva turės vargo ne su lenkais, bet su gudais. Gaudai, likvidavę lietuvius Vilniaus krašto dalyje, kurią jie dabar valdo, savo praktiką likviduoti lietuvius gali pritaikyti Vilniuje ir kitose lietuviškose vietovėse.

Rusai bus išstumti iš Lietuvos naujų kartų laikais. Dabar svarbu nežaloti lietuvių kovingumo dvasios įvairiais rusiškais gandais.

Šliūpas nebuvo parapijos steigėjas

KUN. VINCAS VALKAVIČIUS

"Stambi veiklos sukaktis" ("TŽ" 1986. VI. 24) pagavo mano dėmesį. Malonu skaityti istorinį straipsnį. Autorius teisingai iškelia Jono Šliūpo vaidmenį lietuvybės atgimimo sąjūdyje JAV-se, bet neteisinga sakyti, kad jis "įsteigė pirmą lietuvišką parapiją". Ši klaida jau ne sykį pasirodė spaudoje.

Ką reiškia "įsteigti" parapiją? Paprastai būdavo taip. Kai tik atsirasdavo lietuvių kolonija, ateiviai įsteigdavo pašalpinę draugiją pagelbėti vieni kitiem mirties ar ligos atveju. Taip pat vienas pagrindinių tikslų būdavo steigti savo tautinę parapiją. Sudarytų komitetų nariai eidavo po namus rinkti aukų, kad galėtų nupirkti sklypą žemės. Buvo atvejų (pvz. Ansonia, Connecticut), kuriuose patys ateiviai pastatydavo net šventovę. Tada prašydavo vietinį vyskupą paskirti lietuvį kleboną. Nors vyskupas buvo airių ar vokiečių kilmės, žmonės pripažindavo vyskupą kaip jų dvasios vadą. Kai lietuviai pradėjo atvykti po civilinio karo (apie 1867), Katalikų Bendrijos tvarka reikalavo, kad nuosavybė būtų registruojama vyskupo vardu. Tai nereiškė, kad tai buvo jo asmeninis turtas. Vyskupas buvo šeimininkas ir prižiūrėtojas. Pradžioje tikintieji šios tvarkos nesuprasdavo. Kai sumanus, įtakingas kunigas paaiškindavo, viskas sklandžiai prasidėdavo. Kun. Juozo Žebrio gyvenimas duoda gerą pavyzdį jo apaštalavimo Connecticut valstijoje.

Bet daug kur laisvamaniai erzindavo tikinčiuosius, kad jie kvailiai, nes atiduoda savo prakaitu uždirbtą nuosavybę svetimtaučiui dvasiškiui. Kas žiūri į vyskupą tikėjimo akimis, mato Kristaus apaštalų įpėdinį. Kas netiki, mato tiktai svetimos tautybės asmenį ir visai kitaip galvoja. Todėl lietuvių parapijų pradžioje buvo daug nesusipratimų ir smarkių ginčų.

Eikime dabar prie Šliūpo. Koks buvo jo vaidmuo Bruklyne ir Niujorke? Jis paruošė parapijos statutą, pakvietė kun. Varnagirį iš Wisconsino ir aplankė vietinį vyskupą kartu su kunigu. Bet kai paaiškėjo vyskupijos tvarka nuosavybės srityje, Šliūpas "trenkė parapijos knygas šalin", (Jakštas, Dr. Jonas Šliūpas, p. 86) ir išėjo. Reiškia Šliūpo intencija nebuvo religinė, bet tiktai tautinė. Jis paruošė statutą ne pagal K. Bendrijos tvarką, bet savotiškai. Jis matė, kad žmonės renkasi sekmadieniais pas svetimtaučius į pamaldas. Šliūpas norėjo lietuvius atskirti nuo kitų tikinčiųjų, ypač nuo lenkų. Bet keista, jis pats vėliau draugavo su lenkų atsiskyrėlių vadu kun. Pranu Hodur (vėliau vyskupu) (žiūr. mano straipsnį apie religinį lietuvių savarankiškumą "Polish American Studies", autumn 1983). Šliūpas tada pasirodė esąs K. Bendrijos vienybės priešas. Sakykime, kad jo tautinė intencija buvo nuoširdi, bet jo elgesys buvo priešingas tikinčiųjų vienybei. Skaitykite jo raštus pvz. "Unijoje" ir matysite, koks neigiamas buvo jo protavimas apie religiją.

Ta parapija, kurią Šliūpas neva "įsteigė", buvo įsteigta, nes lietuviai prašė vyskupą paskirti lietuvį kleboną. Vyskupas patenkino jų prašymą, nes kun. Varnagiris atrodė jam priimtinas, o lietuviai sutiko tvarkytis pagal vyskupijos sistemą. Nei Šliūpo vaidmuo nei intencija nebuvo suderinama su K. Bendrijos tvarka JAV-se. Galima pripažinti, kad jis pradžioje prisidėjo prie parapijos steigimo, bet negalima sakyti kad jis buvo "steigėjas".

• **Užsakykite "Tėviškės žiburius" kaip dovaną jaunavedžiams, draugams, pažįstamiems.**

Ontario kultūros ir piliečiškumo ministerė dr. LILY MUNRO ir LIUCIJA SKRIPKUTĖ tautybių festivalio užbaigimo iškilmėje Gage Park, Hamiltone. Daug metų L. Skripkutė buvo viso festivalio oficiali šeimininkė ir už tai gavo žymenį — sidabrinį samtį. Prieš keliolika metų dr. L. Munro ir L. Skripkutė kartu dirbo plieno bendrovės "Stelco" įstaigoje Hamiltone

Užmirštos tiesos, vertos prisiminti

Paryškinant A. Kalniaus straipsnį "Geriau vėliau, negu niekad", išspausdintą "TŽ" 1986.VI.10, kuriame jo autorius komentavo mokslinę konferenciją Čikagoje apie lietuvybės išlaikymą

J. ŠARAPNICKAS

Minėtoje konferencijoje, tarp kitų klausimų, buvo nagrinėjama ir tėvų atsakomybė, nes šeima yra pati pirmoji ir pagrindinė tautinio auklėjimo mokykla. Tai aiški tiesa ir be mokslinio tyrinėjimo. Ją paryškinsiu savos patirties faktais.

Kai Kanadoje susiorganizavo Kanados Lietuvių Bendruomenė, pradėjo siuntinėti apylinkėm raštus, skatinančius steigti lietuviškas mokyklas. Tuo metu buvau apylinkės valdyboje. Sušaukėm tėvų susirinkimą. Atėjo per tuziną tėvų. Po dvi valandas trukusių diskusijų padaryta išvada: mokyklos įsteigti neįmanoma, nes nėra nei patalpos, nei autovežimių mokiniam suvežti, nei lėšų, nei mokytojų. Aš, būdamas viengungis, norėdamas padėti tėvams, paklausiau: "Ar leisite savo vaikus į šeštadieninę mokyklą, jeigu aš parūpinsiu patalpas ir suorganizuosiu vaikų transportą?" Tėvai sutiko.

Po susirinkimo sėdau ant dviračio (tuomet dar neturėjau pinigų automobiliui nusipirkti) ir pradėjau lankyti tautiečius, kurie jau turėjo automobilius. Pasisekė viską suorganizuoti. Patalpoms apmokėti surengiau šokių vakarą, kuris buvo pelningas. Ir taip šeštadieninė mokykla, pradėjusi veikti, gyvavo ilgus metus St. Catharines, Ont., mieste.

Štai antras panašus atvejis. Susilpnėjus tautinių šokių grupės "Nemunas" veiklai, 1974 m. buvau išrinktas jo valdybon. Kitų valdybos narių raginamas sutikau paimti pirmininko pareigas. Didžiausias tos valdybos rūpestis buvo sutelkti pakankamai lėšų nemuniečių kelionei į tautinių šokių šventę Čikagoje. Iš Kanados valdžios gavome stamboką sumą lėšų. Pridėjus iš savo tautiečių sutelktas lėšas, susidarė pakankama suma šokėjų ir jų palydovų kelionei apmokėti. Mūsiškė valdyba (J. Zubrickienė, V. Žemaitienė, V. Skrebutėnas, J. Šarapnickas) per dvejus metus išmokėjo šokėjų kelionės išlaidom per $2000 ir dar kita tiek liko kasoje tolimesnei veiklai.

Po dvejų metų veiklos dėl nuovargio ir susilpnėjusios sveikatos nebegalėjau būti "Nemuno" valdyboje. Kai buvo renkama nauja valdyba, tėvai atsisakinėjo jon įeiti. Padėtį išgelbėjo p. Rudgalvis iš Buffalo ir p. Laužonienė iš Niagara Falls, N. Y. (gimusi Amerikoje). Naują "Nemuno" valdybą sudarė du nariai iš St. Catharines ir du iš JAV. Pirmininku tapo p. Rudgalvis. Vėliau iš valdybos vienas katarinietis pasitraukė, tad vyravo Amerikos lietuviai. Ypač uoliai reiškėsi amerikietė Lilija Laužonienė: vežiojo į repeticijas St. Catharines mieste tris savo dukras ir vieną savo sesers dukrą. Tuo metu vadinamieji mūsų "dypukai" jau pradėjo šalintis nuo bet kokios tautinės veiklos, liečiančios ir jų vaikus. Vienintelis katarinietis, nepasitraukęs iš valdybos, buvo vilnietis V. Skrebutėnas, kol 1984 m. "Nemuno" ansamblis, išgyvenęs krizę, išsirinko valdybą iš katariniečių.

1984 m. gegužės mėnesį įvyko "Nemuno" ansamblio susirinkimas, kuriame vėl buvau išrinktas valdybon. Pastaroji pasistengė turimas lėšas, gautas iš Kanados valdžios ir lietuvių visuomenės, panaudoti lietuviškai veiklai, atsisakant nuo balių.

1985 m. gegužės 9 d. mūsiškė valdyba, apsvarsčiusi esamą būklę, nusprendė, kad tautinių šokių grupės suorganizuoti negalima dėl jaunimo stokos, bet įmanoma turėti meno grupelę, kurioje dalyvautų ir mišrių šeimų vaikai. Jie galėtų atlikti menines programas tautiniuose lietuvių renginiuose. Jau ir dabar kai kurių šeimų vaikai tai daro. Kur vaikai dalyvauja, ateina ir tėvai. Kadangi dabar mišrių šeimų skaičius yra didesnis už lietuviškųjų, reikia prisitaikyti prie esamų sąlygų.

Be to, "Nemuno" valdyba yra nuomonės, kad šalia meno turėtų būti mokoma ir Lietuvos istorijos anglų kalba. Yra tėvų, kurie nori, kad kas nors pamokytų jų vaikus Lietuvos istorijos.

Esu išsikalbėjęs su St. Catharines mieste gyvenančiu Lietuvos žydu, imigravusiu prieš II D. karą. Jis leido savo vaikus į šeštadieninę mokyklą, bet sakė, kad ten žydų kalbos nemokė, o tiktai žydų istoriją, papročius anglų kalba. Mūsų mieste yra ne vienas tūkstantis žydų, bet jie čia meno ansamblių neturi. Kai reikia, pasikviečia juos iš Toronto.

Daugelis išeivijos žydų nemoka savo kalbos, bet žino savo tautos istoriją, jos papročius, dėsto juos savo mokyklose, moka bendruomenės mokesčius. Iš žydų dar daug ko galėtume pasimokyti.

Mūsų jaunimui reikia trumpos Lietuvos istorijos anglų ir kitomis kalbomis. Ja galės pasinaudoti ir vidurinės kartos lietuviai, turintys vaikų savo šeimose. Tai būtų pagalba tėvams, kurie nevengia atsakomybės savajai tautai.

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTos ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą. Aukas ar palikimus siųskime:

Tautos fondo Toronto apylinkės atstovybė
(Lithuanian National Foundation Inc.)
53 Armadale Ave., Toronto, Ont. M6S 3W9

Devenių kultūros fondo leidiniai

1. ***Jūratė Statkutė de Rosales, BALTŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE,*** $15.00, JAV
2. ***Motiejus Karaša, GYVENIMO SŪKURIUOSE,*** $15.00, JAV
3. ***Jokūbas Dagys, SCULPTURES*** (meno albumas), $35.00, JAV
4. ***J. Andrius, LIETUVOS ŽEMĖLAPIS,*** $6.65, JAV

Užsakymus siųsti: Devenių kultūrinis fondas, P.O. Box 10782, St. Petersburg, FL 33733, USA.

Rengiatės į Lietuvą arba Europą?

Reikia jums voltažo keitiklio (convertor) arba pritaikytojo (adaptor) bet kurioje pasaulio vietovėje?

Kreipkitės į ***"House of 220".*** *Jame rasite visokių rūšių keitiklių, transformatorių, pritaikytojų ir 220 voltų prietaisų. Mes taip pat pakeičiame prietaisus iš 220 voltų į 110 voltų ir atvirkščiai.*

Priimame pasiteiravimus ir dėl pardavimo urmo kainomis.

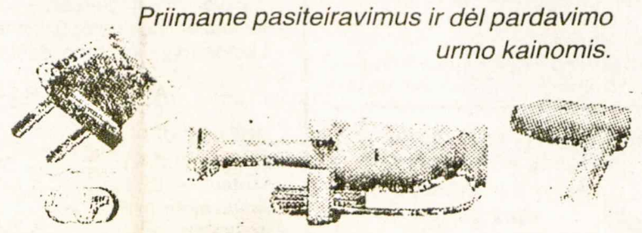

HOUSE OF 220
1444 Gerrard St. E., Toronto
(416)—461-2602

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

MOKYKLŲ REFORMA

Lietuvos mokyklose nuo š. m. rugsėjo 1 d. įvedamas visuotinis šešiamečių vaikų mokymas. Teigiama, kad dėl jo pedagogai nesusilauks didesnių problemų. Mat jau prieš penkerius metus tokio amžiaus vaikų bandomojo pobūdžio mokymas buvo pradėtas parengiamosiose darželių ir mokyklų klasėse. Praėjusiais mokslo metais skaityti, rašyti ir skaičiuoti tokiose klasėse bei grupėse jau mokėsi 98% šešiamečių vaikų. Tad į pirmą klasę ateis palyginti nedaug septynmečių vaikų. Vasarą jiems bus surengti dviejų savaičių kursai. Tada gabesnieji iš karto bus perkelti į II klasę, kur jie, pedagogams padedant, pasivys parengiamąsias klases lankiusius mokinius. Pastarieji iš parengiamosios klasės taip pat perkeliami į II reguliarią klasę. Šešiamečiai bus mokomi pagal naują metodiką — jie turės trumpesnes pamokas, negaus namų darbų, jiems nebus rašomi pažymiai. Pradinės mokyklos tada vėl taps keturmetėmis, o visas kursas lietuvių ir lenkų kalbomis dėstomose mokyklose turės dvylika klasių, rusų kalba — vienuolika.

SEZONO PRADŽIA

Vasaros sezonas Palangoje buvo atidarytas šventiniais šviesosvaizdžių sproginiais prie jūros tilto ir dainų bei šokių ansamblio "Lietuva" koncertu. Sezono pradžios šventėn taipgi įsijungė kaimiškos kapelos, pučiamųjų instrumentų orkestrai. Programą praturtino liaudies meistrų, dailininkų, skulptorių parodos. Atvykusių vasarotojų laukė Ražės upelio pakrantėje duris atvėrusi be alkoholinių gėrimų kavinė, iki Monciškių nusidriekęs dviračių takas. Šventojoje buvo pastatytas naujas buities tarnybų paviljonas, nutiestas telefono ryšių tinklas. Naujose Vilniaus "Elfos", Kauno "Centrolito" ir "Sigmos" įmonių vilose prisiglaudė 600 vasarotojų.

PYNĖJŲ DIENA

Pirmoji Pynėjų diena buvo surengta Mažeikiuose. Geriausi pynėjai iš visų Lietuvos miestų ir rajonų birželio 22 d. susirinko Mažeikių parke-stadione. Atvažiavo ir liaudies meistrų iš Gudijos. Vertintojams teko nustatyti, kas nupins geriausią duoninę, didžiausią ūkinį krepšį, patogiausias basutes, naginės, dailesnį baldą už fabrike gamintus. Daug įvairių dalykų buvo nupinta iš lazdynų plėšų, skiedrų, švendrių, meldų ir šiaudų. Atskirus pasirodymus turėjo dinastijomis tapusios pynėjų šeimos — tėvai, seneliai, vaikai ir vaikaičiai. Vertintojai pynėjų pynėja išrinko Birutę Jaruševičienę, pynėjų pynėju — Petrą Jankauską. Šventės laureatai buvo apvainikuoti karūnomis. Pynėjų dienos dabar bus rengiamos ir ateityje, jos įsijungs į dailiųjų amatų švenčių tradiciją. Mažeikių kraštotyros muziejuje ir centrinėje bibliotekoje pirmosios pynėjų šventės proga buvo surengta jų darbų paroda. Koncertinę programą atliko Mažeikių liaudies teatras bei kiti saviveiklininkai. Šventės dalyviams buvo skirta mugė, kurion savo skanėstų buvo atvežę net ir kaimynai latviai.

TRŪKSTA PASTATŲ

Joniškio rajono Ąžuolynės sovchozo direktorius Georgijus Sičiovas "Tiesos" gegužės 31 d. laidoje skundžiasi: "Jau daug laiko ūkį kamuoja senos bėdos — labai trūksta gyvulininkystės pastatų: tvartai paseno, juose stinga mechanizacijos, kai kurie net avariniai . . ." Žemės ūkio statybos projektavimo institutas jau 1980 m. įsipareigojo paruošti 400 vietų karvidžių projektą. Instituto vadovai pasirašė sutartį, paėmė pinigus už projektavimą, o pažadėto darbo neatlieka. Vien tik šiais metais sovchozo atstovai Kaunan važinėjo penkis kartus. Nuo 1980 m. pasikeitė statybinės kainos, paseno projektuojami įrengimai, projektavimui prireikė papildomų užduočių. Pernai rajonas karvides įtraukė į statybos planą. Insitutas užtikrino, kad projektas bus paruoštas iki 1985 m. liepos mėnesio. Šiemet statybininkai pradėjo darbus, bet dabar rangovai juos grasina nutraukti, nes projekto ir šiandien dar nėra. Bankas negali finansuoti statybos, sovchozas — užsisakyti būsimom karvidėm reikiamų įrenginių. Apsilankius pas projekto vyr. inž. P. Mileiką, parsivežami tik pažadai. Sovchozas nesulaukia projekto, už kurį jau yra sumokėjęs daugiau kaip 27.000 rublių.

PENKI ŠIMTAI INKSTŲ

Inkstų persodinimo operacijos Lietuvoje buvo pradėtos prieš šešiolika metų. Penkšimtąją tokią operaciją respublikinėje klinikinėje Vilniaus ligoninėje balandžio 28 d. atliko docentas V. Kleiza, prof. B. Dainys, transplantologas V. Dzedziulis ir anesteziologas R. Markauskas. Inkstas buvo persodintas 22-jų metų amžiaus Klovainių dolomitinės skaldos gamyklos mašinistui A. K., sunkia inkstų liga sirgusiam nuo vaikystės. Jam nuo 1985 m. lapkričio 62 kartus teko panaudoti dirbtinio inksto procedūrą ligoninėje, laukiant ligonio organizmui priimtino inksto. Ligoninėje yra pacientų, kuriem dirbtinio inksto procedūros jau panaudotos daugiau kaip 400 kartų.

NAMAS ANT VANDENS

Taip yra pavadintas plaukiojantis bendrabutis, kurį suprojektavo Nemuno laivininkystės valdybos specialistai, o pagamino Kauno laivų remonto įmonė. Ant pontono sumontuotas namas turi kajutes, virtuvę, prausyklas penkiolikai žmonių, yra aprūpintas elektra. Pirmą plaukiojantį bendrabutį gavo techninis Kauno vandens kelių ruožas. Jame žemsiurbėmis gilinama Nemuno vaga, ištisus mėnesius dirbama toli nuo Kauno. Įgulos yra padalintos į tris pamainas. Bendrabutis skirtas laisviems nuo darbo pamainų nariams. Šiame penkmetyje Nemuno laivininkystės upeiviai gaus kelis tokius plaukiojančius bendrabučius. **V.Kst.**

Laisvojo pasaulio latvių dainų ir tautinių šokių šventėje Toronte š. m. liepos pradžioje buvo surengtas atskiras jaunimo koncertas "Royal York" viešbučio koncertų salėje. Nuotr. J. Ligerio

Hamilton, Ontario

KLB HAMILTONO APYLINKĖS atstovų į krašto tarybą rinkimui sudaryta rinkiminė komisija: pirm. K. Mileris, sekr. St. Dalius, nariai J. Gedris, J. Bajoraitis ir J. Sadauskas. Mūsų apylinkei yra leista į tarybą rinkti aštuonis savo atstovus. Kandidatuojančių sąrašas, pagal vyr. rinkimų komisijos nuostatus, turi būti paruoštas ligi rugpjūčio 20 d. Rinkimai visoje Kanadoje bus 1986 m. spalio 19 d.

JUODO KASPINO DIENĄ, kurią laisvajame pasaulyje rugpjūčio 23 d. minės visos komunistinės Rusijos pavergtos tautos, Hamiltone bus paminėta demonstracijomis prie miesto rotušės. Tą dieną punktualiai 11 v.r. ten renkasi visų tų tautybių žmonės su savo tautiniėm vėliavom. Pagrindiniu kalbėtoju bus dr. B. John, "Amnesty International" atstovas. Visi tą dieną pasiženklina save, savo namus bei savo automobilį specialiai Juodo kaspino dienos komiteto paruoštu ženkleliu, tuo išreikšdami gedulą dėl 1939 m. rugpjūčio 23 d. pasirašytos Molotovo-Ribbentropo sutarties, įgalinusios pasidalyti Lenkiją ir mūsų laisvą kraštą Lietuvą. Plačiu mastu rengiamų demonstracijų vedamoji mintis yra ta, kad pasaulyje taiką bus galima įgyvendinti, tiktai pavergtom tautom išsilaisvinus iš bolševikinės okupacijos.

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS KLEBONAS kun. J. Liauba yra išvykęs operacijai. Kleboną pavaduoja iš Kennebunkporto atvykęs kun. Rafaelis Šakalys, OFM.

IŠ KUBOJE GASTROLIAVUSIO okupuotos Lietuvos ansamblio Kanadoje į laisvę pasitraukė dainininkas Vaclovas Povilonis. Tas gabus muzikas ir solistas jau turėjo du savo koncertus — vieną Toronte, kitą Hamiltone. Hamiltone jo koncertą organizavo L. Stungevičienė, B. Pakalniškis ir V. Stanevičienė. Koncertui salė su gera akustika buvo gauta nemokamai dienraščio "The Hamilton Spectator" patalpose. Kad ir į skubomis išreklamuotą koncertą privažiavo per 200 žmonių. V. Povilonis pasirodė esąs didelio muzikalumo ir scenos talento žmogus. Jis pats vienas su savo gitaros ir akordeono akompanimentu padainavo apie trisdešimt pramoginių, liaudies ir savo sukurtų dainų. Į kai kurias savo dainas jis įtraukė dainuoti ir publiką. Su brangiu tautiečiu susirinkusius supažindino E. Rukšėnaitė, o jam už koncertą padėkojo V. Stanevičienė. Po koncerto visi buvo pavaišinti kava ir pyragais. **K. M.**

PAAUKOJO TAUTOS FONDUI: 20 dol. — V. Beniušis; 10 dol. — S. Vyšniauskas. A. a. Petronelės Grajauskienės atminimui vietoje gėlių paaukojo Tautos fondui 20 dol. Marija Kvedarienė.

TF atstovybė Hamiltone

Winnipeg, Manitoba

METINĖ TAUTYBIŲ SAVAITĖ "Folklorama" įvyks š. m. rugpjūčio 10-16 d.d. Dalyvaus 40 tautinių paviljonų. Lietuvių paviljone "Vilnius" karalaite bus Renata Ramančiauskaitė, o burmistru — Danius Balčiūnas. Jaunimo priėmimo vadove sutiko būti Brigita Barkauskaitė. Programą atliks iš Montrealio pakviesta dainos grupė, vadovaujama A. Stankevičiaus. Pasikvieskime kaimynus ir visi pasimatysime per "Folkloramos" vakarus "Vilniaus" paviljone, kurį rengia KLB Winnipego apylinkės valdyba.

TORONTO "GINTARAS" lankysis Winnipege š. m. rugpjūčio 15-17 d.d. Tai dainų ir tautinių šokių grupė su savo orkestrėliu. Jų bus apie 40 asmenų. Winnipegiečiai jau dabar prašomi pasiruošti priimti nors po keletą iš tos grupės nakvynei. Parodykime lietuvišką vaišingumą svečiams ir vietos rengėjų komitetui pasiūlykime šią paslaugą, nelaukdami jų prašymo. Šios grupės koncertas įvyks rugpjūčio 16, sekmadienį, 1 v.p.p., Winnipego meno galerijoje (300 Memorial Blvd.). Įėjimo bilietai į šį koncertą — tiktai 8 dol. Ateikime ne tik patys, bet atsiveskime savo draugus ir pažįstamus.

SIBIRINIŲ TRĖMIMŲ 45-ji sukaktis paminėta birželio 13 d. kalbomis bei susikaupimo malda prie paminklo už žuvusius. Birželio 15 d. baltiečiai susirinko į Šv. Petro liuteronių šventovę bendrom pamaldom. Jas atliko baltiečių dvasiškiai. Giesmes giedojo visi dalyviai. Po pamaldų visi perėjo į šventovės salę bendram susirinkimui ir užkandžiams. Čia kalbėjo besilankantis mūsų mieste Jonas Matulaitis. Jis yra vienas "Baltic American Freedom League" direktorių. Jis buvo atsivežęs ir parodė keletą filmų.

DIDELIS MŪSŲ LIETUVIŠKOS KOLONIJOS ir šventovės rėmėjas bei pagalbininkas Alfonsas Balčiūnas š. m. liepos 4 d. paminėjo savo 62-jį gimtadienį, kuris sutapo su sūnaus Danio sužadėtuvėmis. Ta proga jų šeima suruošė pokylį p.p. Balčiūnų namuose. Dalyvavo 80 jų šeimos giminių, draugų ir pažįstamų. Daniaus dėdė N. Steponas supažindino svečius su būsimais jaunavedžiais Cindy Berg ir Danieliumi Balčiūnu. Balčiūnų šeima yra nuoširdūs lietuviškos veiklos rėmėjai ir dalyviai. Be to, jų nuosavoje keplykloje "Natural Bakery" kepama lietuviška juoda duona, garsi visame mieste ir apylinkėse.

VINCAS KINIAUSKAS, 83 metų, mirė Portage la Prairie miestelyje 1986 m. birželio 29 d. Palaidotas vietos kapinėse. Liko nuliūdus žmona Marija ir keturios dukros. **Ev. f.**

Calgary, Alberta

"ATŽALYNO" GASTROLĖS. Po sėkmingo pasirodymo Vankuverio "EXPO 86" scenoje "Atžalynas" keliom dienom apsistojo Kalgaryje. Bendru susitarimu "Atžalynas" buvo kviečiamas Kalgario Liet. Bendruomenės valdybos ir Kalgario lietuvių draugijos. Jis atliko "Scandinavian Art Centre" patalpose vietos lietuviams ir svečiams tautinių šokių programą. Nedidelėje salėje "Atžalyno" šokėjams teko susispausti ir taikytis prie vietos sąlygų.

Šokėjų artistinė laikysena ir šokių atlikimas buvo labai tikslus ir išlygintas. Reprezentacinis "Atžalyno" šokėjų pasirodymas pradžiugino visus. Jei televizijos juostoje kam nors pavyko pagauti besisukančias šokėjų poras, tai bus ilgalaikis prisiminimas nepakartojamo įspūdžio. Kitos tokios šokių šventės negreit teks sulaukti.

Į šokių programą buvo atvykęs miesto burmistras Ralph Klein ir šiltais žodžiais sveikino lietuvių jaunimo pasirodymą Vakarų Kanadoje. "Atžalyno" vadovai įteikė burmistrui dovaną — lietuvių tautinių drabužių knygą ir Toronto miesto ženklelį.

Po sceninės programos buvo šokiai ir vakarienė. Abiejų valdybų pirmininkai nuoširdžiai padėkojo "Atžalynui" ir vakarienės šeimininkėms (M. Vanagaitienei ir kt.) už darbą, rūpestį bei sėkmingą viso renginio paruošimą.

"Atžalynas" rado Kalgaryje savo buvusių šokėjų porą — Antaną ir Juliją Vyšniauskus, kuriuos, šokiams pasibaigus, įjungė į savo grupę, įteikė gėlių ir palinkėjo laimingų metų, kur jie begyventų.

"ATŽALYNAS" po sėkmingo tautinių šokių vakaro dar kelias dienas praleido Kalgaryje. Buvo surengta ekskursija į Banff-Rocky kalnus, o kitą dieną aplankyta Drumhellerio vietovė, kur yra atidarytas, neseniai įrengtas palentologijos muziejus, pavadintas Tyrell mokslininko vardu.

(Nukelta į 8-tą psl.)

Tillsonburg-Delhi, Ontario

Visi į tradicinę

GEGUŽINĘ,

kurią rengia

Lietuvos atgimimo sąjūdžio Delhi skyrius

š. m. **rugpjūčio 3, sekmadienį 1 v. p. p.,**

Vinco Dirsės ūkyje (R.R.2, Otterville, Ont. prie 59 kelio).

Bus jautienos kepsniai, muzika, loterija. Pelnas skiriamas "Laisvosios Lietuvos" laikraščio reikalams. Visi ir iš visur maloniai kviečiami dalyvauti. ***Valdyba***

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje,

įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 24 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
indėlius (P.C.A.)	5%	nekiln. turto pask.	9.5%
santaupas	5.75%	asmenines paskolas	12%
kasdienines palūkanas už santaupas	5.25%	*Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.*	
term. indėlius 1 m.	8%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000.*	
term. indėlius 3 m.	8%		
reg. pensijų fondo	7.25%		
90 dienų indėlius (minimum $5.000)	7.5%	*Nemokama asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
Reg. pensijų 1 m.	8%		

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel. 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

"AUDRA" TRAVEL CORPORATION

organizuoja ilgiausias keliones į

LIETUVĄ.

Išvykimo datos: rugpjūčio 14, rugsėjo 3, spalio 2, gruodžio 26,

* * *

NEPRALEISKITE PROGOS APLANKYTI "EXPO-86"!

Rugpjūčio 8 d. didelė lietuvių grupė išvyksta į šį nepakartojamą pasaulinį renginį. Liko 5 vietos — skubėkite užsisakyti!

* * *

EGZOTIŠKA KELIONĖ Į AUSTRALIJĄ!

Išvyksta spalio 10 d., grįžta lapkričio 2 d.

SAULĖTOS ATOSTOGOS GINTARO KRAŠTE!

Puerto Plata (Dominikos respublikoje) — lapkričio 23 d.

1 savaitė — $569 kan. 2 savaitės — $771 kan.

Kviečiame teirautis smulkesnių informacijų.

Mūsų biuras:

- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas šalis.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Priima užsakymus vertimams į kitas kalbas.
- Tarpininkauja suteikiant giminėms Lietuvoje labai naudingą finansinę paramą, nuperkant dovanas, automobilius, tvarkant palikimus.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnes informacijas teikia

AUDRONĖ, JŪRATĖ ir kiti darbuotojai adresu:

1576 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada, M6P 1A4

(Priešais Lietuvių namus)

Tel. (416) 532-8772 arba **(416) 537-3060** **Telex 06-986766 TOR**

Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Dail. Kazimieras Žoromskis, apie 30 metų gyvenęs Niujorke, savo dailės studiją turėjęs Manhatane, birželio 26 d. išskrido į Paryžių. "Darbininko" pranešimu liepos 4 d. laidoje, iš ten jis traukiniu išvyko į okupuotą Lietuvą nuolatiniam apsigyvenimui. Anksčiau Lietuvoje buvo praleidęs kelias vasaras, ten nuvežęs apie 160 savo paveikslų.

Specialų leidinį "Mūsų vaikas" vaikų lietuviškumui sustiprinti Čikagoje leidžia Montessori metodo lietuvės mokytojos, remiamos lėšomis JAV LB švietimo tarybos. Skaitytojams jau išsiuntinėtas "Mūsų vaiko" 3 nr., kuriame yra straipsniai: D. Petrutytės — "Tėvai ir tėvai auklėtojai", S. Vaišvilienės — "Laisvė ir disciplina auklėjime", T. Underienės — "Vaiko kūrybingumo lavinimas". Įdėtas ir sąrašas knygų, tinkamų mažamečiams vaikams, paruoštas D. Dirvonienės. Šis "Mūsų vaiko" numeris, pilnai finansuotas LB švietimo tarybos, siunčiamas nemokamai. Gaunamas šiuo adresu: "Mūsų vaikas", 3704 W. 68th Street, Chicago, IL 60629, USA.

Stasys Bender-Bendorius turbūt yra vienintelis lietuvis, laimėjęs JAV kongreso garbės medalį (Congressional Medal of Honor) už didvyriškus veiksmus karo metais. Šis medalis yra aukščiausias kariškio drąsos įvertinimas kare. S. Bendorius neseniai turėjo širdies priepuolį ir gydėsi ligoninėje. Dabar atsigavęs jau grįžo namo. Gyvena Vakarų Virginijoje, Fayetteville vietovėje. Jo vardu yra pavadintas didžiausias kelio tiltas V. Virginijos valstijoje.

Lietuvos vyčių istoriją rašo kun. V. Valkavičius, čia gimęs ir baigęs istorijos studijas, gerai mokantis anglų ir lietuvių kalbas, galintis naudotis visa istorine medžiaga. Istorijos išleidimu rūpinasi St. Petersburge, Floridoje, gyvenantis Lietuvos vyčių garbės narys Jonas Valauskas.

Brazilija

BLB krašto valdybos pirm. Jonas Tatarūnas grįžo iš ligoninės, kur jam dėl širdies sunegalavimo teko praleisti savaitę. Dabar jis turės ilsėtis namie, kol pilnai atsigaus ir vėl galės įsijungti visuomeninėn veiklon.

Urugvajus

Komunistams tarnavusio Urugvajaus lietuvių centro du namus prieš keletą metų buvo konfiskavusi kariškių valdžia, nutraukusi jo veiklą. Trys nariai buvo grąžinti sovietinamon Lietuvon, o ketvirtasis, ten nenorėjęs grįžti, ilgesnį laiką sėdėjo kalėjime. Tuos namus dabar sugrąžino demokratinė Urugvajaus valdžia. Vėl leista veikti Urugvajaus lietuvių centrui. Iš trijų sovietų okupuoton Lietuvon sugrąžintų asmenų vienas tebėra gyvas. Jis dabar su šeima grįžo Urugvajun. Tikimasi, kad Urugvajaus lietuvių centras su nauja savo valdyba tarnaus visos lietuvių kolonijos ir Lietuvos reikalams.

Argentina

Argentinos lietuvių centre birželio 29 d. buvo pagerbti vardinės šventę Antanai, Jonai, Petrai, Povilai ir Vladai. Jų laukė ten paruošti bendri pietūs. Meninę programą atliko svečiai iš Berisso — Mindaugo draugijos jaunimo ansamblis, vadovaujamas Aleksandro Šaulio, ir mindaugiečių dešimties mergaičių grupė "Gintarėlės" su savo vadove prof. Valentina Bukauskaite-Persico. Ansamblis turėjo atsivežęs savo orkestrėlį, pagrojusį "Lietuva brangi" ir keletą kitų dainų. Ansamblio nariai atliko nemažai tautinių šokių, kai kuriuos susietus su dainom. "Gintarėlės" programon įsijungė dainomis. Visiems ypač patiko Vytauto Balčiūno "Palangos vėjelis", kurį jis, būdamas Argentinos lietuvių centro pirmininku, sukūrė 1961 m. ir dedikavo šios institucijos dainų ir šokių ansambliui. V. Balčiūnas dabar yra "Tėviškės žiburių" spaustuvės vedėjas.

Australija

Sydnėjaus lietuvius nustebino VII televizijos kanalas, birželio 13 d. paskelbęs iš S. Wiesenthalio centro Vienoje gautą sensacingą pranešimą, kad ALB Sydnėjaus apylinkė slepia karo nusikaltėlį Arnoldą Pabrėžą. Protesto notas televizijos stočiai nusiuntė ALB Sydnėjaus apylinkės valdybos pirm. A. Giniūnas, žurnalistų vardu — A. Kramilius. Stotis, pabūgusi atsakingumo, atšaukė birželio 16 d. numatytą Terry Willessie programą šia tema.

A. a. Kazys Kazlauskas, pernai miręs Ivanhoe vietovėje, Viktorijos valstijoje, tūkstantį dolerių savo testamentu paliko ALB krašto valdybos savaitraščiui "Mūsų pastogė". Redakcija neseniai gavo to palikimo čekį. Tai bene pirmoji tokio dydžio auka lietuviškai spaudai Australijoje. Redakcija dėkoja testamentą vykdžiusiam velionies sūnui dr. Karoliui Kazlauskui.

Britanija

Sibirinių trėmimų minėjimą Londone, St. Martin-in-the-Fields šventovėje, surengė Britanijos baltiečių taryba. Pamokslą ekumeninėse pamaldose sakė čekoslovakų katalikų kun. J. Langas, SJ, maldas skaitė — tos šventovės vikaras kun. G. Brownas, latvių ortodoksų dekanas A. Černejs, latvių katalikų kun. P. Cirsis, SJ, Londono lietuvių katalikų parapijos klebonas kun. dr. J. Sakevičius, MIC, latvių liuteronų dekanas R. Mužiks ir estų liuteronų dekanas J. Taul. Giedojo visų trijų tautybių chorai.

DBLS Derbio skyrius Sibiran ištremtus tautiečius prisiminė birželio 7 d. ukrainiečių klubo salėje. Paskaitą apie tragiškus 1941 m. birželio įvykius skaitė s.v. J. Maslauskas, primindamas ir lietuvių tautos sukilimą prieš sovietus vokiečių invazijos pradžioje. Po minėjimo įvykusiam DBLS skyriaus narių susirinkimui vadovavo pirm. J. Levinskas.

Mančesterio lietuviai pagerbti Sibiro tremtinių susirinko birželio 14 d. Mostono kapinėse prie paminklinio lietuvių kryžiaus. Dalyvavo apie 50 lietuvių su organizacijų vėliavomis. Jų vardu bendrą vainiką padėjo vietinio lietuvių klubo pirm. A. Podvoiskis, maldoms ir giesmėms vadovavo kan. V. Kamaitis.

D. Britanijos lietuvių sąjungos kultūros komisijos pirmininke buvo pakviesta ir darbą pradėjo muzikė bei solistė Vida Gasparienė, Nottinghame vadovaujanti "Gintaro" chorui. Ji yra pasižymėjusi kultūrininkė, dalyvaujanti kultūriniuose DBLS renginiuose, skautiškoje veikloje.

A. a. Vladas Karanauskas po sunkios ligos gegužės 1 d. mirė Ketteringo ligoninėje, sulaukęs 74 metų amžiaus. Lietuvoje gyveno Radviliškyje ir vertėsi siuvėjo amatu. Velionis priklausė DBLS Corbio-Ketteringo skyriui. Ketteringe liko žmona, JAV — dukra ir Australijoje — sūnus su šeimomis. Velionies palaikai gegužės 6 d. sudeginti Ketteringo krematoriume. Priėmimą laidotuvių dalyviams surengė našlė savo namuose.

A. a. Petras Matulevičius mirė Bradforde gegužės 2 d. Velionis gimė Lietuvoje 1903 m. vasario 12 d. Ilgesnį laiką gyveno Kaune ir dirbo Lietuvos kariuomenės vyriausio štabo žinyboje. II D. karui baigiantis, pasitraukė Vokietijon ir 1947 m. atvyko Skotijon, kur jam teko dirbti žemės ūkyje. Vėliau persikėlė Brandfordan. Čia aktyviai reiškėsi DBLS skyriuje, "Vyčio" klubo valdyboje, dainavo "Atžalyno" chore. Gedulines Mišias atnašavo kan. V. Kamaitis. Palaikai sudeginti krematoriume. Laidotuvių dalyviai susirinko "Vyčio" klube, kur atsisveikinimo žodį tarė A. Bučys.

Vokietija

Baltiečių krikščionių studentų sąjungos kongresas gegužės 29 — birželio 1 d.d. įvyko Annaberge su pagrindine tema "Tautiškumas ir krikščionybė". Paskaitas šia tema skaitė keli paskaitininkai. Lietuviams atstovavo dr. K. J. Čeginsko paskaita "Tautiškumo ir krikščionybės susipynimas Lietuvos istorijoje" ir A. Hermano paskaita "Tautiškumo mintis lietuviuose liuteronuose". Annabergo namų vedėjo pareigas nuo rugpjūčio 1 d. pradės eiti Andrejs Urdzė. Tautiniu lietuvių skyriaus sekretoriumi perrinktas Petras Veršelis, valdybon išrinktas I viceprimininku. Grupiniu sekretoriumi išrinktas Artūras Hermanas.

Hamburgo baltiečiai sibirinių trėmimų metines birželio 14 d. paminėjo ekumeninėmis pamaldomis. Lietuviams jose atstovavo kun. V. Šarka ir kun. dr. K. Gulbinas, pasakęs jautrų pamokslą. Giedojo operos sol. Lilija Šukytė-Vasyliūnienė, vargonais palydėta savo vyro dr. Vytenio Vasyliūno. Jinai programon buvo įjungusi B. Budriūno giesmę "Sveika Marija", jis — vieną M. K. Čiurlionio fugą.

"Vilniaus" paviljone, įrengtame Toronto Prisikėlimo parapijos salėse tautybių savaitės dienomis, demonstruoja velykinių kiaušinių marginimą B. PILIPAITIENĖ Nuotr. B. Tarvydo

Kai vaikščiojom Kauno ąžuolyne

Velionį evangelikų liuteronų vyskupą Ansą Trakį prisimenant

E. DANILIŪNAS

A. a. evangelikų-liuteronų vyskupas ir "Tėviškės" parapijos Čikagoje klebonas ANSAS TRAKIS, staigiai miręs 1986 m. birželio 22 d. Nuotr. St. Dabkaus

Kai 1986 m. birželio 24 d. "Drauge" paskaičiau nelauktą žinią, kad birželio 22 d. Čikagoje staigiai mirė evangelikų liuteronų vyskupas Ansas Trakis, mano vaizduotėje iškilo jaunystės metai ir studijų dienos Kaune. Tada palaikiau draugiškus santykius su studentu Ansu Trakiu. Abu mėgdavome sekmadieniais pasivaikščioti natūraliu grožiu dvelkiančiame parke... tarp senove dvelkiančių ąžuolų. Pašnekesiai su velioniu visada man būdavo labai įdomūs ir niekada man nepalikdavo jokio kartėlio. Pasikalbėjimo temos visada būdavo rimto pobūdžio: kultūrinės, religinės, tautinės, istorinės. Jos lyg ir derindavosi su visa aplinka... šimtamečių lietuviškų ąžuolų.

A. a. velionis išvarė gilų ir labai platų barą lietuviškoje veikloje. Jos neliesiu, nes ta veikla yra gana išsamiai aprašyta minėtame "Draugo" numeryje. Mėginsiu jį daugiau apibūdinti kaip asmenį.

Jis man patiko daug kuo: buvo įdomus žmogus, didelis tolerantas, taurus lietuvis patriotas, besisielojąs visos lietuvių tautos reikalais, o taip pat ir visos žmonijos tikėjimo bei dorovės problemomis. Mielas ir nuoširdus draugas, iš karto laimintis vispusišką pasitikėjimą. Jis kažkaip skyrėsi iš studentų minios ir atrodė esąs didesnis žmogus, negu mūsų dauguma.

Jo pareiškimai visada būdavo santūrūs, neiną į kraštutinumus, nejiešką kaltininkų, nesmerkią kitaip galvojančių, su jo nuomone nesutinkančių. Jie niekada nebūdavo deklaracinio pobūdžio, siekiantys parodyti savo pranašumą, žinojimą ir t.t. Viskas būdavo kuklumo ribose, o jo mintys remdavosi giliu įsitikinimu, dvelkdavo lietuvišku nuoširdumu.

Jis nemėgindavo paneigti mano kai kuriais atžvilgiais skirtingų minčių ar dėl to daryti man priekaištų. Nemėgindavo sudaryti įspūdžio, kad jo mintys pranašesnės, nemėgindavo žeminti mano pareiškimų. Visais atžvilgiais jis man buvo nuoširdus draugas ir mielas lietuvis.

Niekad jis neragindavo manęs pereiti į liuteronų tikėjimą, niekad nemėgindavo aiškinti, kad liuteronų tikėjimas esąs vienu ar kitu atžvilgiu pranašesnis ar šių dienų gyvenimui tinkamesnis. Kartais tik išsitardavo, kad glaudesnis bendradarbiavimas tarp katalikų ir liuteronų išeitų į naudą abiem Bendrijom. Čia jis sustodavo ir nemėgindavo jieškoti kaltininkų dėl to, kad tų dviejų Bendrijų santykiai yra neužtenkamai šilti, nepakankamai nuoširdūs.

Iš visų jo pareiškimų ir patarimų mano širdin labiausiai įsmigo pagrindinis jo patarimas. Kartą, dėl laiko stokos norėdamas užbaigti gana ilgą mudviejų pasikalbėjimą, pasakiau: "Būtų malonu dar kurį laiką pasikalbėti, bet apgailestauju, kad turiu atsiprašyti, nes nebeturiu laiko — turiu eiti užbaigti pasiruošti ateinančios savaitės egzaminui. Atleiskite". Jis paėmė mane už rankos ir tarė: "Tik dar porą minučių. Aš noriu kai ką patarti: jei darbui neužtenka šešių dienų savaitėje, tai nebus didelio skirtumo, jei dar pridėsi ir septintą". Teisinausi, kad dėl susidėjusių aplinkybių nepadariau užsibrėžtos normos — per mažai dirbau. Jis į tai man atsakė: "Jei per darbo dienas dirbi mažai, tai sekmadienį dirbk dar mažiau, kad parodytum pagarbą Dievo dienai. Sveikiausias principas yra — nepaversti šventadienio darbo diena! Šventadienis yra Dievui skirta diena. Ir kas Dievo — tegul ir būna Dievui paskirta". Jo nuomone, ir gėlių sodinimas, ir mokymasis šventadienį yra nepatartinas dalykas, nes ta diena turi būti skirta tik Dievui.

Daug metų praėjo nuo to patarimo dienos, bet jis man ir šiandien tebėra toks pat ryškus, toks pat gyvas, taip giliai man įsmigęs atmintin, lyg jis būtų buvęs pasakytas tik vakar. Ne visada man pavyksta jo patarimą įvykdyti, bet kiekviena proga aš jį aiškioje šviesoje prisimenu ir tai su dėkingumu savo neeiliniam draugui, kuris, mano įsitikinimu, buvo didesnio masto žmogus — platesnių pažiūrų ir toliau siekiančių akiračių.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 498-5823 arba 755-3174.

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

"Į žemę neatsirėmęs dangaus nepasieksi"

A. a. Jurgio Strazdo gyvenimo ir jo veiklos apžvalga

J. VARČIUS

1986 m. liepos 1 d. Mississaugoje mirė žymus veikėjas Jurgis Strazdas. Palaidotas liepos 4 d. Šv. Jono lietuvių kapinėse, kur rado amžiną poilsį šalia savo žmonos a.a. Birutės. Jų kapas pažymėtas kukliu paminklu.

Biografinės žinios

Velionis gimė 1906 m. spalio 3 d. Maulių k., Pagirio vls., Ukmergės aps., neturtingoje ūkininko šeimoje, kurioje augo trys sesutės ir trys broliukai. 1910 m. mirus tėvui, šeima pateko į didelį vargą. Vyresnysis brolis ir sesuo išvyko į Ameriką. Motina tarnavo pas ūkininkus, augindama du mažiausius vaikus. Jurgeliui teko piemenėlio dalia pas turtingą ūkininką. Praūžus I. D. karo pirmajai audrai per Lietuvą, rusų valdžią pakeitė kieta vokiečių okupacinė administracija, kuri leido veikti lietuviškoms mokykloms.

1915 m. rudenį Jurgis pradėjo mokytis Pagirio parapijos pradžios mokykloje, kur buvo mokoma tik lietuviškai. Vasarą 11 metų berniukas jau arė dirvonus, su dalgiu guldė sultingą žolę ir prinokusių javų stiebus. Velionis augo ir stiprėjo vokiečių-rusų karo veiksmų aplinkoje, bolševikų kariuomenės grėsmėje ir nepriklausomos Lietuvos atsikūrimo aušroje. Savo atsiminimuose jis rašo, kad karui dėl nepriklausomybės baigiantis, visų žmonių, o ypač jaunimo nusiteikimas buvo entuziastiškas ir patriotiškas, nes visi troško nepriklausomos Lietuvos valstybės. Vyresnio amžiaus jaunimas stojo savanoriais į Lietuvos kariuomenę, o jaunesnieji veržėsi į mokslą, užpildė pradžios ir vidurines mokyklas. Prie jų prisijungė ir J. Strazdas, 1919 m. rudenį įstojęs į Ukmergės "Saulės" gimnaziją, kurią baigė 1927 m. Dar pradžios mokykloje besimokydamas mėgo spręsti aritmetikos uždavinius. Jo gabumai šioje srityje ypač išryškėjo gimnazijoje. 1934 m. velionis baigė Vytauto D. universiteto matematikos-gamtos fakultetą Kaune. Universitete buvo aktyvus varpininkų korporacijos narys.

Baigęs mokslus, velionis gavo darbą "Pienocentre", kur buvo paskirtas užsienio prekybos eksporto skyriaus vedėju. 1937 m. jis vedė Birutę Bulvičiūtę, knygnešio dukrą, kurios tėvas buvo caro valdžios nubaustas už lietuviškų knygų platinimą. Kai sovietiniai okupantai likvidavo "Pienocentrą", velionis buvo pakviestas į Vytauto D. universitetą fizikos-chemijos katedros vyr. asistentu.

1944 m. bolševikams pradėjus antrą kartą okupuoti Lietuvą, J. Strazdas pasitraukė į Vakarus ir, brolio iškviestas, 1948 m. atvyko į Kanadą. Jo žmona Birutė su mažamečiu sūneliu pasiliko Lietuvoje. 1947 m. ji buvo ištremta į Vorkutą, Sibire. Po Stalino mirties ji grįžo į Lietuvą 1953 m. Tik po didelių pastangų, J. Strazdui keletą kartų nuvykus į okupuotą Lietuvą, pagaliau jo žmona gavo leidimą 1969 m. išvykti į Kanadą, ir čia įsijungė į lietuvišką veiklą. Savo sūnui Vaidotui jis irgi išrūpino leidimą tris kartus išvykti į Kanadą, bet sūnus atsisakė juo pasinaudoti, nes jo žmona nenorėjo palikti savo tėvus vienišus Lietuvoje. Sūnus atvyko keletą kartų aplankyti savo tėvų Kanadoje, bet čia nepasiliko.

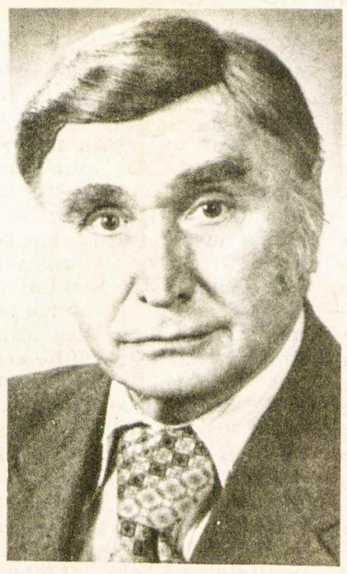

A. a. JURGIS STRAZDAS

Visuomeninė veikla

J. Strazdas buvo aukšto ūgio, santūrus, inteligentiškų veido bruožų. Jo akių žvilgsnis ir kalba išryškindavo velionies charakterio ryžtingumą ir kartu atsargumą. Jis buvo praktiškas žmogus, ekonomistas. Savo veikloje nevaikščiojo debesų briaunomis, kalbėjo įtikinančiai, konkrečiai, galvodamas panašiai, kaip prof. dr. A. Ramūnas rašė: "Į žemę neatsirėmęs dangaus nepasieksi".

Velionis pastoviai apsigyveno Toronte 1950 m. Čia veikė keletas senųjų išeivių lietuvių organizacijų. Naujieji ateiviai, atvykę iš V. Europos į Torontą, pradėjo kurti naujas organizacijas bei sambūrius. J. Strazdas buvo priešingas tokių naujų sambūrių organizavimui ir ragino visus įsijungti į veikiančias senųjų išeivių organizacijas. Jis nedelsdamas įstojo į senųjų išeivių 1934 m. įsteigtą SLA 236 kuopą, kurioje reiškėsi labai aktyviai. 1958 m. jis buvo išrinktas šios organizacijos pirmininku. Jo vadovaujama kuopa sutelkė 300 narių.

Velionies veikla SLA kuopoje sudarė pagrindą įsijungti į Toronto lietuvių bendruomenės visuomeninę-kultūrinę veiklą. Jis gerai suprato, kad šiai veiklai reikalingas materialinis-finansinis pagrindas. Šiuos reikalus jis aiškino posėdžiuose ir visuomenės susirinkimuose. 1952 m. buvo suorganizuoti Lietuvių namai ir kredito kooperatyvas "Parama". 1952-1978 m. laikotarpyje J. Strazdas buvo Lietuvių namų valdybos pirmininku 16 metų ir "Paramos" — 5 metus. Jis savo sumanumu, prityrimu, energija ir pasiaukojimu padėjo šioms organizacijoms sveikus ekonominius pagrindus, kurios per tris dešimtmečius išaugo į labai svarbias lietuvių institucijas Toronte.

Veikla Lietuvių namuose

J. Strazdas buvo vienas pagrindinių Toronto Lietuvių namų organizatorių. Jo veikla ypač buvo lemianti 1971 m. nupirkus evangelikų (Alhambra United Church) šventovę (1573 Bloor St. W.), kurią reikėjo perstatyti ir įrengti patalpas, tinkamas visuomeninei lietuvių veiklai. Remontui reikėjo skolintis iš bankų. Paskolos garantijai jis kartu su kitais bendradarbiais įkeitė savo turtą. Pirmųjų savaičių "bingo" nuostolius velionis pats apmokėjo. Tuo metu, būdamas LN valdybos pirmininku, daug laiko skyrė Lietuvių namų pertvarkymui. Lietuvių namų narių ir visuomenės informacijai jis trejus metus redagavo savaitinį biuletenį "Lietuvių namų žinios", kurio paruošimas pareikalavo daug valandų darbo. Biuletenis buvo Lietuvių namų veiklos kronika.

Su velioniu artimiau susipažinau 1977-78 m., įsijungęs į Lietuvių namų administracijos darbą. Mudu, baigę tą patį universitetą nepriklausomoje Lietuvoje, susidraugavome; buvome tų pačių nuomonių dėl lietuvybės išlaikymo išeivijoje ir svarstėme Lietuvių namų veiklos plėtimo projektus. Projektavome naujo pastato statybą seneliams ir jaunimui. Valdybai pritariant, pradėjome pirkti namus kaimyniame kvartale į rytus nuo Toronto Lietuvių namų. Tačiau velioniui susirgus, šitas projektas liko neįvykdytas. Posėdžiuose stebėjau jo objektyvumą, jo kantrybę diskusijose ir tikslių išvadų formulavimą, kurių esmę sudarydavo racionalūs jo pasiūlymai. Jis niekad nebandė diktuoti ar įsakinėti, bet vykdydavo valdybos nutarimus. Narių susirinkimuose nebuvo iškalbus, nepasižymėjo "bačkine" retorika. Jis kalbėjo kukliai ir konkrečiai. Jo pranešimai nebuvo diskutuojami, nes jie buvo visiems aiškūs.

Velioniui susirgus, Lietuvių namų valdyba ir nariai jo nepamiršo. Metinių susirinkimų progomis buvo pasiunčiami sveikinimai su gėlėmis. Valdybos nariai dažnai lankydavo J. Strazdą jo namuose, jį painformuodavo bei pasitardavo dėl ateities planų.

Toronto Lietuvių namų istorijoje a.a. Jurgio Strazdo vardas niekad nebus užmirštas. Jį minės ir senosios, ir jaunosios kartos Lietuvių namų nariai. Jo portretas ir biustas Lietuvių namuose kiekvienam primins šios organizacijos pradininką ir organizatorių.

Palikimas organizacijoms

J. Strazdas, atvykęs į Kanadą, susidomėjo namų statyba. Jis suorganizavo statybos bendrovę "Talka". Pirko žemės sklypus ir statė namus, kuriuos pardavęs praturtėjo. Jis Toronte buvo vienas sėkmingiausių lietuvių verslininkų. Bendradarbiaudamas su a.a. kun. P. Ažubaliu, surado tinkamą žemės plotą Šv. Jono lietuviškoms kapinėms Mississaugoje. Jis stambia auka parėmė Anapilio statybą. Dosniai aukojo lietuvių organizacijoms ne tik Kanadoje, bet ir Amerikoje.

Keletą kartų lankėsi okupuotoje Lietuvoje savo šeimos perkėlimo reikalais. Šiuo tikslu jis užmezgė ryšius su pavergto krašto lietuviais pareigūnais, su buvusiais Varpininkų studentų korporacijos kolegomis. Jis pasisakė už kultūrinių ryšių palaikymą su okupuota Lietuva.

Savo testamente 45% turto paskyrė lietuviškoms organizacijoms Kanadoje. Savo kapo paminklui nepaskyrė tūkstantinių sumų. Jis pats, dar gyvas būdamas, mirusiai žmonai ir sau pačiam pastatė mažą juodo marmoro paminklą, papuoštą kukliu kryželiu ir pavardžių įrašais bei gyvenimo datomis. Jo nuomone, paminklai yra laikini, tik šalti akmenys, kuriems neverta skirti dideles pinigų sumas. Naudingiau šiuos pinigus paaukoti lietuvybės išlaikymui išeivijoje ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymui.

Velionis savo veikla paliko ryškius pėdsakus išeivijos gyvenime. Pasigesime jo kaip tauraus lietuvio patrioto, žymaus visuomenės veikėjo, dosnaus aukotojo ir kovotojo už lietuviškus idealus.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

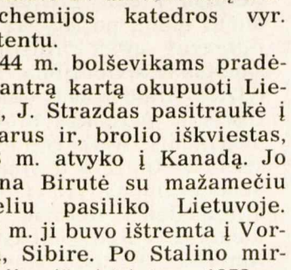

Vasario 16 gimnazijos 1986 m. abiturientai. Iš kairės: direktorius A. Šmitas, Daiva Korintaitė, Inga Bitautaitė; antroje eilėje: Akselis Tydeksas, Arvydas Herbstas, Stepas Kairys, klasės auklėtojas P. Kochas M. Šmitienė

Trūksta tiktai 55,000 dolerių

MIELI PASAULIO LIETUVIAI,

Padėkite baigti penkerius metus trukusį Lituanistikos katedros steigimo darbą ir iki šių metų rudens surinkti likusius 55,000 dol.

1981 m. pasirašėme sutartį su Ilinojaus universitetu Čikagoje, įsteigdami pirmąją ir amžiną Lituanistikos katedrą laisvajame pasaulyje su 750,000 dol. fondu ("endowment"). Pats universitetas skyrė 150,000 dol., o mes pasižadėjome, kad pasaulio lietuviai per 5 metus surinksime 600,000 dol.

Pusę tos s u m o s įmokėjus (300,000 dol.), 1984 m. rudenį pradėjo veikti amžina Lituanistikos katedra su pirmaisiais 3 aukštojo lituanistikos mokslo aspirantais ("graduate students"), siekiančiais magistro ir daktaro laipsnių. Jai vadovauja profesorius dr. Bronius Vaškelis. 1986 m. lituanistikos mokslo laispnių siekia jau 9 aspirantai.

Sėkmingai veikianti Lituanistikos katedra yra didžiulis mokslinis ir kultūrinis laimėjimas, garbė ir pasididžiavimas ne tik išeivijos lietuviams, bet ir visai lietuvių tautai. Ji rodo pasauliui mūsų meilę lietuvių kalbai, mokslui, kultūrai ir pasiryžimą visokiais būdais kovoti už Lietuvos laisvę.

Daugelio lietuvių darbo, pasišventimo ir aukų dėka iki 1986 m. liepos mėnesio iš 2,570 asmenų ir organizacijų pasaulyje pinigais ir pažadais Lituanistikos katedros fondas gavo apie 545,000 dol. (įskaitant šiais metais JAV Lietuvių fondo paskirtus 20,000 dol.). Trūksta tik apie 55,000 dol.

Dar kartą prašome geraširdžius lietuvius ir organizacijas padėti bendromis jėgomis surinkti likusius 55,000 dol. Visi aukotojai bus įamžinti, jų vardai ir pavardės ar organizacijų pavadinimai įrašyti į Lituanistikos katedros garbingą aukotojų knygą. Paaukoję 50 dol. ar daugiau gaus specialius padėkos diplomus. Paaukoję 500 dol. ar daugiau bus įrašyti į Lituanistikos katedros garbės lentą Ilinojaus universitete Čikagoje. Visiems aukotojams iš anksto dėkojame.

Visos aukos Lituanistikos katedrai gali būti nurašytos nuo pajamų mokesčių JAV ir Kanadoje ("tax deductible" No. 36-3097269). Prašome čekius rašyti LITHUANIAN WORLD COMMUNITY FOUNDATION vardu ir siųsti į PLB fondo raštinę šiuo adresu: Lithuanian World Community Foundation, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, IL 60636, USA.

Vytautas Kamantas,
PLB fondo pirmininkas

Nijolė Balzarienė,
PLB fondo reikalų vedėja

Juozas Lukas,
PLB fondo iždininkas

GINKIME LIETUVIŲ TEISES!

Nepamirškite savo aukos
Lietuvių Teisėms Ginti Fondui

Prašome pasinaudoti šia atkarpa. Čekius rašyti "Lietuvių Teisėms Ginti Fondas" (arba "American Lithuanian Rights Fund, Inc.") ir siųsti adresu: ***5620 So. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636, USA***

Auka Lietuvių Teisėms Ginti Fondui..... US $ .....

Pavardė, vardas .....

Adresas .....

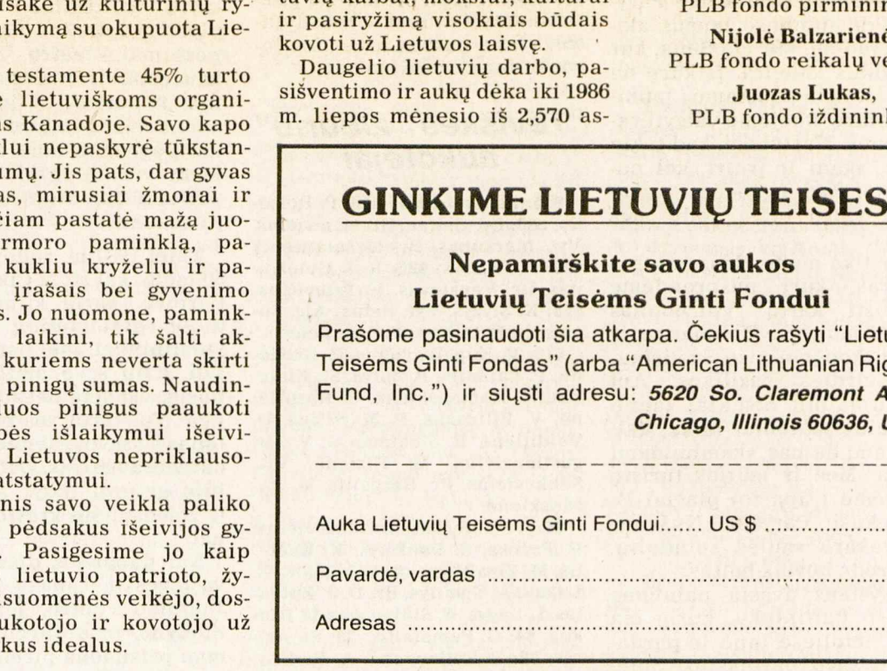

The Marlatt
laidotuvių namai ir koplyčia
The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.
615 Main Street East (East of Sanford)
Telefonas: 528-6303
HAMILTON, Ontario

Du Utenos gimnazijos klasės draugai, "Lietuvių enciklopedijos" bei spaudos darbuotojai ir knygų autoriai — dr. JUOZAS GIRNIUS ir BRONIUS KVIKLYS, dalyvavę premijų įteikimo šventėje Bostone Ntr. V. Maželio

Vasario 16 gimnazijos mokiniai Paryžiuje

B. LIPŠIENĖ

Į mokslo metų pabaigą prasideda sujudimas mokykloje, nes kiekviena klasė planuoja su savo auklėtoju kelių dienų išvyką. Šį kartą visa mokykla, išskyrus 3 klases, susiruošė į Paryžių, į kurį yra 560 km kelio. Gimnazijos direktorius apskambino daugybę kelionių biurų ir Paryžiaus viešbučių ir pateikė fantastiškai pigų variantą klasių vadovams: 170 DM už kelionę, 3 nakvynes, pusryčius ir vakarienę. Žinoma, kai tokia kaina, tai susidarė pilnas 60 žmonių autobusas.

Ketvirtadienį po Joninių pajudėjom į tą garsų miestą. Pakeliui sustojome gražioje miško aikštelėje papietauti — ponia Lucienė įdėjo užtenkamai valgio ir gėrimų. Toje aikštelėje truputį atsigavome ir nuo karščio, nes šiaip saulė kepino be gailesčio.

Į pavakarę pasiekėme Paryžių. Per autobuso langus akimis gaudėm, kur čia Sena, kur Paryžiaus katedra. Įsikurę ne per ištaigingiausiame jaunimo centre, nuėjome valgyti vakarienės. Nustebom, kad tokia gausi, skani ir įvairi, kol paaiškėjo, kad prancūzai vakarienę valgo tokią, kaip mes pietus.

Dar liko mums ilgas vasaros vakaras, kurį nusprendėme praleisti kartu. Vairuotojas nuvežė mus prie Monmartro, ir mes užkopėme prie Švenčiausios širdies bazilikos. Ant plačių laiptų nemažai jaunimo leido maloniai laiką, dainuodami dainas, skambindami gitara. Mes ir marios turistų žvelgėme į apačioj plačiai išsidriekusį Paryžių. Nušviestas vakaro saulės spindulių, jis atrodė beveik baltas.

Paryžiaus dvasią pajutome ir tarp dailininkų, kurie čia visai netoliese tapė ir pardavinėjo savo paveikslus. Sutemus autobusu patraukėme per naktinį Paryžių. Galbūt naktį mums šis miestas labiau patiko, nes visa, kas jame gražu — paminklai, statiniai, fontanai buvo įspūdingai apšviesti, ir dar kartais papučia šioks toks vėjelis, mėgindamas atvėsinti mus ir įkaitusius Paryžiaus mūrus.

Išvykos metu mokytojai stengėsi programą sutvarkyti taip, kad žymiausias vietas mokiniai aplankytų visi kartu ir kad dar liktų laiko vieniems pasibastyti. O keliavo laisvalaikiu daug kas pėsti toli ir ilgai. Vakare grįždavo nusikamavę, bet tai nereiškia, kad visi skubėjo įšsitiesti lovoje. Jaunimo centro foje dar ilgai reikėjo vadovams derėtis, kol visus suguldydavo.

Nemažai valandų praleidome Versalyje: apžiūrėjome rūmus, parką, fontanus. Buvome net į turgų užsukę. Aplankėme Pompidou centrą — muziejų: ten mūsų mokinius labiau už Chagallio, Picasso paveikslus traukė kažkurios klasės "pikasai", kurie muziejaus aikštėje piešė jų portretus arba karikatūras.

Paskyrėm kelias valandas ir Luvrui apžiūrėti (ten reiktų mažiausiai savaitės). Aiškus dalykas, visiems labiausiai rūpėjo pamatyti Moną Lizą. O Luvro muziejus gerai žino, kas turistams čia svarbiausia. Todėl visur kabo rodyklės, rodančios, kaip pas tą gražuolę patekti. Tačiau kai kurie buvome nusivylę, gal nemokėjome įžvelgti Lizos šypsenoje to pagarsinto paslaptingumo ar rafinuotumo.

Klasių auklėtojai su savo mokiniais arba jie patys pavieniui apžiūrėjo daug įžymių vietų: Paryžiaus katedrą, Elizejaus laukus, Triumfo arką, Santarvės aikštę, Operą ir t.t., o Eifelio bokštą kiti apžiūrinėjo po keletą kartų įvairiu paros metu. Dalis mokinių ir mokytojų vėlų vakarą plaukė iliuminuotu laivu Senos upe ir išgyveno dar kitokį Paryžių.

Paskutinį vakarą kalbėjome, kad išvyka per trumpa. Tik dabar pajutome kaip reikiant Paryžiaus dvasią, jo skonį su visais ataskoniais, o jau reikia išvažiuoti. Ką gi, ir pinigai jau baigėsi. Grįžtame į savo namus, ten laukia mūsų dušai, vėsus parkas, patogios lovos ir dar savaitė mokslo.

"Tėviškės žiburių" aukotojai

$75: E. Janušienė; **$50:** P. Rožaitis; **$30:** Ed. Siman, Br. Misevičius, Vyt. Morkūnas, Br. Mašalaitienė; **$25:** A. Gaurys; **$20:** R. J. Geležiūnas, Br. Venslovas, V. Bilevičius; **$15:** K. Slyžys, Vyt. Pelda, Alg. Suvaizdis, E. Dulkys, V. Anysienė.

$10: V. Kupcikevičius, R. Giršienė, P. Pajaujis, P. Žulys, St. Kudokas, M. Mačianskienė, O. Razutienė, V. Žilinskas, P. Martišius, D. Vaidilienė, R. Šlekienė, M. V. Augustinavičius, M. Kizienė, Vyt. Senkevičius, Pr. Razgaitis, M. Pužauskienė.

$5: V. Galeckas, Br. Jasevičius, P. Pačėsa, G. Paukštys, K. Kačiulis, M. Zigaitienė, A. Lukošiūtė, B. Lukas, A. Smailys, dr. D. J. Žutautas, L. Sagys, K. Šidlauskas, O. Rinkus; **$4:** G. Pamataitis; **$3:** St. Astras; **$2:** B. Zeikuvienė, A. Radžiūnas, Mrs. E. Sturm.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė:

$60: J. Paberžis; **$30:** M. Balčiūnas, Z. Ščepanavičienė.

$25: M. Gaputytė, V. Galeckas, V. Kupcikevičius, L. A. Baltakiai, F. Mašalienė, A. Masaitis, J. Miškinis, L. Zubrickas, R. Kličienė, Vyt. Pelda, B. Lembergas, M. Krischtschun, G. Paukštys, J. Jonaitis, Tėvai pranciškonai (Ročesteris), Alg. Suvaizdis, A. Olis "Audra Travel", Mrs. G. Carruthers, kun. V. Palubinskas, J. Kaseliūnas, N. Ardavičius, dr. E. Birgiolas, "Bon Voyage Garage", E. Jonušienė, Eug. Avižienė, kun. J. K. Butkus, OFM, A. Petrulis, V. Dailydienė, Vl. Stropus, M. Trautrimas, A. Gaurys, G. Ciparis, Ed. Lenkauskas, A. Stanėnas, S. Baras, J. Asipavičius, L. A. Baltrus, A. Didžiulienė, J. Mačiulis, P. Norvilas, J. Greičiūnas, J. Sepulis, M. V. Augustinavičius, dr. A. L. Čepulis, G. P. Mitalas, S. Janušonis, K. Žiobienė, E. Baršketienė, Vyt. Kasniūnas, J. Rimkūnas, R. Slavickas, J. Lasienė, dr. P. Vileišis, K. Žilinskienė, A. Sudeikis, P. Rasimas, A. Pogozel, P. Styga, J. Prasauskas, B. Šliažas, D. Slavinskas, A. G. Sirutis, Br. Rakauskas.

Už dvejus metus po $25 rėmėjo prenumeratą atsiuntė: S. Naginionis, J. B. Aukštaitis, R. Vilembrektas, Vyt. Skrinskas, kun. P. Butkus, V. Svirplys, P. Karaliūnas, Mrs. St. Kowbell.

Nuoširdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

Tarp Vašingtono ir Čikagos II

Atostogų įspūdžių akimirkos – žvilgsniai į Lietuvių jaunimo centrą ir Broniaus Kviklio archyvą

Birželio 25 d. 80-ies metų amžiaus sulaukė Montrealio lietuvių Aušros Vartų parapijos įsteigėjas ir šventovės statytojas kun. dr. Jonas Kubilius, SJ. Dabar jis yra tos parapijos klebonas-emeritas. Su kun. J. Kubilium susipažinau bene 1958 m. Čikagoje, kai jis per dešimtmetį ėjo naujai pastatyto Jaunimo centro direktoriaus pareigas ir rūpinosi Jaunimo centro praplėtimu. Tie rūpesčiai kartais buvo tokie sunkūs ir skaudūs, kad vykstant JC padidinimo statybai, jis likusiam gyvenimui prarado dalį ir taip jau nestiprios sveikatos. Man tuo Jaunimo centro padidinimo laikotarpiu teko propagandisto pareigos, kurios artimai surišo su kun. J. Kubilium. Jį ir dabar laikau vienu iš šviesiausių lietuvių jėzuitų.

Kai apsilankau Čikagoje, pirmoji kelionė būna į Jaunimo centrą. Ateinantį rudenį jau bus 30 metų, kai jo mūrai stovi jau gerokai pasikeitusiame rajone. Tuose rūmuose savaitgaliais lietuviškos dvasios sėmėsi mano ir daugelio kitų Čikagos bei apylinkių lietuvių vaikai, lankydami šeštadienines mokyklas, skautų sueigas, ateitininkų susirinkimus, taut. šokių repeticijas. Tuose rūmuose išaugo dabartinė trisdešimtmečių karta, kuri, reikalui esant, tebekalba lietuviškai, išaugo gal ir kiek silpnesnė dvidešimtmečių karta. Tai vis nuopelnas tų rūmų, kuriuos pastatyti iniciatyvos ėmėsi naujakuriai lietuviai jėzuitai, šimtus tūkstančių dolerių surinkę daugiausia iš ankstyvesniųjų ateivių, kurių anuo laikotarpiu dar nemažai buvo gyvų. Tiesiog stebėtis reikia, kiek kartų kun. V. Gutauskas, SJ, telkdamas lėšas JC statyboms, skersai ir išilgai išraižė Šiaurės Amerikos žemyną.

JC rūmuose ne tik augo ir dabar jau mažesniu mastu tebeauga lietuvių jaunimas. Čia vyko ir tebevyksta didžioji dalis Čikagos ir apylinkių lietuvių kultūrinio gyvenimo, plačios apimties mokslo simpoziumai, teatrų festivaliai, koncertai ir įvairūs komerciniai pobūviai. Už juos gaunama nuoma ir sudaro JC išlaikymo pagrindą, nors išlaidų sąmatą visada reikia papildyti privačių žmonių ir organizacijų aukomis.

Taigi 1987 m. rudenį jau bus 30 metų, kai stovi Čikagoje toji tvirtovė, kurią kituose miestuose gyvenantieji lietuviai verslininkai jau bando nurašyti, kaip savo amžių atgyvenusią, esančią nesaugiame rajone. Tuo tarpu sostinė Vašingtonas su savo priemiesčiais gal dar nesaugesnis, bet jame nebijo gyventi patys aukščiausi ir žemesni šio krašto pareigūnai.

Kai dabarties dienomis nuvažiavęs į Čikagą žvelgiu į Jaunimo centro, jėzuitų vienuolyno ir koplyčios rūmus, man prisimena pirmojo Jaunimo centro statytojas kun. Bronius Krištanavičius, SJ, po statybos darbų visiškai praradęs sveikatą ir 1977 m. iškeliavęs amžinybėn; prisimena JC padidinimui vadovavęs sukaktuvininkas kun. J. Kubilius, SJ, prisimena pirmasis jo direktorius a.a. kun. Kazimieras Pečkys, SJ, prisimena vėlesnis direktorius a.a. kun. Jonas Raibužis, SJ, ir visi kiti idealistai jėzuitai, įskaitant kun. V. Gutauską, SJ, kuris jau sutelkė apie 200,000 dol. kun. Br. Krištanavičiaus vardo fonde. Iš to fondo palūkanų JC bus išlaikomas kada nors ateityje, kai čia nutils jaunimo bei vyresniųjų klegesys ir liks tik archyvai bei mokslinių tyrinėjimų įstaigos. Tačiau tikėkim, kad tie laikai dar toli. JC rūmai sezono metu dar tebėra sklidini lietuviškos gyvybės. O kad tie milijoninės vertės rūmai buvo pastatyti ir tiek metų išlaikyti, už tai ačiū lietuviškam idealizmui, neturėjusiam jokių komercinių tikslų.

* * *

Už kelių kvartalų nuo Jaunimo centro tame pačiame Gage Parke gyvena žinomas laikraštininkas ir knygų autorius **Bronius Kviklys** su žmona, Lietuvoje buvusia gimnazijos mokytoja. Kviklių vienaaukštis namas su rūsiu beveik nesiskiria nuo kitų apylinkės namų. Tačiau įėjęs į vidų tuojau pamatai, kad Kviklių namo vidus toli gražu ne toks, kaip įprasta pas kitus lietuvius, amerikiečius ar kitų tautų žmones. Visas butas — tai ištisas muziejus su labai turtingu archyvu. Tai archyvas, kurio sudarymui Kvikliai paskyrė visas savo gyvenimo santaupas; per platų susirašinėjimą su įvairias pasaulio kraštais buvo gauti įvairūs istoriniai dokumentai. To archyvo dėka Bronius Kviklys galėjo parašyti ir istorijai palikti dokumentinio veikalo "Mūsų Lietuva" gausiai iliustruotus keturis tomus ir iki šiol jau suspėjo išleisti penkis tomus serijinio veikalo "Lietuvos bažnyčios".

Kai vėliau iš Kviklių namų nuvykom į Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklą, matėm, kad jau suklijuoti puslapiai ir šeštojo "Lietuvos bažnyčių" tomo, taip pat skirto Vilniaus arkivyskupijai. Kaišiadorių vyskupijos tomo rankraštis jau paruoštas, ir dalis aukų išleidimui jau surinkta. Išleidus šeštąjį tomą, bus renkamas ir septintasis. Tada didžiulis darbas, apimantis visas Lietuvos katalikų vyskupijas, šventoves bus užbaigtas. Ar gražaus amžiaus sulaukęs Bronius Kviklys tada jau ilsėsis?

Tikriausiai ne. Prieš kurį laiką į Kviklių namus buvo atvykusi lietuvių protestantų delegacija, vadovaujama vyskupo Anso Trakio. Delegacija prašė, kad išleidus katalikų šventovių tomus, Bronius Kviklys paruoštų du tomus ir apie Lietuvos protestantų šventoves. Delegacija pažadėjo parūpinti medžiagos ir duoti reikiamą sumą pinigų tomų išleidimui, kad pačiam autoriui ir leidyklai nereikėtų prašyti iš žmonių. Atsargus Br. Kviklys, gerai žinodamas, kokią darbo naštą vėl reikėtų užsikrauti, nors tas darbas jam ir labai prie širdies, pasakė delegacijos nariams pažiūrėsiąs, kokia sveikatos būklė bus pabaigus katalikų šventovių paskutinį tomą.

Kai apsilankymo Kviklių namuose metu Bronius man parodė storus aplankus įvairios medžiagos, dokumentų bei fotografijų apie lietuvių protestantų šventoves, ypač Mažojoj Lietuvoj, susidariau įspūdį, kad jis rimtai imsis ir šio naujo uždavinio — paruošti du tomus dokumentinio veikalo apie Lietuvos protestantų šventoves.

Tačiau vos spėjus sugrįžti į Vašingtoną, iš Čikagos atsivijo nelaukta žinia: staigiai mirė vyskupas Ansas Trakis. Jis buvo pagrindinis naujojo veikalo paruošimo skatintojas. Tikėkim, kad jo vieton stos kiti. **VLR**

PETRAS VILKELIS,
Susivienijimo lietuvių Amerikoje veiklos šimto metų sukakčiai rengti komiteto pirmininkas, kurio vaikai ir vaikaičiai dalyvauja lietuviškoje veikloje Nuotr. M. Nagio

Bookbinding Studio
"SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus. Savininkas – lietuvis.
Telefonas **625-2412**
P. O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Aštuntosios laisvojo pasaulio latvių dainų ir tautinių šokių šventės dalyviai Toronte rikiuojasi žygiui iš "Allan Gardens" į didįjį koncertą "Maple Leaf Gardens" Nuotr. J. Ligerio

Šimtametis susivienijimas lietuvių Amerikoje

Gauta sveikinimo telegrama iš JAV prezidento Ronaldo Reagano. Minėjime dalyvavo vyskupas Vincentas Brizgys, konsulas Vaclovas Kleiza ir kiti

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Susivienijimo lietuvių Amerikoje 62-jo seimo ir 100 metų veiklos iškilmingas minėjimas įvyko 1986 m. birželio 30 d., 10 v.r., Čikagos "Essex" viešbutyje, dalyvaujant simboliniam skaičiui atstovų — 100 ir apie 200 svečių. Minėjimą pradėjo rengėjų komisijos narys Jonas Paukštis. Dariaus Girėno posto veteranams atnešus vėliavas, sol. Algirdas Brazis sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus. Džiaugėmės matydami prie garbės stalo žymius JAV pareigūnus bei politikus, vysk. Vincentą Brizgį, garbės konsulą Vaclovą Kleizą, laikraštininką kun. dr. Juozą Prunskį, kuris savo prasmingų minčių invokacijoje pasakė: "Palaimink šiuos pasišventusius žmones, kurie, mylėdami Lietuvą, dirba dėl savo tėvų žemės laisvės. Laimink, kad jie, vadovaujami gabių pasišventėlių, ir naują šimtą metų atliktų su tokiu pasišventimu savo tarnybą artimui ir Lietuvai".

Petras Vilkelis, minėjimo rengėjų komiteto pirmininkas, pasveikinęs atstovus ir svečius, iškėlęs organizacijos 100 metų reikšmę, pakvietė pradėti seimą Susivienijimo lietuvių Amerikoje prezidentą Povilą Dargį.

P. Dargis, pasveikinęs minėjimo dalyvius, pasidžiaugė, kad ši diena visiems lietuviams tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje yra prakilni. Juk nežiūrint sunkių išeivijos sąlygų, dviejų pasaulinių karų, depresijų, visokių vilionių ir kliūčių, — Amerikos lietuvis išliko ištikimas "Aušros" ir lietuvių tautos idealams. Po šimto metų, po šešerių kartų lietuvybė gyva. "Aušros" išsauktas Susivienijimas tebėra tvirtas, lietuviškas, demokratiškas ir paremtas broliškais pagrindais. Kaip lygiai prieš šimtą metų, taip ir šiandieną Susivienijimas yra ištikimas kilniausiems lietuvių tautos idealams. Šimtas tūkstančių Amerikos lietuvių, Susivienijimo narių, perėjusių organizacijos eiles, laimėjimais ir pralaimėjimais mus nuvedė į kalno viršūnę.

Susivienijimas lietuvių Amerikoje yra seniausia ir patvariausia lietuvių organizacija pasaulyje. Mes taip ilgai ištvėrėme dėl to, kad visuomet ramstėmės sveiku protu, lietuvišku broliškumu ir gera valia vienas kitam. Toliau jis savo kalboje pabrėžė, jog tarsi vaivorykštė su mumis žygiavo ir tebežygiuoja įvairių įsitikinimų žmonės. Todėl ši diena, šimtmečio minėjimo diena, yra kartu ir mūsų visų vienybės demonstracijos diena.

Po organizacijos šimto metų minėjimo iškilmių atidarymo, SLA prez. P. Dargio pristatytas, iš lietuvių pirmas sveikino vysk. V. Brizgys, reikšdamas gilią pagarbą ir dėkingumą tiems, kurie Susivienijimą steigė. O jus reikia sveikinti, — tęsė toliau kalbą, — kad esate gyvas pavyzdys visų kartų lietuviams. Su tais, kurie Susivienijimą steigė, su jų gyvenimo pabaiga, jis savo veiklos nebaigė. Jis tebėra gyvas, tvirtas ir veiklus. Aš linkiu jums, mielieji, ne tik ištvermės, bet ir sėkmės atvesti į Susivienijimą tūkstančius naujų narių.

Garbės konsulas V. Kleiza sveikinimo žodyje pabrėžė, jog yra simboliška, kad Susivienijimas savo šimtmečio minėjimui pasirinko savaitę, kai ir Laisvės statula švenčia šimto metų sukaktį. Laisvės statula simboliškai kviečia į savo prieglobstį visus tuos, kuriems yra reikalinga parama, kurie buvo pavergti ar skriaudžiami. Susivienijimas lietuvių Amerikoje taip pat įsisteigė prieš šimtą metų tam, kad galėtų padėti savo sesei ir broliui lietuviui, patekusiam į vargą ar skurdą. Tačiau Susivienijimas tuo nesitenkino, j i s rūpinosi ir tautiniais bei kultūriniais mūsų tautos reikalais. Man atrodo, kad mūsų tautos istorija Susivienijimą tikrai įrašys gražiomis aukso raidėmis, iškeldama tai, ką Susivienijimas yra padaręs per 100 metų. O padaryta nepaprastai daug. Jis daug padėjo Lietuvai Rusijos okupacijos metais prieš ir po pirmojo pasaulinio karo. Susivienijimas buvo vienas pirmųjų, kuris talkino atkuriant ir atkūrus mūsų valstybę, rėmė jos darbus ir pastangas laisvam gyvenimui. Raudonajam slibinui okupavus Lietuvą, Susivienijimas rūpinosi, kad šio krašto vyriausybė nepripažintų okupacijos, kad būtų išlaikyta diplomatinė ir konsulinė tarnyba. Man miela ir malonu jus sveikinti, — tęsė savo kalbą konsulas, — ypač jūsų pirmininką P. Dargį, kurio darbo sukaktį jus minėsite vėliau. Išbūti prie vienos organizacijos vairo 30 metų yra tikrai nepaprastai didelis nuopelnas.

Susivienijimą sveikino VLIKo vicepirm. Vytautas Jokūbaitis, ALTos pirm. Teodoras Blinstrubas, Lietuvių karių veteranų Ramovės sąjungos pirm. Antanas Jonaitis, Lietuvos vyčių atstovas-solistas Algirdas Brazis ir kiti. Buvo gauta daug sveikinimų raštu, o taip pat ir aukų. Jurgis Strazdas iš Kanados Toronto atsiuntė prasmingų minčių sveikinimą ir $1000 dol. auką. Kitą dieną buvo gauta telegrama, kad Jurgis Strazdas staiga mirė. Giliu susikaupimu ir liūdesiu seimo dalyviai pagerbė velionį.

Vykstant SLA seimui, kitą dieną, buvo gauta sveikinimo telegrama iš JAV prezidento Ronaldo Reagano, kurią perskaitė Susivienijimo viceprez. Aleksandras Čaplikas. Sveikinimo telegramos skaitymas buvo pagerbtas atsistojimu ir palydėtas gausiais plojimais. Kad klausytojai įsigilintų į sveikinimo žodžius, telegrama buvo perskaityta du kartus.

Seimo pirmosios dienos vakare buvo surengtas atstovams ir jų svečiams priėmimas Dariaus Girėno salėje. Kitos dienos vakare Raimondas Lapas kalbėjo apie Lietuvos kinematografiją, supažindino su savo knyga. Po to buvo parodytas Lietuvos vaizdų ir gyvenimo filmas. Jonas Stundžia parodė Lietuvos vaizdų skaidres ir papasakojo savo įspūdžius aplankius tėvų žemę. Jis yra trečios kartos lietuvis akademikas, su dideliu atsidėjimu studijuojąs gimtąją tėvų kalbą.

Seimo trečiosios dienos vakare buvo surengtas šimtmečio minėjimo pokylis gražioje "Martinique" salėje, dalyvaujant 350 žmonių. Invokaciją sukalbėjo kun. Jonas Juozupaitis, gen. sekretorius Lietuvių evangelikų-liuteronų egzilinės bendrijos ir Ziono lietuvių evangelikų-liuteronų parapijos klebonas.

Po vaišių pokylyje kalbėjo SLA prez. P. Dargis. Savo trumpoje, jausmingoje kalboje iškėlė Susivienijimo šimtmečio minėjimo reikšmę. Veiklūs SLA nariai, jaunieji akademikai Birutė Apke-Apkevičienė ir Jonas Lapinskas įteikė P. Dargiui SLA prezidentavimo 30 metų proga Susivienijimo 6-sios apskrities dovaną — menišką dail. Jurgio Daugvilos medžio drožinį, kurio viduryje yra Vytis, šonuose Žemaitijos ir Viekšnių herbai, papuošti dideliais gintaro gabalais, kuriuos padovanojo Elena Šniokaitė ir Viktoras Utara. Pavaduodamas pirm. Petrą Vilkelį, Vytautas Kasniūnas perskaitė šiuos sveikinimo žodžius: "Mielas broli Povilai, Sūnau gimtosios žemės, perkeltas ąžuolas tėviškės laukų, švyti mums pavyzdžiu kilniu. Už meilę, auksinį žodį, plunksną, už atliktus didžius darbus — vienybės kelio švyturius šviesius, dėkinga Tau SLA 6-ji apskritis".

SLA seimo išrinkta garbės nare Eufrozinė Mikužiutė buvo pasitikta ovacijomis, valiavimais. 50 metų ji paaukojo Susivienijimui. Į seimą atvykusį garbės narį Kazimierą Mačiuką-Macke ir jo sveikinimo žodį visi palydėjo džiaugsmingai. Taip pat buvo pasveikintas garbės narys konsulas dr. Antanas Kalvaitis, kuris liepos 4 d. šventė 90-jį gimtadienį.

SLA šimtmečio minėjime pagrindinę kalbą tema: "Susivienijimas lietuvių Amerikoje šimtmečio spinduliuose", pasakė Vytautas Kasniūnas.

Šimtmečio minėjimas buvo iškilmingas. Seimas praėjo darbingoje, broliškoje nuotaikoje.

"NERINGA"
didžiausias lietuvių restoranas Čikagoje.
Tradiciniai lietuviški valgiai. Aplankykite!
Veikia kasdien nuo 8 v.r. iki 8 v.v.
2632 W. 71 Street, Chicago, IL 60629, USA
Tel. (312) 476-9026
Savininkai – Marius ir Emilija Kiela

Dr. MILDOS DANYTĖS knygos "DP Lithuanian Immigration to Canada After the Second World War" sutiktuvėse Otavoje, valstybinio archyvo rūmuose 1986.V.21. Iš kairės: JOHN BATTS, Otavos universiteto istorijos profesorius, R. D. NEEDHAM, darbo ministerijos administracijos ir bibliotekos departamento direktorius, ponia NEEDHAM ir knygos autorė, penkerius metus paskyrusi minėtam leidiniui Nuotr. J. V. Danio

Gimnazija, išleidusi daug žymių žmonių

Kan. Pelikso Martišiaus įsteigtoje gimnazijoje mokėsi prof. A. Maceina, prof. A. Klimas, dr. P. Celiešius ir kiti

IGNAS MEDZIUKAS

Jau praėjo 30 metų, kai Simne mirė kan. Peliksas Martišius, buvęs žymus Sūduvos švietėjas, 1918 m. įsteigęs Prienuose "Žiburio" gimnaziją, pastatęs jai dviejų aukštų namus ir daugelį metų šiai švietimo įstaigai vadovavęs. "L.E." jo *mirimo datą nurodo* 1956 m. sausio 1 d., o gautomis iš Lietuvos žiniomis, miręs 1955 m. gruodžio 30 d. Amerikos *žemyne* ir kituose Vakarų kraštuose gyvena daugelis jo buvusių mokinių, kurie su pagarba prisimena savo direktorių. Kaip vienam iš jų tebūna ir man leista pagerbti jo atminimą, trumpai suminint jo darbus.

Kun. P. Martišius gimė 1879 m. vasario 2 d. Banaičių k., Kidulių vls., Šakių aps. Mokėsi Palangos progimnazijoj ir Mintaujos gimnazijoj. Atsisakęs rusiškai *melstis*, buvo pašalintas. Įstojo į Seinų kunigų seminariją, kurią baigęs 1903 m. įšventintas kunigu. Buvo vikaru Sudarge, o vėliau Višakio Rūdoje, kur artimai susidraugavo su Pranu Dovydaičiu ir jį studijuojantį Maskvoje rėmė. Kas suartino kun. P. Martišių, jautrios sielos zanavyką, su "sakuotnugariu" Pr. Dovydaičiu, prof. J. Ereto žodžiais, grubiuoju šv. Pranciškum? Atrodo, kad juos jungė gilus religingumas ir besąlyginis ryžtas dirbti jaunimo švietimo bei auklėjimo darbą.

Kun. P. Martišius gimnaziją steigti Prienuose ėmėsi tuščiomis rankomis. Jis važinėdavo po parapijas, šventovėse rinkdamas aukas steigiamai gimnazijai ir ragindamas tėvus leisti *savo* vaikus į mokslą. Mokslą gimnazijoje pradėjo 1918 m. su trimis pirmosiomis klasėmis. Vėliau, išaugus gimnazijai iki 8 klasių, mokydavosi iki 300 mokinių. 1928 m. gimnazijai švenčiant 10 metų sukaktį, jis buvo pakeltas garbės kanauninku ir apdovanotas DLK Gedimino II laipsnio ordinu. Įsigijo reikalingą aukštesnėse mokyklose dėstyti mokytojo cenzą.

Adv. Petras Stravinskas, buvęs Valstybės tarybos referentas, šios gimnazijos II laidos abiturientas, savo atsiminimuose apie "Žiburio" gimnaziją taip sako: "Jos direktorius kun. P. Martišius buvo visa širdimi mokiniams atsidavęs, tik gal kiek nepedagogiškai griežtas". Bet atsižvelgiant į karo meto aplinkybes, sutrukdžiusias tęsti mokslą, daugelis mokinių žemesnėse klasėse buvo peraugusių ir todėl bent pradžioje drausmės palaikymas buvo sunkus. Pasakojama, kad buvę atvejų, kai mokiniai mėginę gaminti naminę degtinę. Vietoj lankę pamokas, kartais pasisamdydavę pirkliams pristatyti gyvulius į Kauną. Tad direktoriui tikrai reikėjo daug pastangų drausmei palaikyti. Buvo įvesta griežta tvarka — mokinius lankydavo butuose pats direktorius ar kiti mokytojai.

Direktorius kun. P. Martišius buvo didelis sodininkystės entuziastas. Jis įvedė šį dalyką kaip privalomą kursą gimnazijoj. Buvo dėstoma iš jo paties parašyto vadovėlio "Apie sodą". Be teorinių žinių, reikėjo praktiškai susipažinti su sodininkystės darbais. Kun. Martišius, norėdamas, kad būtų plečiama sodininkystė ir daržininkystė, nuo 1923 m. per vasaros atostogas ėmė ruošti kursus, kuriuosna vėliau įvedė bitininkystę ir paukštininkystę. Tuos kursus dažniausiai lankydavo pradžios mokyklų mokytojai. Prie kelio į Balbieriškį kun. Martišius įsteigė didelį keleto hektarų medelyną ir sodą, kurio pajamos buvo naudojamos gimnazijai išlaikyti.

Prienų "Žiburio" gimnazija yra davusi tvirtą pagrindą siekti tolimesnio mokslo daugeliui jaunų žmonių, kurie, vėliau išėję aukštuosius mokslus, pasižymėjo įvairiose srityse: prof. dr. Antanas Maceina, filosofas, teologas, pedagogas, fakulteto dekanas, daugelio veikalų autorius; prof. dr. Antanas Klimas, lyginamosios kalbotyros mokslininkas; dr. Petras Radvila, Veterinarijos akademijos serologijos instituto direktorius; dipl. inž. Jurgis Mikaila, Technikos fakulteto vyr. dėstytojas ir adjunktas; dipl. agr. Povilas Šalčius, ŽŪ akademijos vyr. asistentas; dipl. teisininkas ir ekonomistas Ignas Skirgaudas, Prekybos instituto dėstytojas ir banko direktorius. Gimnazija davė ir iškilių, pasižymėjusių moksle kunigų: dr. Kazį Širvaitį, dr. Petrą Bačinską, buvusį kurį laiką Vasario 16 gimnazijos direktorium, taip pat pasiekusių aukštesniojo rango dvasiškių: prel. dr. Petrą Celiešių ir prel. Andrių Gustaitį. Daugelis gimnazijos auklėtinių pasirinko karinę tarnybą; iš jų bene aukščiausiai buvo iškilęs Juozas Jodauga, gen. štabo majoras, karo mokyklos lektorius, deja, jaunas, vos 36 metų sulaukęs, mirė.

1940 m. Raudonajai armijai užėmus Lietuvą, tų metų rugsėjo 1 d. "Žiburio" gimnazija Prienuose buvo uždaryta ir paversta vidurine mokykla. Direktorius ir kai kurie mokytojai atleisti iš darbo. Jis perėjo dirbti į Prienų parapiją. Vokiečiams okupavus Lietuvą, kun. Martišius vėl buvo paskirtas gimnazijos direktorium. Bet 1944 m. Raudonajai armijai išstūmus iš Lietuvos vokiečius, buvo greitai iš direktoriaus pareigų atleistas. Tada kaip kunigas vėl darbavosi Prienų parapijoj. 1946 m. gruodžio 17 d. mirus Prienų parapijos klebonui kun. J. Valaičiui, paskirtas Prienų klebonu, vėliau perkeltas klebono pareigoms į Simną.

Sunkūs pergyvenimai paveikė jo sveikatą, nes visi jo dvidešimties metų darbai ir planai buvo sugriauti. Pasakojama, kad žydų žudymas, kurių tarpe buvo ir jo gimnazijos mokinių, paveikė ir šiaip jautrią kun. P. Martišiaus širdį. Jis tapo liguistai jautrus. Suirus sveikatai, pasiprašė atleidžiamas iš klebono pareigų. Liko prie šios parapijos altarista ir greitai mirė, eidamas 75 metus. Jo kūnas atvežtas ir palaidotas Prienų kapinėse, dalyvaujant tūkstantinei miniai.

Lietuvių kultūros muziejus Čikagoje

Pasiruošimas šimtmečiui nuo Lietuvos nepriklausomybės atgavimo

Šiandien visi gyvename Lietuvos kančiomis ir telkiame savo jėgas jai išlaisvinti. Tikėdamiesi pasiekti laimėjimo, visi turime pasistengti palikti savo darbų, kovų, rūpesčių ir siekimų pėdsakus ateities kartoms ir istorijai. O istorija, kaip yra sakoma, yra tautų atmintis.

Balzeko lietuvių kultūros muziejus savo naujai įgytame ir stropiai bei planingai atremontuotame didžiuliame muziejaus pastate (6500 S. Pulaski Rd., Chicago, Ill., 60629) įrengs "Time Capsule" — istorinių dokumentų ir žymenų kraitelę ateičiai ir oficialiai paskelbs per muziejaus atidarymą rugsėjo 14 d. Lietuviškų organizacijų dokumentai bei rodiniai liudijantys jų pastangas nuolatinėje kovoje už Lietuvos laisvę ir lietuvių kultūros išlaikymą, bus sudėti ir užanspauduoti plieninėje kraitelėje. Suėjus šimtmečiui nuo Lietuvos nepriklausomybės atgavimo 2018 m. vasario 16 d., toji dokumentų saugykla bus atidaryta. Ateities kartos pamatys tą istorinių dokumentų rinkinį, kuriame atsispindės aktyvių organizacijų darbai kovoje už Lietuvos laisvę XX šimtmetyje.

Taipgi nepamirštami pavieniai asmenys — kultūrininkai, menininkai, visuomenės veikėjai, profesionalai, eiliniai piliečiai lietuviai, kurie myli savo tėvynę ir gyvena josios kultūros išlaikymo siekimais, kaupia jėgas jos šviesiam, laisvam rytojui.

Todėl kviečiamos visos organizacijos bei pavieniai asmenys atsiliepti ir atsiųsti savo įnašą į kraitelę ateičiai: steigėjų nuotrauką ar jų sąrašą, įstatą ar ką nors būdingo savo organizacijai ir ateities kartoms.

Pavieniai asmenys ar atskiros šeimos galėtų įamžinti savo šeimos atminimą ar atskirą brangų šeimos narį, ar net visos giminės istoriją.

Todėl maloniai prašomi kuo skubiau atsiliepti, pareikšti savo nuomonę, pateikti savus pageidavimus bei norą įamžinti savo organizaciją ar šeimą. Skambinti tel. (312) 847-2441 (nuo 9.30–5.30 kasdien) Čikagoje.

S. Semėnienė

Atsiųsta paminėti

Nerima Narutė, PASKAITYK, MAMYTE. Eiliaraščiai vaikams. Iliustravo Rūta M. Gečienė. Tiražas – 500 egz. Išleido autorė. Brooklyn, N.Y. 1986 m., 32 psl. Kaina – $2.00.

GAIVI VERSMĖ, Kristijono Donelaičio lituanistinės mokyklos Čikagoje mokinių metraštis, 1985-1986 mokslo metai. Spaudai paruošė ir redagavo Regina Kučienė; viršelis — Jono Maleiškos, nuotraukos — Jono Tamulaičio ir Rūtos Masonytės, piešiniai — Jūratės Jankauskaitės, atspaudė Mykolo Morkūno spaustuvė. Čikaga, 192 psl., didelio formato.

TECHNIKOS ŽODIS, inžinierių bei architektų triménesinis žurnalas, PLIAS ir ALIAS organas, 1986 m. 2(192) nr. Vyr. red. — V. Jautokas (5859 S. Whipple St., Chicago, IL 60629, USA). Administratorius — Anatanas Brazdžiūnas (7980 W. 127 St., Palos Park, IL 60464, USA). Metinė prenumerata — $8.00 JAV.

"Jeigu jūs nerinksite, kas surinks?"

Dr. Mildos Danytės knygos apie DP imigraciją sutiktuvės Otavoje

Knygos "DP Lithuanian Immigration after the Second World War" sutiktuvės Otavoje įvyko Kanados archyvų rūmuose 1986. V. 21.

Walter Neutel, valstybinio etninio archyvo skyriaus viršininkas ilgesniame žodyje pastebėjo, kad knyga yra paremta ir valstybiniuose archyvuose surinkta medžiaga, ragino lietuvius rinkti archyvinę-istorinę medžiagą, nes be tokios medžiagos neįmanoma parašyti istoriją. "Jeigu jūs, lietuviai, patys medžiagos nerinksite, kas ją surinks?"

Dalyvavo keletas daugiakultūrio direktoriato pareigūnų. Jo vardu kalbėjo Judy Young, kultūros ir akademinių šaltinių skyriaus viršininkė. Ji sekė knygos rašymą nuo pat pradžios, kai buvo įteiktas prašymas paramai ir departamentas nustatė sąlygas, kurias knyga turėtų atitikti. Departamentas labai patenkintas, kad knyga, iš dalies departamento paremta, gerai parašyta ir gražiai išleista.

Myron Momryk, valstybinių archyvų vyresnysis archyvistas, apžvelgė knygos turinį. Pastebėjo, kad rašyti istorinę knygą apie DP laikotarpį yra sunkus ir labai sudėtingas darbas, nes reikia analizuoti daug veiksnių vykusių prieš karą, karo metu ir po karo. Šis veikalas yra pionieriškas šioje srityje, nes labai mažai kol kas parašyta. Veikalas gali būti laikomas modeliu kitiems rašantiesiems, nes vykusiai suderinta dokumentinė valdžios medžiaga, žmonių liudijimai ir kitos istorinės studijos.

Atsilankė ir kitų ministerijų atstovai. Darbo ministerijos viceministerei Jennifer R. McQueen atstovavo R. D. Needham, administracijos ir bibliotekos departamento direktorius, o imigracijos viceministeriui — G. Lussier — pabėgėlių skyriaus viršininkas.

Autorė padarė keletą pastabų apie knygos rašymą ir neaiškumus jaunajai kartai nustatant savo identiškumą.

Sutiktuvės buvo paįvairintos keliasdešimtimi nuotraukų iš lietuvių DP kūrimosi laikų Kanadoje. Kavos metu autorė autografavo savo knygas nemažam skaičiui atsilankiusių Otavos lietuvių, anglų, latvių ir estų. **J.V.Dns.**

Sveikas, sugrįžęs į sceną!

Čiurlionio ansamblis po dvejų metų pertraukos grįžo į sceną

AURELIJA BALAŠAITIENĖ

Š. m. birželio 22 d. Klivlando DMNP parapijos salėje po ilgos pertraukos į sceną sugrįžo LTM Čiurlionio ansamblis, nuo 1940 m. sausio mėnesio džiuginęs savo tautiečių širdis okupacijų metais, skleidęs lietuvišką muziką bei dainą tremtyje, ir ilgus metus sėkmingai savo darbą tęsęs po laisvo pasaulio dangumi. 1983 m. rudenį ansamblio įsteigėjas ir ilgametis vadovas muzikas Alfonsas Mikulskis iškeliavo į amžinybę, palikęs didelius liaudies dainų bei kanklių muzikos kompozicijų turtus ir į mūsų tautos kultūros istoriją įrašęs daug garbingų puslapių. Jo žmona Ona Mikulskienė, kanklių specialistė ir mokytoja, iki šiol yra ansamblio kanklių orkestro vadovė, kuri per ketvertą su viršum dešimtmečių toli nuo tėvynės išpopuliarino kanklių muziką ir priaugino virtuozes-kanklininkes bei jaunas kanklių mokytojas.

A. a. Alfonso Mikulskio vieton buvo pakviestas ilgametis ansamblio chormeisteris Rytas Babickas, plačioje visuomenėje taip pat žinomas kaip garsaus Klivlando vyrų okteto įsteigėjas ir vadovas, su juo gastroliavęs daugelyje Š. Amerikos vietovių ir Australijoje. Jis taip pat jau ilgus metus vadovauja Šv. Jurgio parapijos chorui. Po dvejų metų pertraukos, paruošęs turtingą ir didžiąją dalimi naują repertuarą, Čiurlionio ansamblis sugrįžo į viešumą, tuo užtikrindamas ansamblio tęstinumą ir parodydamas jam būdingą entuziazmą bei neišsenkančią meilę lietuviškai dainai.

Čiurlionio ansamblį mylinti ir jo pasiilgusi gausi Klivlando ir tolimų apylinkių visuomenė nesigailėjo katučių, sveikindama jo naująjį dirigentą ir šaunų chorą bei kanklių orkestrą. Programoje girdėjome A. Mikulskio, R. Babicko, J. Naujalio, J. Švedo harmonizuotas liaudies dainas ir J. Žilevičiaus bei B. Budriūno kūrinius. Atskirai pasirodė vyrų choras "a capella", moterų choras su kanklių orkestru, trijų sesučių Gelažyčių kanklių trio ir mišrus choras su solo dalimis bei kanklių orkestro palyda. Iš scenos tryško entuziazmas ir dainose buvo jaučiama tvirta, savita ir originali Ryto Babicko ranka. Klausytojai negalėjo nepastebėti skirtingos dainų interpretacijos, nes Rytas Babickas, kaip kiekvienas dirigentas, įnešė savo asmenybės atspindį. Ypatingai gražiai nuskambėjo vyrų choro atlikta Budriūno "Ant marių" daina, o "Nuvažiav tėvelis", sudainuota su dideliu temperamentu, solo dalimis ir kanklių palyda, susilaukė ypatingo publikos dėmesio. Į pabaigą publika nenurimo, kol išreikalavo dar vieną dainą.

Ansamblis įtikino, kad yra pasiruošęs grįžti į viešumą, ir tikisi kvietimų į kitas lietuvių kolonijas. Teko patirti, kad rudens sezonui jau yra gauti du kvietimai. Reikia tikėtis, kad Čiurlionio ansamblis, visada populiarus, mėgstamas bei dinamiškas, ir toliau į save atkreips visų lietuvių dėmesį, savo daina linksmins laisvojo pasaulio dainą mylinčius lietuvius, išsisklaidžiusius po kelis kontinentus.

Vasario 16 gimnazijos mokiniai, pavargę kelionėje po Paryžių, ilsisi prie rašytojo Moljero paminklo Nuotr. K. Grodbergo

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Lietuvių katalikų mokslų akademijos valdybos narių posėdyje Romoje dalyvavo ir svečias vysk. dr. A. Deksnys. Pirmiausia prisiminti po paskutinio valdybos posėdžio mirę nariai — a.a. dr. Bronius Povilaitis, a.a. dr. Vincas Kubilius ir a.a. prel. dr. Petras Celiešius. Priimti du nauji nariai: dr. Vytautas Dambrava Venezueloje ir doktorantas Andrius Valevičius Montrealyje. Metinė E. Ciplijauskienės fondo stipendija 1985-86 m. paskirta doktorantei Rasai Mažeikaitei. Lietuvos istorijos doktoratą ji numato gauti 1986 m. pabaigoje.

Metinis Lietuvių istorijos draugijos susirinkimas Čikagoje, Jaunimo centre, buvo sušauktas gegužės 17 d. Įvadiniu žodžiu jį pradėjo pirm. dr. Jonas Račkauskas, apibūdindamas draugijos veiklą ir valdybos nutarimą perspausdinti visą "Varpą", ėjusį net 16 metų. Daugiau informacijų apie šį ryžtą pateikė Juozas Masilionis. Pilnas "Varpo" komplektas, iš kurio susidarytų šeši dideli tomai, jau yra gautas, bet jame pasitaiko kai kurių ištrupėjusių vietų. Tikimasi, kad tuos numerius bus galima pakeisti kitais. Geriausias sąlygas yra pasiūliusi viena spaustuvė Ann Arbore, sutinkanti visus šešis tomus su kietais viršeliais atspausdinti už $30.000. Iš 256 Lietuvių istorijos draugijos narių gyvų tėra apie 100. Jeigu jie visi užsisakytų "Varpą", būtų gauta apie $10.000. Draugijos išlaidos yra $22.100. Tikimasi, kad reikiamą pinigų sumą sutelks "Varpo" prenumeratorių vajus.

Niujorko lietuvių vyrų choras "Perkūnas", vadovaujamas muz. Viktoro Ralio, savo metinį koncertą birželio 7 d. surengė Kultūros židinyje. Koncertas pradėtas kariškų dainų pyne, atlikta prie degančio laužo. Jungtį tom dainom buvo parašęs V. Žukauskas. Pirmojon koncerto dalin įtrauktas J. Stankūno "Pavasario vakaras", P. Sližio "Gimtinės beržai", L. Abariaus "Kai žvilga ežerai", J. Bašinsko "Naktigonės daina", S. Moniuškos "Patarimas" ir F. Mendelssohno "Medžiotojo atsisveikinimas". Pertraukos metu žiūrovus savo humoru linksmino aktorius V. Žukauskas. Antroje dalyje skambėjo E. Gailevičiaus "Ramovėnų maršas", H. Veito "Vabalas ir gėlė", A. Raudonikio "Tu neužmiršk geriausio draugo", B. Gorbulskio "Jūra svajonių pilna", V. Telksnio "Du žiedai". Koncertas baigtas sunkoka E. Lecuonos kompozicija "Malaguena". Akompanavo pianistas William Smiddy.

XXXIII-ją lietuvių dieną Los Angeles ir apylinkių tautiečiams surengė Šv. Kazimiero parapija birželio 22, sekmadienį. Šventė pradėta iškilmingomis Mišiomis, kurias klebonas kun. A. Olšauskas koncelebravo su prel. V. Bartuška ir kun. A. Valiuška, svečiu iš Arizonos, kadaise dirbusiu šioje parapijoje. Giedojo parapijos choras, vadovaujamas kompoz. B. Budriūno, solistai A. Polikaitis ir V. Vilkienė. Šv. Kazimiero parapijos mokyklos klasėse surengtoje parodoje su savo paveikslais dalyvavo J. Andrašūnas, O. Paškevičienė, J. Laurinaitienė, su keramikos darbais — K. Mikėnas, su tautiniais drabužiais, juostomis ir audiniais — J. Šlapelytė, su velykiniais margučiais — G. Gustaitė, su meniškomis nuotraukomis — A. Banionis. Lietuvių dienai skirtas koncertas įvyko viršutinėje parapijos salėje. Programą atliko viešnios iš Montrealio — keturiolikos jaunų lietuvaičių choras "Pavasaris", kuriam dabar vadovauja estė Ingrid Tark. Koncerto dalyvius su merginų choru, įsteigtu prieš šešerius metus, supažindino administratorė J. Baltuonienė. "Pavasaris" koncertą pradėjo liaudies dainomis, tarp kurių buvo vietinės kompoz. G. Gudauskienės paruošta tokių dainų pynė. Tada koncertan buvo įjungti kompozitorių — V. Viltenio, T. Makačino, K. Žižiūno, V. Baumilo, K. Navicko, A. Stankevičiaus kūriniai. Visiems labai patiko virš programos atlikta liaudies daina "Tupi šarka ant tvoros". Klebonas kun. A. Olšauskas padėkojo programos atlikėjoms bei jų talkininkėms. Pavasarietės jam įteikė netikėtą dovaną — tautiniais motyvais išaustą ir iš Montrealio atvežtą stulą. Panašią stulą gavo ir buvęs ilgametis Šv. Kazimiero parapijos klebonas prel. J. Kučingis, tradicinėmis tapusių Lietuvių dienų iniciatorius ir pradininkas.

Visuomeninį muziejų yra įsteigęs Lietuvos miškų ūkio tyrimų institutas Girionyse. Muziejuje sukaupta nemažai retų dokumentų, leidinių, augalų rinkinių. Lankytojus bene labiausiai domina šalia viduramžių pergamento padėtas ąžuolo skriedulys, tarp kurio rievių susmaigstytos vėliavėlės, rodančios, kokio storumo buvo ąžuolo kamienas, kai 1831 m. vyko sukilimas Lietuvoje, arba tada, kai Napoleonas kėlėsi per Nemuną žygiui Rusijon ir netrukus grįžo atgal.

Kauno senamiesčio "Perkūno namuose" originalią parodą surengė 22 jaunieji Vilniaus ir Kauno keramikai, kiekvienas pateikęs po vieną savo kūrinį — puodą. Nors šio indo paskirtis yra beveik vienoda, parodą įdomią ir įvairią padarė skirtinga sukurtų puodų medžiaga, skirtingos formos, skirtingas papuošimas. Liaudies kūrybą priminė A. Kazlauko ir R. Šidlauskienės žiesti puodai. Įdomus buvo grakštus S. Lukšo puodas, kuriam jis panaudojo baltą masę. Senųjų kultūrų bruožus savo puoduose atkartojo R. Jakimačius ir R. Sakalauskas. Kiti dailininkai įkvėpimo jieškojo dabartiniuose mokslo ir technikos laimėjimuose.

XVI-ji Šakių rajono lietuvių kalbos ir literatūros diena buvo skirta Zanavykijos krašto išugdytiems kalbininkams ir literatams. Tarp jų yra J. Jablonskis, kiti kalbos specialistai, prie gimtojo žodžio kultūros prisidėję žmonės. Jau XIX š. dirbo iš Zanavykijos kilę M. Marcinskas ir P. Markūza, mūsų laikų kalbininkai ir vertėjai — P. Gailiūnas, J. Dumčius, P. Naujokaitis, J. Pikčilingis, P. Povilaitis, J. Stanaitis ir kiti. Jie visi prisiminti tradicine tapusioje literatūros dienoje. Pranešimus skaitė Vilniaus universiteto prof. dr. J. Pikčilingis ir docentas A. Pupkis, kalbėjo poetas A. Bernotas, literatūros kritikas B. Raguotis, kraštotyrininkai J. Augustaitis, J. Bakšas, I. Seliukaitė. Savo eiliaraščius skaitė A. Bernotas, J. Martišienė ir A. Krapavickas. Liaudies dainomis programon įsijungė Plokščių apylinkės saviveiklininkai.

Tradicinis saviveiklininkų konkursas "Gintarė triūba", XV-tą kartą surengtas Kauno sporto halėje, susilaukė dvylikos atlikėjų grupių iš Lietuvos, Rusijos, Gudijos ir Armėnijos. Varžybos truko dvi dienas, kol konkurso nugalėtoja buvo paskelbta Kauno "Dinamo" sporto gaminių fabriko vokalinė-instrumentinė grupė, vadovaujama R. Stanionio. Jai įteiktas pagrindinis Kauno miesto kultūros skyriaus prizas. Laureatų vardus taipgi išsikovojo klaipėdiečiai dainininkai Laima Dunienė ir Stepas Januška. Populiarumo prizą laimėjo Kauno specializuotam trestui priklausanti vokalinė-instrumentinė grupė "Rondo". Specialūs prizai ir diplomai paskirti: Jerevano jaunimo kultūros centro instrumentinei grupei "Van", Klaipėdos Vakarų laivų remonto įmonės vokalinei-instrumentinei grupei "Eldija", instrumentalistams — kauniečiui K. Lukšui ir jerevaniečiui A. Gambarianui.

Vilniaus universiteto Klaipėdos fakultetų režisūros katedra kasmet sukviečia su saviveiklinėmis teatrų grupėmis dirbančius savo auklėtinius. Kiekvieną pavasarį režisieriams už geriausiai paruoštus spektaklius įteikiamas pereinamasis "Auksinio Amūro" prizas. Šiemetiniame konkurse dalyvavo: Panevėžio liaudies teatras su B. Sruogos komedija "Uošvė" (rež. D. Stepankaitė), Mažeikių liaudies teatras — su M. Martinaičio baladžių poezijos spektakliu "Kukutynė" (rež. F. Paulauskas), Anykščių liaudies teatras — su A. Vienuolio drama "Prieblandoje" (rež. A. Navalinskas), Kauno "Inkaro" gamyklos kultūros rūmų saviveiklininkai — su B. Brechto pjese "Neviltis ir baimė Trečiajame Reiche" (rež. S. Šumilaitė), Jonavos "Azoto" kultūros namų grupė — su I. Radojevo pjese "Mocartas" (rež. J. Andriulevičius). Konkursan taipgi įsijungė Kauno medicinos instituto, Raudondvario dramos studijų, Tytuvėnų miniatiūrų, Mažeikių klojimo teatrų saviveiklininkai. "Auksinio Amūro" prizą laimėjo E. Savickio vadovaujamos Klaipėdos žvejų kultūros ir sporto rūmų pantomimos grupės spektaklis "Sąžinė".

V. Kst.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400, 532-3414

AKTYVAI virš 31 milijono dolerių

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais	10-3
Antradieniais	10-3
Trečiadieniais	10-3
Ketvirtadieniais	10-8
Penktadieniais	10-8
Šeštadieniais	9-1
Sekmadieniais	9-12.30

MOKA UŽ:

90 dienų termin. indėlius	7 %
180-185 d. termin. ind.	7¼%
term. indėlius 1 metų	7¾%
term. indėlius 2 metų	7¾%
term. indėlius 3 metų	7¾%
pensijų s-tą	8½%
spec. taup. s-tą	7¼%
taupomąją s-tą	7 %
kasd. taupymo s-tą	6½%
depozitų-čekių s-tą	6 %

DUODA PASKOLAS:

asmenines nuo	11 %
mortgičius nuo	9¾% - 12 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
2239 Bloor Street West.
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Vaidotas (Vay) Jonynas
Telefonas (416) 864-2734
pataria ir padeda investacijose nuo aukso iki valstybinių lakštų. Jo atstovaujama firma aptarnauja investuotojus nuo 1923 metų.
MOSS, LAWSON & CO. LIMITED
48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

A.P. GOMES Real Estate & Insurance Ltd.
1567 Dundas St. W.
Toronto, Ontario
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus
Antanas Bliūdžius
Telefonai: 531-1191 namų 537-2291

PASIRINKITE SAU NAMĄ -
su
* *patyrusiu atstovu*
* *sąžiningu patarnavimu*
* *asmeniniu patarimu*

ANTANAS GENYS
an independent member broker
RE/MAX professionals inc. Realtor
1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8
232-9000
res: 231-2839

"Bache Securities" registruotas atstovas
VILIUS SERGAUTIS, *B.Sc.,*
mielai jums patarnaus šėrų, lakštų, pelningo investavimo reikaluose.
Tel. 860-3280
18 King St. E.
Toronto, Ont., M5C 1E3

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3
Telefonas 252-8863

Greitas ir tikslus *patarnavimas!*
DRAUDA
gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos
Juozas Eimis Ramas
Tel. 364-5081, namų 766-5857
Allstate Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Čikagos "Neries" tinklininkės, laimėjusios JAV AAU aukso ir USUBA sidabro medalius 13 metų amžiaus klasėje Nuotr. Benet Photo Studio

Čikagos "Neris" – Amerikos meisteris

"Neries" mergaičių tinklinio komandų lygiui pagerėjus, galima buvo drąsiai dalyvauti dviejose "National Junior Olimpics Volleyball Championships" varžybose.

Birželio 23-27 d.d. USVBA (United States Valleyball Association) surengė St. Paul, Minnesota, "National Junior Olympics" metines varžybas. Čia galėjo dalyvauti tik šios organizacijos rajonų nugalėtojos. "Neries" mergaitės 13 ir 15 metų amžiaus klasėse galėjo dalyvauti "National Junior Olimpics" kaip laimėtojos savo rajone. Penkių dienų varžybose trylikmetės pirmas dvi dienas rungtyniavo, laimėdamos I v. savo grupėje. Paskutines tris dienas grupių laimėtojai žaidė dviejų minusų varžybas. Laimėtojų grupėje nugalėta "Highland Park", Minnesota, "Cal. Juniors", California; pralaimėta prieš "Kamallii" iš Havajų. Vėl reikėjo žaisti prieš "Cal. Juniors" komandą, kuri laimėjo visas rungtynes pralaimėjusių pusėje. Po labai permainingų ir aukšto lygio rungtynių nerietės nugalėjo "Cal. Juniors" 15-9, 12-15 ir 15-11. Su šiuo laimėjimu "Neris" vėl atsidūrė baigmėje prieš "Kamallii". Havajietėm, kaip vikresnėm ir geriau susižaidusiom, atiteko aukso medaliai. Nerietės, laimėjusios sidabro medalius, jautėsi išdidžiai, nes tapo Amerikos žemyno čempionėmis. J. Madden-Kazlauskas ir E. Weliczko-Brazdžionis buvo išrinktos į "All American" komandą.

Penkiolikmečių komanda irgi gerai sužaidė užimdamos penktą vietą Amerikoje iš 58-nių dalyvavusių komandų. Pralaimėjo tik prieš "Tigers-California" ir "KVC-Hawaii".

Po savaitės varžybų Minnesotoje mergaitės grįžo namo į Čikagą ir pradėjo žaisti AAU (Amateur Athletic Union) "National Junior Olympics" turnyre birželio 28 – liepos 1 d.d. Trylikmetės mergaitės šį turnyrą baigė aukso medaliais, iš 42 dalyvavusių jų klasėje komandų. Turnyrui laimėti per keturias dienas reikėjo nugalėti vienuolika komandų. Baigmėje nesunkiai laimėta prieš "Muncciana-Indiana" 18-20, 15-0, 15-6. Tuo laimėjimu dar kartą įrodyta, kad nerietės šiais metais savo klasėje yra geriausios Amerikoje.

Trylikmečių komandoje pažymėtinai gerai žaidė E. Weliczko-Brazdžionytė, kuri buvo išrinkta geriausia turnyro žaidėja.

Be trylikmečių AAU turnyre dalyvavo 15 ir 17 metų mergaitės, ir 13 metų berniukai. Penkiolikmetės, tos pačios, kaip ir Minnesotoje, pasiekė septintą vietą iš 78-nių komandų jų klasėje. Iš septyniolikmečių mergaičių pažymėtina R. Raudytė. Komanda nebuvo labai gerai pasiruošusi, ir laimėjimų sunku buvo pasiekti.

Berniukų komandą sudarė Marquette Parko pradžios mokyklos VIII sk. krepšininkai. Po mėnesio treniravimosi turnyre laimėjo trejas rungtynes ir pralaimėjo septynerias.

Per "AAU National Junior Olympics" atidarymo iškilmes buvo pabrėžta, kad tai didžiausias pasaulyje jaunimo tinklinio turnyras. Dalyvavo 240 komandų iš visos Amerikos. Tų pačių iškilmių metu AAU organizacija pagerbė "Neries" trenerį Zigmą Žiupsnį ir įteikė jam žymenį už ilgametį darbą su AAU jaunaisiais tinklininkais.

"Neries" komandas treniravo ir tvarkė Zigmas Žiupsnys. Jam padėjo Elena Brazdžionytė-Weliczko. **U.S.**

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kanadiečiai. Įsakytas deficito panaikinimas Kanados paštą verčia silpninti savo paslaugas. Pasak J. C. Parroto, unija nori paspartinti pašto paslaugas, o valdžia jas stengiasi visiškai sujaukti, reikalaudama, kad valdinė Kanados pašto bendrovė ne tik padengtų visas išlaidas, bet ir susilauktų pelno. Tris straipsnius Kanados pašto reikalais dienraštyje "The Toronto Sun" paskelbė Bob Vezina. Su juo mielai sutiko pasikalbėti Kanados laiškanešių unijos vadas B. McGarry, bet tokį pasiūlymą griežtai atmetė karingasis paštininkų unijos vadas J. C. Parrotas, reikalavęs viešų diskusijų.

Straipsnių autorius B. Vezina pabrėžia skaitytojams, kad su jais ir "The Toronto Sun" dienraščiu J. C. Parrotas nenori turėti nieko bendro, nors skaitytojų skundai ir dienraščio surinkta medžiaga jį dažnai liečia. Esą daug kam susidaro įspūdis, kad bent dalis atsakomybės dėl dabartinių Kanados pašto negerovių tenka pačiam J. C. Parrotui, visiškai nesiskaitančiam su pašto vadovybe. Laiškanešių unijos vadas B. McGarry, atsiliepdamas į pavėluotą laiškų pristatymą, gina savo laiškanešius: jie kasdien pristato paskirstytas ir jiems įteiktas siuntas. Jam atrodo, kad automatinis laiškų skirstymas mašinomis gerai neatlieka savo užduoties. Aptarnauti tas brangias mašinas buvo pasamdyti ne joms paruošti specialistai, o atsitiktiniai darbininkai. Esą ir toliau reikia turėti gerai suorganizuotą atsarginį laiškų skirstymą paštininkų rankomis, kai sugenda automatinės mašinos. Seniau daug pašto siuntų buvo gabenama traukiniais. Tada jas ilgos kelionės metu pašto vagonuose skirstydavo su tom siuntom keliaujantys paštininkai. Dabar pašto siuntos gabenamos sunkvežimiais, kur toks paskirstymas neįmanomas.

Kasmet vis daugiau pašto siuntų perima privačios kurjerių bendrovės. Jų grupėje milžinais yra tapusios "Purolator", "Canpar", aptarnaujančios beveik visą Kanadą. Mažesnės tas siuntas išvežioja dviračiais. "Canpar" bendrovė, priklausanti didžiajai "Canadian Pacific" bendrovei, turi 1.500 tarnautojų, su pašto siuntomis pasiekiančių 92% kanadiečių. 1987 m. ši bendrovė kanadiečiams žada pristatyti šešiolika milijonų siuntų. Tarnautojų algoms išleidžiama nepilna pusė gaunamų pajamų, kai tuo tarpu valdinė Kanados pašto bendrovė savo tarnautojams atiduoda net 72,3% visų pajamų. Laiškanešių unijos vadas B. McGarry prisipažino, kad tarnybinius raštus jam paštas taip pat pristato per bendrovių kurjerius. Straipsnių autorius B. Vezina primena dienraščio "The Toronto Sun" skaitytojams, kad š. m. rugsėjo 30 d. pasibaigs paštininkų unijos sutartis. Paštininkų bendrovės vadovybė susilauks naujo galvosūkio, nes unijos vadui J. C. Parrotui yra svetimi gailestingumo mostai naujos sutarties derybose. Pasak B. Vezinos, sumodernintas Kanados paštas vis dar neįstengia pilnai varžyti su senuoju paštu, kai laiškus pristatydavo raitelis ant arklio. Kanadoje yra populiarūs lenkiški anekdotai. Tokiu lenkišku anekdotu šiandien yra tapusi ir valdinė Kanados pašto bendrovė.

Calgary, Alberta

(Atkelta iš 4-to psl.)

Tie, kurie jautėsi pavargę, pasitenkino aplankę "Stampydę". Vadovė po "Stampydę" buvo Ad. Karpienė. Iš "Stampydės" šokėjai grįžo prisrinkę suvenyrų, įsigyje kaubojiškų skrybėlių ir skaryčių. Kad "Stampydėje" nepaklystų ir visi sugrįžtų namo, rūpinosi "Atžalyno" vadovė p. Vitkūnienė. Parodyti miesto ir tolumoje baluojančių kalnų sniego viršūnių K. Vaitkūnas nuvedė visus į miesto centre esantį bokštą. Prie pat bokšto yra žiemos olimpiados 1988 m. informacijos biuras ir netoliese miesto rutošė, dėl kurios miesto burmistras Ralph Klein ginčijasi su Torontu kuri yra gražesnė ir įspūdingesnė.

Prieš išvažiuodami "Atžalyno" šokėjai susirinko pas Adelę Karpienė praleisti vakaro. Greitai buvo paruošti užkandžiai ir pakviesti "Atžalyno" atvykimui dirbę organizatoriai — I. Baruta, kuris rūpinosi nakvynėmis, A. J. Vyšniauskai, kurie palaikė nuolatinį ryšį su Torontu, M. Vanagaitienė ir kiti kurie sutvarkė salę, bilietus. J. Kilotaitis ir Ad. Karpienė priėmė "Atžalyno" vadovus. Abiejų organizacijų pirmininkams remiant, "Atžalynui" atrodė, kad Kalgaris yra maža bet gyva lietuviška salelė; esanti toli vakaruose nuo Toronto.

Vankuverio "EXPO 86" buvo naudinga Kalgariui, nes dėl jos turėjo progos pamatyti lietuvių tautinius "Atžalyno" šokius.

LAIDOTUVĖS. Po ilgai užtrukusios ligos 1986 m. liepos 13 d. mirė Juozas Balčiūnas, 76 metų amžiaus. Atvyko į Kanadą iš Lietuvos, Anykščių apyl., 1929 m. į Albertos provinciją, kur visą laiką gyveno. Kariuomenėje II D. karo metu buvo Ontario provincijoje. Po karo dirbo Albertos "Natural Gas Co." Išėjęs į pensiją, ilgai sirgo. Artimų giminių Kanadoje neturėjo. Buvo ilgametis narys Kalgario lietuvių draugijos. Palaidotas St. Mary's kapinėse. Laidotuves tvarkyti buvo paprašęs M. Lesčinską. St. Mary's kapinėse daugiausia palaidota vietos lietuvių. **Kor.**

Vancouver, B. C.

"ATŽALYNO" KONCERTAI. Man teko būti Vankuveryje, kai "Atžalynas" dalyvavo ten lietuvių surengtame koncerte. Buvo ten ir viena amerikiečių lietuvių tautinių šokių grupė. Po programos koridoriuje girdėjau žmones kalbant: "Amerikonai šoka neblogai, bet 'Atžalynas' — tai profesionalai."

"Atžalynas" šoko "EXPO 86" keliuose paviljonuose. Man teko matyti jį šokant "All nations" amfiteatre. Gražūs "Atžalyno" tautiniai drabužiai, jauni veidai. Daug sėdimų vietų, o aplink eilių eilės žmonių stovėjo. Jie plojo į šokių taktą, filmavo, fotografavo. Tai buvo kažkas nepaprasto. Mums tai matant vos ašaros nebėgo, kad taip gražiai Toronto lietuvių jaunimas pasirodė tarptautinei publikai. **P. B.**

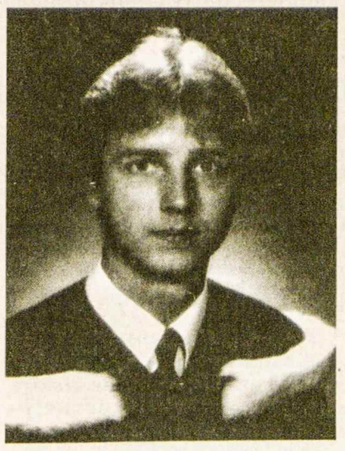

STEPONAS - RAIMUNDAS BILEVIČIUS, 1986 m. pavasarį baigęs civilinę inžineriją labai gerais pažymiais Toronto universitete ir pakviestas siekti magistro laipsnio. Yra baigęs šeštadieninę Vyskupo Valančiaus mokyklą Hamiltone, šokęs tautinius šokius "Gyvataro" ansamblyje, ateitininkas

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
Gerry Lougheed Funeral Home
252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:		IMA:	
6½% už 90 dienų term. indėl.		už asmenines paskolas nuo	11 %
7 % už 6 mėn. term. indėlius		už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
7¼% už 1 m. term. indėlius		su nekeičiamu nuošimčiu	
7¼% už 2 m. term. indėlius		1 metų	10 %
7¼% už 3 m. term. indėlius		2 metų	10¼%
7¾% už pensijų planą		3 metų	10½%
6½% už specialią taup. s-tą		(fixed rate)	
6 % už taupymo s-tas		su keičiamu nuošimčiu	
6-7 % kasd. palūkanų sąskaita		1, 2 ar 3 metų	9¾%
5½% už čekių s-tas (dep.)		(variable rate)	

AKTYVAI virš 55 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

Taupyk ir skolinkis pirmutiniame ir didžiausiame
TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE PARAMA

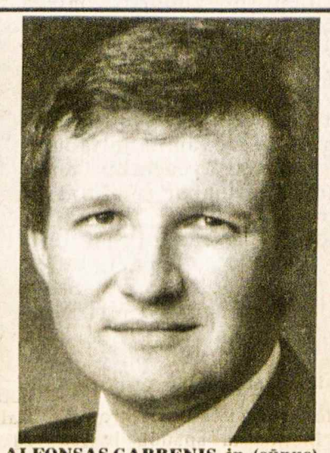

ALFONSAS GARBENIS, sn. (tėvas), ALFONSAS GARBENIS, jn. (sūnus), sueina į vieną įstaigą. Po 35 metų veiklos ir toliau ji tarnaus tautiečiams Toronte nekilnojamo turto reikaluose.

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 4Y3.
Telefonai: 225-5699 arba 489-1543
Namų įkainojimo skyrius
HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED
77 Kennedy St. West, Aurora, Ontario L4G 2L6.
Telefonas (Toronto linija) 773-6480
ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker
daiva t. dalinda, B.A.
associate broker
4887 dundas st, west, islington, ontario M9A 1B2, res: 767-0999
232-2322

PARDUOTA
BLOOR WEST VILLAGE – 3 miegamųjų — $149,900.
BLOOR WEST VILLAGE – 3 miegamųjų — $142,500.
HIGH PARK – 13 kambarių — $269,900.
QUEEN & DUNDAS – 2 miegamųjų — $82,900.
MAPLE LEAF WOODS – 4 miegamųjų — $215,000.
PALACE PIER – 2 miegamųjų — $188,000.
NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

P. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS
(2537 Wharton Glen Ave., Mississauga, L4X 2A8, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way.
Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus.
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

A & L Windows
66 Spadina Ave., Hamilton, Ont. L8M 2X1
Savininkai – Algis ir Lenis Žilvyčiai

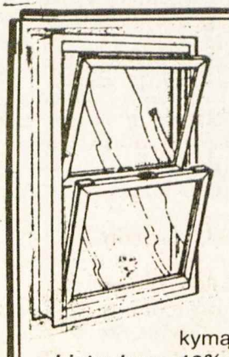

Esamus langus pakeičiame šiluminiais (thermal) langais dvigubo ar trigubo storumo stiklo. Taip pat įdedame aliumines duris 2" ir aliuminius išorinius langus (storm windows) įvairios rūšies ir spalvos, pagamintus pagal užsakymą. *Nemokamas įkainojimas.*

Lietuviams 10% nuolaida. Skambinti telefonu
(416) 545-6556 Hamiltone,
Toronte ir apylinkėse prašome skambinti "collect"

SKAITYTOJAI PASISAKO

LITUANISTIKOS SEMINARAS

Tryliktasis lituanistikos seminaras bus 1986 m. rugpjūčio 3-17 d.d. Akrone, Ohio. Jame dalyvauti skatinami ir lituanistinių mokyklų mokytojai. Man ir daugeliui kitų labai patinka, kad Kanados lietuvių fondas remia lėšomis tautiečius, vykstančius iš Kanados į tą seminarą. Sveikinu Kanados lietuvių fondą ir visus, kurie rūpinasi lietuvių kalba mokyklose, laikraščiuose ir kitur.

Vanda Dotamaitė,
Toronto, Ont.

DYKUMOS KRYŽIUS

"TŽ" 1986 m. 22 nr. buvo išspausdintas A. Klimaičio rašinys "Lietuvio kryžius Australijos dykumoje", kuriame aprašomas Eucloje G. P. Patupių pastatytas kryžius ir pridėta nuotrauka. "TŽ" redakcija pridėjo savo pastabą: "Nuotraukoje kryžiaus lietuviškumo nematyti – nėra lietuviškam kryžiui būdingos ornamentikos". Turiu pastebėti, kad minėtasis kryžius 1984 m. buvo sulietuvintas – pridėti lietuviški ornamentai pagal lietuvių pastatytą kryžių Augsburge, V. Vokietijoje. Tai matyti iš aprašymo "Mūsų pastogės" 1985 m. 3 nr. ir prie jo pridėtos nuotraukos.

Skaitytojas iš Australijos

Red. pastaba. Mūsų turimoje minėto kryžiaus nuotraukoje lietuviškos ornamentikos nėra, matyt, senesnė nuotrauka. Lieka betgi neatsakytas klausimas, ar yra įrašas, iš kurio kitataučiai galėtų sužinoti, kad tai lietuvių kryžius. Jeigu jo nėra, tik tik lietuviai atpažins, kad tai jų kryžius.

PAPILDANT J. V. SŪDUVĄ

Perskaičiau mielo kolegos J. V. Sūduvo straipsnį apie "Lietuvį žurnalistą" ir noriu patikslinti kai kuriuos jo pareiškimus. Šis 12 nr. nėra, kaip autorius tvirtina, "antras iš eilės "LŽ" numeris, paruoštas ir išsiuntinėtas sąjungos nariams redaktorės rūpesčiu iš saulėtos Kalifornijos". Ši redaktorė paruošė numerius 8, 9, 10 ir dabar 12-tą, o 11 nr. redaktorius buvo Vytautas Kasniūnas.

Nepilnai paaiškintas sakinys "... kai kas lieka ir pamiršta, nepadaryta taip, kaip buvo norima". Jei kolega žino, kaip buvo norima, kodėl to nepasako?

Isoldos Poželaitės-Davis straipsnyje "Lietuviška spauda ir jos bendradarbiai Pietų Amerikoje" (vietoj Pietų Australijoje) yra korektūros klaida, kurią daugelis suprato.

Kodėl nepaminėta "Draugo", "Darbininko" ir "Aidų" sukaktys? Kitos radijo valandėlės? Gi todėl, kad kviečiami kolegos neprisirengė tų straipsnių parašyti. Tas pats galioja ir dėl nekrologų, žinučių mūsų "padangėje" skyrių, — ką pavyko gauti, tą ir įdėjome.

Šypseną iššaukė ir pasisakymas dėl kalendoriaus. Vienas kolega net laišku paklausė, ką reiškia tos raidės virš skaičių ... Atsakiau, kad sekmadienį, pirmadienį ir t.t . Gi mergina tautiniuose drabužiuose, įdėta kalendoriaus vasaros properšoje, nereiškia snaudžiančio jaunimo, o pilną lietuviškų dainų, šokių švenčių ir stovyklų lietuvišką vasarą. Jei mergina būtų su maudymosi drabužėliu, gal tai ir reikštų. (O kalbame apie jaunesnių žurnalistų pritraukimą ...) Kalendorių mačiau kabantį jau ne vieno skaitytojo namuose.

Apie Lietuvos krikštą skaitome periodinėje spaudoje įvairias nuomones, o "Gimtojo krašto" neskaitau ir nekomentuoju; išeivių puolimas juk ir yra to laikraštėlio tikslas, argi tai neašku? Ką bendro su "LŽ" recenzija turi nuomonė apie Lituanistikos katedrą?

Dėkodama kolegai Sūduvui už dėmesį mūsų žurnalui, tenoriu priminti, kad renku medžiagą sekančiam numeriui, kuriame bus daug ištraukų iš gautų gausių laiškų ir komentarų, o šia proga kviečiu kolegas nedelsiant pasisakyti mūsų žurnale jiems rūpimomis temomis. Greičiau sukaupsim medžiagą, greičiau išvys šviesą ir sekantis "Lietuvis žurnalistas".

"LŽ" red. R. K. Vidžiūnienė

SPORTAS

GOLFAS

Liepos 27, sekmadienį, Glen Eagles golfo aikštėje susirinko 36 lietuviai golfininkai. Šiame turnyre dalyvavo Andrius Dailidonis, profesionalas golfininkas, dirbąs Kanados golfo klube. Jis šį "72 par" kursą nugalėjo su 71 smūgiu. Po jo sekė dr. R. Saplys ir W. Ubeika — 82, R. Strimaitis — 88, J. Rusinavičius, P. Stauskas, R. Šimkus, Aug. Simanavičius ir Ferguson — 89, V. Pulkys, M. Podsadecki — 90, V. Astrauskas, R. Kymantas ir A. Banelis — 91, M. Ignatavičius — 93. Su handikapu pirma vieta teko V. Pulkiui — 65. Jį sekė A. Jonikas iš Hamiltono su 67, L. Radzevičius, V. Vaitkevičius — su 70, W. Ubeika ir dr. R. Saplys — su 71, J. Obelienius — su 72, Ferguson — su 73, J. Rusinavičius, V. Astrauskas, R. Kymantas ir M. Podsadecki — su 74, R. Vaitkevičius — su 75. Moterų klasėj pirmą vietą laimėjo I. Kymantienė — 97 ir pirmą vietą su handikapu — 72. Antroj vietoj liko E. Kėkštienė, trečioj G. Stauskienė. Toliau sekė J. Ignatavičienė, D. Blyskienė ir M. Vaitkevičienė. Su handikapu antrą vietą laimėjo G. Stauskienė — 75, trečią — E. Kėkštienė. Arčiausiai vėliavėlių sviedinuką primetė W. Ubeika, V. Radžiūnas ir R. Strimaitis. Turnyrą pravedė ir premijas laimėtojams išdalino klubo pirmininkas J. Rusinavičius.

Ateinantys turnyrai bus Royal Downs aikštėje rugpjūčio 2 d., 10 v.r. (1-705-424-0241), Georgetown aikštėje — rugpjūčio 17 d., 12 v. (1-877-6011), o rugpjūčio 30-31 d.d. Georgetown aikštėje — Šiaurės Amerikos lietuvių golfininkų varžybos, kuriose dalyvaus apie pusantro šimto golfininkų. Šiom varžybom pravesti sudarytas specialus komitetas, kuriam pirmininkauja Danielius Laurinavičius. Tel. 535-6651.

Saulės spinduliai didina vėžio pavojų

Gavę pūslėtą saulės nudegimą šiandien, galbūt pasirašote savo mirties dekretą rytojui. Amerikiečių Vėžio sąjungos metiniame seminare Dayton Beach, Fla., gydytojai įrodinėjo, kad net ir vienas sunkus saulės nudegimas vaikystėje gali bent dvigubai padidinti riziką melanomai — dažniausiai ir pavojingai odos vėžio formai.

Ši piktybiškumo sfera dvigubai padidėjo nuo 1970 m. Sveikatos pareigūnai pranašauja šiais metais 23.000 naujų susirgimų ir 5,600 mirčių.

Studijuodamas 111 ligonių ir 107 sveikus asmenis Massachussetts ligoninėje Bostone, dr. Arthur Sober rado, kad net tuose asmenyse, kurie bent kartą savo vaikystėje yra smarkiai nudegę, dvigubai greičiau gali išsivystyti melanoma, negu tuose, kurie niekuomet nepatyrė sunkaus nudegimo vaikystėje.

Taip pat 1,090 asmenų studija Britų Kolumbijos Vėžio kontrolės agentūroje rodo, kad sunkūs ir dažni saulės nudegimai vaikystėje pasireiškia linkimu į melanomą 1.9 kartų dažniau.

Kita 511 ateivių studija Vakarų Australijoje rodo, kad didesnė melanomos rizika yra susijusi su amžiumi atvykimo metu į kraštą, negu su gyvenimo ilgiu krašte. Gyventojų, gimusių ar atvykusių prieš amžiaus 10 metų, rizika yra keturis kartus didesnė, kaip pas imigravusius po 15 metų amžiaus.

Apžvalga taip pat rodo, kad pas asmenis, atvykusius prieš amžiaus 10 metų, greičiau išsivysto apgamai ant rankų, kurie yra ženklai palinkimo į vėžio ligą.

Gydytojai sako, kad asmenyse turinčiuose šviesią odą, mėlynas akis, šviesius ar rudus plaukus, strazdanotą veidą, — greičiau gali išsivystyti melanoma.

Ankstyvas pastebėjimas yra svarbus. Bet koks tamsus apgamas, kurio spalva yra raudona arba mėlyna, jei pasidaro didesnis kaip 5 milimetrai arba atsiveria kaip žaizda, — turėtų būti gydytojo patikrintas. Tai pataria dr. S. Katz, Vėžio instituto Bethesdoje dermatologijos skyriaus vedėjas.

Jeigu bus nustatyta diagnozė anksti, vėžys gali būti visiškai pašalintas. Problema yra ta, kad melanoma greitai išsiplėčia į kitus organus. Tokiais atvejais tiktai 15-20% reaguoja į gydymą.

Tyrinėtojai rodo vis daugiau optimizmo dėl eksperimentinių vaistų ligoniams su pažengusia melanoma. Šie vaistai stiprina kūno imuniteto sistemą kovoti su pažengusia vėžio liga.

Iki šiol Valstybiniame JAV vėžio institute buvo gydoma 12 melanomos ligonių vaistu, vadinamu "Interleukin-2". Vienas ligonis po 16 mėnesių pasveiko. Šiame gydymo procese baltieji ligonio kraujo rutuliukai susimaišo su "Interleukinu-2" ir pasikeičia į ląsteles žudikes, kurios naikina auglį, nepaliesdamos normalių kūno ląstelių.

Privačiame Memorial Sloan-Kettering Cancer Centre Niujorke dr. A. Houghton ir jo kolegos gydė 12 melanomos ligonių specialiu vaistu — monoklonaliniu antikūniu. Po vienerių metų gydymo augliai sumažėjo trijuose asmenyse.

(Pagal "U. S. News & World Report" 1986. IV. 7).

Paruošė **J. Str.**

Skautų veikla

• Rugsėjo 12, šeštadienį, įvyks vienos dienos skiltininkų-ių kursai Prisikėlimo parapijos parodų salėje. Vadovaus s. R. Žilinskienė, ps. R. Poškienė, ps. V. Stankuvienė, ps. A. Senkus ir ps. D. Barzdžiūtė. **J.D.B.**

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

Toronto miestas

Atmatų išvežimo tvarkaraštis

SIMCOE DIENA (civilinė šventė) –

1986 metų rugpjūčio 4, pirmadienį

1986 m. rugpjūčio 4, pirmadienį, atmatos nebus išvežamos.

Reguliarus pirmadienio (rugpjūčio 4 d.) atmatų išvežimas bus atliktas rugpjūčio 5, antradienį.

Reguliarus antradienio (rugpjūčio 5 d.) atmatų išvežimas bus atliktas rugpjūčio 6, trečiadienį.

Rugpjūčio 6, trečiadienį nebus išvežami nei laikraščiai, nei kiti sunkūs daiktai.

Palikite laikraščius ir sunkius daiktus išvežimui trečiadienį — rugpjūčio 13 d.

PASTABA: Toronte yra 17 stiklinių ir metalinių indų perdirbimo sandėlių. Gegužės mėnesį buvo surinkta 352 tonos laikraščių, 48 tonos stiklų ir 8 tonos skardinių dėžučių. Smulkesnių informacijų teirautis telefonu 392-7742.

NEDĖKITE SUDAUŽYTŲ STIKLŲ ARBA KITŲ AŠTRIŲ DAIKTŲ Į PLASTIKINIUS ATMATŲ MAIŠUS

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
viešųjų darbų viršininkas

Advokatė
JOANA E. KURAS, LL. B.
atidarė savo raštinę
3425 Dundas St. W., Suite 200 prie Windermere Ave.,
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B
2 Jane St., Suite 303
Toronto, Ontario M6S 4W3
Bloor ir Jane gatvių kampas
Telefonai:
įstaigos **(416)762-7393**
namų **248-9458**

ADVOKATAS A. PUTERIS
nuo 1985 metų spalio 1 dienos
perkėlė savo raštinę į
3425 Dundas St. W., Suite 200,
(prie Jane St.), Toronto, Ont. M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS
B.A. M.L.S. LL.B.
3425 Dundas St. W., Suite 201
prie Windermere Ave.
Toronto, Ontario M6S 2S4
Telefonai:
įstaigos (416)**763-4319**
namų **848-0234**

SOLD
x. De LIMA REALTY INC.
1280 Dundas St. W. Tor.
Birutė Grigaitytė-Spudienė,
namų pirkimo ir pardavimo agentė
1280 Dundas Street West,
(prie Dovercourt Rd.)
Toronto, Ont. M6J 1X7
Įstaigos telefonas: 535-2500
Namų telefonas:445-9469

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Gražina Raškauskienė, *B.Sc.*
allan BROWN
624-6336 namų **624-2199**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4141 Dixie Rd., Rockwood Mall, Mississauga

TOTAL TRADES RENOVATING
151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario
* *atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių*
* *parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas*
* *įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius*
* *atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas*
* *uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)*
Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

Dr. GINA J. GINČAUSKAITĖ,
optometristė,
ATIDARĖ SAVO KABINETĄ
1551 Bloor St. W., Toronto, Ontario, M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
ir priima pacientus pagal susitarimą tel. 532-7115.
Susitarus priima pacientus ir vakarais.

Mohawk ***Furniture Company Ltd.***
137 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel. 537-1442
Pranešame *savo gerbiamiems klientams, kad šiuo metu mūsų parduotuvėje vyksta* ***didelis galutinis***
baldų išpardavimas.
Kviečiame apsilankyti, apžiūrėti ir įsigyti baldų, labai nupigintomis kainomis.

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West,
Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue
(Tarp Dundas ir College) **Telefonas 531-1305**
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker
Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.
1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3
769-1616

1986 metų EKSKURSIJOS
Į VILNIŲ IR KITUS EUROPOS MIESTUS
Rugsėjo 3 – 17 Spalio 8 – 17
Grupę rugsėjo 3 lydėsiu aš pats. Norintiems nupirksiu automobilius arba ir kitus reikmenis už dolerius. Sudaromi iškvietimai ir vizos pavieniui važiuojantiems ilgesniam laikui. ***Kelionės dokumentai sutvarkomi pavieniams ir grupėms į visus pasaulio kraštus.*** *Dėl smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu ir telefonu.*
V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
1573 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6P 1A6
Registration No. 0009239
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo pirmadienio iki penktadienio 3 v.p.p.-7 v.v.
tel. 245-9990
nuo pirmadienio iki šeštadienio nuo 10 v.r. iki 2 v.p.p.

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

DRAUDA
"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Patarnavimas – greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė – tel.(416) 846-7301, namų (519)853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO

Anapilio žinios

— Lietuvos Religinei šalpai paaukojo: $100.00 — Pr. Cečys (Lietuvoje mirusios savo sesers a.a. Bronės Baronienės atminimui).

— Šv. Jono lietuvių kapinėms paaukojo: $50.00 — B. V. Misevičiai, H. A. Povilaičiai.

— Parapijos skoloms numokėti aukojo: $100 — b. V. Misevičiai ir P. Berneckas.

— Rengiasi tuoktis: Rūta Montvilaitė su Stephen A. Sedlak, Romanas Marijošius su Marcela Klimsa, Juozas Vaškevičius su Nijole Černiauskaite, Paulius Venskaitis su Jeanette Wood.

— Kun. dr. Pr. Gaida išvykęs atostogų.

— Kun. K. Kaknevičius iš atostogų grįš kitą savaitę.

— Rugpjūčio 10, sekmadienį, Anapilyje viešės ir mūsų šventovėje 11 v.r. Mišias laikys svečias iš Romos — Šv. Kazimiero kolegijos vicerektorius prel. Kazimieras Dobrovolskis, kuris neseniai atšventė 50 m. Kunigystės sukaktį ir ta proga buvo popiežiaus pakeltas į garbės prelatus. Su juo kartu bus atvykęs ir kun. Vytautas Bitinas. Juos pažįstantieji galės po Mišių su jais susitikti ir pasivaišinti parapijos salėje.

— Rugpjūčio 12, antradienį, kviečiami visi apylinkės lietuviai kunigai Lietuvos kankinių parapijos klebonijon į svečio iš Romos prel. K. Dobrovolskio pagerbtuves 12.30 v.p.p. Tikimasi, kad ta proga bus atvykęs iš Romos ir Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. Algimantas Bartkus.

— Mišios rugpjūčio 3, sekmadienį, 10 v.r. — už a.a. Anelę ir Joną Vasiukevičius, 11 v.r. – už Baikauskų mirusius; Wasagoje 10 v.r. – už a.a. Jurgį Demikį, 11 v.r. – už a.a. Antaną Rinkūną.

Lietuvių namų žinios

— LN vyrų būrelio ir "Atžalyno" tėvų komiteto iniciatyva suruošta gegužinė, geram orui esant, sutraukė virš 250 tyro oro mėgėjų. "Atžalynas" aiškiai vyravo lenktynėse, virtuvėje ir žaidimuose. LN vyrai talkino fizine pagalba, prisidėjo prie organizacinio darbo. Pakeitus įvažiavimo vartus į Clairville parką, kai kurie, tik LN autobusą sekdami, rado stovyklavietę, papuoštą lietuviška trispalve.

— Liepos 31 d. LN valdybos posėdyje bus skirstomos 1986-87 m. sąmatos aukos lietuviškų organizacijų reikalams.

— Lietuvių namų sekmadienio popietės bus tęsiamos visą vasarą. Popiečių pradžia — 11.30 v.r. kiekvieną sekmadienį.

Pagerbdama a.a. Emą Javienę, paaukojo "Tėviškės žiburiams" $20 Greta Baltaduonienė.

Pagerbdami mirusius savo bičiulius a.a. Jurgį Strazdą ir Birutę Strazdienę, A. ir P. Štuopiai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $25.

Pagerbdami a.a. Petrą Šalną, vietoje gėlių laidotuvėms paaukojo Toronto Maironio mokyklai po $25 — V. Skukauskas ir P. Čiurlys.

A. a. Liuciaus Bacevičiaus atminimui Stasys Matulionis ir sūnūs paaukojo "Tėviškės žiburiams" $15, Antanas Mingėla ir Valentinas Grikutis — po $10.

A. a. Onos Krakaitienės atminimui J.V.M. Ikasalos paaukojo "Tėviškės žiburiams" $10.

A. a. Pranės Siminkevičienės atminimui vietoje gėlių Vera ir Povilas Dunderai paaukojo "Tėviškės žiburiams" $20.

Nuoširdžiai dėkojam Danutei Garbaliauskienei už padovanotas keramikos vazas —

Wasagos Gerojo Ganytojo misijos moterų būrelis

Žurnalistė Betty Žyvatkauskaitė pastoviai bendradarbiauja "The Globe a. Mail" dienraščio turizmo skyriuje. Beveik kiekviename numeryje spausdinami jos straipsniai apie įvairias vietoves Kanadoje ir užsieniuose. Liepos 23 d. laidoje išspausdinti net du jos straipsniai — vienas iš Graikijos apie Meteorą, kitas — apie pietinio Ontario provincines vietoves.

"Macleans" žurnalas 1986. VII. 14 išspausdino aprašymą sovietinės džiazo muzikos trijulės, kuri koncertuoja Š. Amerikoje. Trijulė esanti iš Lietuvos, bet visos pavardės rusiškos: Čekasin, Ganelin, Tarasov. Trijulė dalyvavo tarptautiniame džiazo festivalyje Toronte birželio 4-28 d.d.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Šis penktadienis — mėnesio pirmasis. Šventoji valanda ir Mišios — 7 v.v., išpažinčių klausoma rytą ir vakarą prieš Mišias. Ligoniai ir seneliai lankomi namuose ir prieglaudose iš anksto susitarus. Šį šeštadienį Gyvojo Rožinio Mišios ir maldos — 11 v.r. Pensininkų namuose "Vilnius" Mišios — 5 v.p.p.

— Liepos 24 palaidotas a.a. Vaclovas Butvila, 64 m.

— Ruošiasi tuoktis Rima Styraitė su Stephen R. Pogorskiu.

— Maldininkų kelionei į Midlandą registruojamasi parapijos raštinėje. Kelionė įvyks rugpjūčio 3 d. Mišios — 2.30 v.p.p., pamokslą sakys prel. dr. J. Tadarauskas. Autobusas išvažiuos iš klebonijos kiemo 11.30 v.r. ir sugrįš apie 7 v.v.

— Rugpjūčio 3 d. prasideda jaunų šeimų stovykla.

— Parapijai aukojo: P. B. Sapliai $300, C. K. Joniai $150, A. A. Laurinavičiai $100, A. V. Lukai $100, V. T. Macai $100, O. Skėrienė $50.

— Mišios rugpjūčio 3, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. kun. Tadą Degutį, OFM, 9.20 v.r. — už a.a. Mariją Vaitkuvienę, 10.15 v.r. — už a.a. Barborą-Mariją Štendelienę, a.a. Konstanciją Poškienę, a.a. Emiliją Zabulionienę, 11.30 v.r. — už parapiją, 8.30 v.v. — už a.a. Joną ir Veroniką Petkevičius.

Šis "Tėviškės žiburių" numeris yra paskutinis prieš vasaros atostogas. Sekantis numeris išeis po dviejų savaičių — rugpjūčio 19 d. Atostogaus redakcija ir spaustuvė. Administracija veiks visą laiką ir bus atidaryta kasdien įprastomis darbo valandomis, išskyrus šeštadienius ir sekmadienius. Linkime visiem skaitytojam gero vasaros poilsio.

Lietuvių pamaldos Kanados kankinių šventovėje Midlande — rugpjūčio 3, sekmadienį, 2.30 v.p.p. Autobusas su maldininkais išvažiuos nuo Prisikėlimo šventovės 11.30 v.r., iš Midlando — apie 5 v.p.p. Registruotis abiejų parapijų raštinėse.

Nepaprastoji ateitininkų konferencija įvyks Toronto Prisikėlimo parapijos ir Lietuvių vaikų namų patalpose š. m. rugpjūčio 15-17 d.d. Rengėjų komitetas, kuriam pirmininkauja dr. O. Gustainienė, kviečia visus ateitininkus dalyvauti ir primena, kad rugpjūčio 16, šeštadienį, 7 v.v., įvyks laužas Toronto saloje "Centre Island".

Studentų ateitininkų vasaros stovykla rengiama š. m. rugpjūčio 17-24 dienomis latvių stovyklavietėje "Saulainė" netoli Toronto. Kviečiami dalyvauti studentai ateitininkai ir XIII skyrių baigę moksleiviai iš JAV ir Kanados. Kaina — $130.00 JAV. Registruotis šiuo adresu: Henrikas Šatinskas, 35 Woodveal Dr., Syosset, N. Y. 11791, USA. Tel. (516) 921-8675.

VLIKas rengia išvyką į Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos atidarymą Austrijos Vienoje, kur įvyks laisvės demonstracija, o Britanijos Londone — VLIKo seimas. Išvyka prasidės iš Niujorko 1986 m. lapkričio 1 d. ir baigsis lapkričio 10 d. Kaina — $1,195 vienam asmeniui (dviese kambaryje). Registruotis VLIKo būstinėje (1611 Connecticut Ave. N. W., Suite 2, Washington, D. C. 20009, tel. 202-667-1980) arba pas išvykos vadovą dr. J. Stuką (234 Sunset Dr., Watchung, N. J. 07060, tel. 201-753-5636).

Viešnia iš Lenkijos Ona Gromadska-Švirmickaitė, lydima pusbrolio Jono Statkevičiaus iš Rodney, Ont., aplankė "TŽ" ir kitas lietuvių institucijas Mississaugoje ir Toronte. Ji gyvena netoli Štetino vietovėje, kur visai nėra lietuvių.

Ontario policija atsiuntė pranešimą "TŽ", primindama, kad rugpjūčio 4-ji, pirmadienis, yra nedarbo diena (Civic Day). Ilgojo savaitgalio proga bus sustiprinta eismo kontrolė, siekiant išvengti nelaimių. Pernai per tą ilgąjį savaitgalį Ontario provincijoje automobilių nelaimėse žuvo 19 asmenų. Š. m. liepos 1 d. savaitgalyje nežuvo nė vienas keleivis sustiprintos policinės kontrolės dėka. Panaši kontrolė bus taikoma ir motorlaiviams.

Inž. Gedas A. Sakus paskirtas "Bell — Northern Research" bendrovės pirmininku — prezidentu. Per 24 metus jis šioje bendrovėje yra ėjęs įvairias atsakingas pareigas. Bendrovės specialybė — technologiniai tyrinėjimai komunikacijos srityje, kurioje ji pirmauja pasauliniu mastu. Bendrovė turi savo laboratorijas Kanadoje, JAV-se ir Britanijoje. Naujom pareigom inž. G. A. Sakus su šeima persikelia Otavon.

"The Toronto Sun" 1986. VII. 16 skaitytojų laiškų skyriuje išspausdino Stasio Prakapo laišką kaip pagrindinį "Letter of the Day". Jame autorius primena 45-ją sibirinių trėmimų sukaktį, sovietinę okupaciją, baltiečių naikinimą, jaunimo siuntimą kariauti į Afganistaną, pogrindžio spaudą. Laiško pabaigoje reiškiamas nusistebėjimas: "Kai kiekvieną dieną skaitome spaudoje apie nacius, holokaustą, gydytojų streiką ir t.t., kyla klausimas, kodėl niekas nesidomi įvykiais pavergtuose kraštuose. Kodėl mes turime teikti tiek dėmesio praeičiai ir užsimerkti dabarties įvykiams?" Redakcijos pastaba: "Kai kam iš mūsų jau atsivėrė akys".

Ontario parlamento narys Yuri Shymko, lankydamasis "TŽ" spaustuvėje ir redakcijoje, papasakojo apie provinciniam parlamentui pasiūlytą projektą pagelbėti Černobilio nelaimėje nukentėjusiem žmonėm. Vienbalsiai nutarta kreiptis į federacinę Kanados vyriausybę, kad ji rūpintųsi sudarymu JT rėmuose tarptautinės komisijos, kuri įvertintų Černobilio nuostolius ir pasiūlytų Kanados pagalbą radiacijos paliestiem ligoniam Kanados arba Sov. Sąjungos ligoninėse. Taip pat Y. Shymko pasiūlyme prašoma palengvinti šeimų sujungimą Ukrainoje ir Kanadoje gyvenantiem ukrainiečiam.

KVIEČIAME DALYVAUTI **nepaprastosios**

ATEITININKŲ konferencijos

akademijoje, iškilmingoje vakarienėje ir jaunimo šokiuose

Prisikėlimo parapijos salėje (1021 College St., Toronto, Ontario)

rugpjūčio 15, penktadienį:

Bilietus prašome iš anksto užsisakyti telefonu **445-4521** arba **536-4537.** Bilietų kaina — $14.00, moksleiviams ir studentams — $8.00.

5 v.p.p. — akademija: *Stasys Šalkauskis ir Pranas Dovydaitis.*

7 v.v. — iškilminga vakarienė

9 v.v. — jaunimo šokiai

Rengėjų komitetas

TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ POILSIO

STOVYKLA WASAGOJE

RUGPJŪČIO 9-17 DIENOMIS

Adresas: Franciscan Fathers Camp, 9 Endrus Rd., New Wasaga Beach, Ont.

Telefonas 705 (429-2788)

Kasdien:

Rytinė mankšta – 7.30 v., vadovas — *Bronius Keturakis*

Pusryčiai 8.00 – 9.00 v.r.

Pietūs 12.00 – 13.00 v.

Vakarienė 18.00 – 19.00 v.

Virtuvės šeimininkas — *Vytautas Birštonas.* Maisto kainos pigios. Visi kviečiami pasinaudoti virtuvės patarnavimu.

Kultūrinės programos

19.00 – 20.00 v.

Rugpjūčio 11, pirmadienis

Paskaita "Sportas ir sveikata" – *Bronius Keturakis*

Rugpjūčio 12, antradienis

Paskaita "Šauliai – Lietuvos visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo centras" — *Marija Garbačauskienė-Skipitytė*

Rugpjūčio 13, trečiadienis

Paskaita "Lietuvių sportininkų laimėjimai pasaulinėje plotmėje" – *Bronius Keturakis*

Rugpjūčio 14, ketvirtadienis

Paskaita "Krizė Lenkijoje ir lietuviai: bendras žvilgsnis iš laiko perspektyvos – *dr. Valdas Samulevičius*

LAUŽAI kasdien – 20.00 v., *vadovė Laima Mačionienė*

Rugpjūčio 16, šeštadienis

Krepšinio turnyras:

dalyvauja Hamiltono "Kovas", Toronto "Aušra" ir "Vytis"

Varžomasi dėl *Toronto Lietuvių namų taurės.* Rungtynes rengia Kanados lietuvių sporto apygarda – *E. Stravinskas.* Turnyras vyks tarp 10.30 ir 17.00 v. Paskirų rungtynių laikas bus praneštas vėliau. Visi kviečiami dalyvauti. Įėjimas nemokamas.

Estradinių dainų

KONCERTAS **18.00 v.**

Programoje – neseniai iš Lietuvos pasitraukęs ***sol. VACLOVAS POVILONIS.*** Išgirsite naujausias Lietuvos estradines dainas, paįvairintas dailiuoju žodžiu. Įėjimas – 4 dol.

Rengia LN kultūrinė komisija

GEGUŽINĖ **19.00 v.**

Šokiai, žaidimai, loterija ir kitos įvairenybės. Muzika ***J. Adomaičio.*** Veiks virtuvė. Vaisvandenių ir ledų rasite vietoje. Įėjimas nemokamas. Visi kviečiami dalyvauti.

Stovyklą rengia Toronto Lietuvių namų vyrų būrelis

Toronto lietuvių ledo ritulio klubas

rengia minkštojo sviedinio (softball)

turnyrą

š. m. rugpjūčio 3, sekmadienį, 12 valandą,

Kinsman Field, Wasaga Beach

(prie Mosley gatvės, netoli "Beacon" restorano).

Kviečiame visus dalyvauti: komandom – $65.00, pavieniams – $ 8.50.

Norintys dalyvauti registruojasi pas **Rick Dresher telefonu (416) 233-8788** (namų), **(416) 231-2661** (darbo).

REIKALINGI lietuviškai kalbantys tautiečiai-tės, galintys pagloboti dvejų bei ketverių metų berniuką ir mergaitę nepilną laiką liepos ir rugpjūčio mėnesiais ir visą laiką — nuo rugsėjo mėnesio. Darbas apima ir lietuvių kalbos mokymą. Taip pat ieškome globėjų vaikams vakarais ir savaitgaliais. Gyvename visai arti Bloor-Jane požeminio traukinio stoties. Skambinti vakarais dr. A. Pliopliui tel. 762-4181 Toronto.

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" - atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024, Toronte.

RUNNYMEDE - HIGH-PARKO RAJONE reikalingas butas dviejų asmenų šeimai. Skambinti tel. 663-8388 Toronte.

GAMINU namuose pagal užsakymus vištienos arba anties susuktus kepsnius. Skambinti Irenai vakarais: tel. 535-3847 Toronte.

LIETUVIS DĖL LIGOS pigiai parduoda trijų miegamųjų vasarnamį. Rašyti: P. J. Rakauskas, P. O. Turkey Point, Ont. N0E 1T0 arba skambinti tel. 1 - 519 - 426-2072.

NATŪRALAUS GYDYMO KLINIKA mediciniškas pooperacinis gydymas. Patarimai asmeniniais ir šeimos reikalais. B. Naujalis, M.T. N.A.N.P. 460 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel. (416) 533-8008.

MONTREALQUE

Montrealyje veikia bendrovė "Vilnius Records", kuri rūpinasi muzikinių plokštelių leidyba. Ji yra išleidusi visą eilę lietuviškų plokštelių. Šiuo metu ji baigia ruošti sol. Vacio Verikaičio plokštelę. V. Verikaitis lankėsi Montrealyje ir įdainavo populiarias lietuviškas dainas. Plokštelė pavadinta "Palik tik dainą man". "Vilnius Records" bendrovei vadovauja muzikas Aleksandras Stankė-Stankevičius.

Dienraštis "The Gazette" 1986. VII. 10 išspausdino Tomo Kozubo laišką, kuriame jo autorius stebisi plačiai skelbiamais kaltinimais K. Waldheimui ir nutylėjimu nusikaltimų tokių karo nusikaltėlių, kaip V. Molotovas, J. Stalinas, L. Kaganovičius, kurie esą atsakingi už milijonus ukrainiečių, numarintų badu 1932-1933 m. "Molotovo nusikaltimai yra gerai dokumentuoti, tačiau pasaulio tyla yra baisi. Spaudoje buvo daugybė straipsnių ir pareiškimų apie nacinę Kurt Waldheimo praeitį, bet kodėl nematyti mūsų spaudos žmonių ir politikų pasipiktinimo faktu, kad milijonų žudikas ramiai ir neatgailaujančiai gyvena Sovietų Sąjungoje?" **Kr.**

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE. H1X 1L7

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyriai: 3907A Rosemont Blvd. ir Šv. Kazimiero parapijoje

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont	Šv. Kazimiero par.
Pirm., antr., treč.	9.00-3.00	——	——
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	4.00-8.00	——
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00	——
Sekmadieniais	10.30-12.30	——	10.30-12.30

Atliekame visus bankinius patarnavimus

Aktyvas – virš $17,000,000. rezervas – $600,000.

Dabartinių palūkanų informacija "LITE"

Mielai mūsų klubo narei

a. a. ELENAI GUMBELIENEI

mirus,

jos vyrui EDVARDUI ir sūnui ROMUČIUI reiškiame gilią užuojautą bei kartu liūdime –

Britų Kolumbijos lietuvių medžiotojų ir meškeriotojų klubas "Bebras"

A†A

PRANEI SIMINKEVIČIENEI

atsiskyrus su šiuo pasauliu,

reiškiame gilią užuojautą dukrai PRIMAI SAPLIENEI ir jos vyrui, sūnui VYTUI, vaikaičiams – dr. RAMŪNUI, LINUI, ALVYDUI, ANTANUI ir RAMONAI –

Gražina ir Petras Stauskai *Antanas Stauskas*

Apolonija ir Vladas Kazlauskai

PADĖKA

Mylimam vyrui ir tėvui

a. a. PRANUI BARAUSKUI

staigiai mirus 1986 metų gegužės 24 dieną, savo ir šeimos vardu reiškiu giliausią padėką Tėvams pranciškonams už nuoširdų patarnavimą, draugams ir pažįstamiems už velionies Prano lankymą koplyčioje bei dalyvavimą kitose laidotuvių apeigose, visiems už maldas ir kitokius patarnavimus.

*Mylintys — **žmona Ada ir vaikai***

REIKALINGA MOTERIS pasaugoti dviem vaikam vieną ar dvi dienas savaitėje po keletą valandų į dieną Oakvilleje. Skambinti tel. 845-6084 Oakville, Ont.

IŠNUOMOJAMAS BUTAS su visais patogumais: vienas miegamasis kambarys ir virtuvė žiemos metui St. Petersburg Beach Floridoje. Telefonas 1-813-360-1057.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ, MENIŠKAI PARUOŠIA gėles ir jas pristato vestuvėms, ligoniams, laidotuvėms, įvairiems parengimams. Skambinti tel. 763-6694, 710 Annette St., Toronto, Ont. M6S 2E2.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 239-4496 Toronte.